

SLOVENSKI NAROD.

Izhaaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 9 peti vrst 1 D, od 10—15 peti vrst 1 D 50 p, večji inserati peti vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, prekladi peti vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust je pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knašova
ulica št. 5, prtljčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knašova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 304.

Dopisne sprejeme in podpise in zaostale izdatke.

Rekopisov se ne vrača.

Posamezne številke: 100

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—

v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25

Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 144—	Din 144—	Din 264—	
6	...	72—	72—	132—	
3	...	36—	36—	66—	
1	...	12—	12—	22—	

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša usročina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazni.
Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo opirati.

Rapallo.

Z resnostjo, ki pristojajo ljudem, iskreno delujočim za bodočnost jugoslovenskega naroda, mislimo danes na Rapallo. Tam nam je bil dne 12. novembra 1920, zadan udarec, za katerega pravo označbo nimamo izraza, tam je bilo rojeno gorje našim bratom v sedanji Julijski Krajini.

Italija se je po svojih zastopnikih z vso gorečnostjo udeležila plebiscitnega sleparstva na Koroškem, in visoki italijanski senatorji so se že opetovano po prvih dunajskih dnevnikih pohvalili, kako so italijanski komisari pomagali, da je pripadla slovenska Koroška k nemški Avstriji. Po koroškem uspehu je italijanska vlada z vso silo pritisnila na Beograd in sledil je Rapallo. Notranjo šibkost naše države je rimska gospoda spretno izrabila, in Italija je dobila ob gorenjem Jadranu, kar je hotela. Clemenceau ni vedel takrat Trumbiću nasvetovati nič drugega nego up na izpremembo dispozicij, ki se imajo izvršiti, ker pri ustvarjanju tega ali onega aranžma čas ne zastane in nihče ne ve, ali se vsled odnošajev, ki nastopijo med Jugoslavijo in Italijo, ne razvije novo pojmovanje teritorialnega vprašanja. Po zasledenem ozemlju so hodili pred Rapalom italijanski odposlanci, ki so bodrili zlasti Slovence, da naj bodo brez strahu, in zagotavljali so jim, da Italijanska zvezda okrepiti slovenski rod in mu prinese boljše bodočnost. Na vprašanja, ali obveljajo takratne meje, ali ostane italijansko gospodstvo nad slovenskim ljudstvom, so odgovarjali s ponesnimi besedami Viktorja Emanuela II. pri zavzetju Rima: »Tu smo in ostane-mo!« Tako se je zgodilo.

Iz obsežnega londonskega pakta se je oddelila nam samo Dalmacija. 600.000 Jugoslovenov je zapadlo italijanski sužnjosti. Brezpravnost divja po Julijski Krajini, in Italija ne drži svoje v Rapallo dane kavalirske besede. Sedanji italijanski diktator seka nesrečnemu jugoslovenskemu ljudstvu ob tržaški Adriji rano za rano, s fašistovsko brezobzirnostjo tlačil naše brate, kažoč, kako lažnive so bile one obljube, da bo italijanska oblast s svojimi novimi podaniki ravnila pošteno in lojalno. Ali rimska vlada sploh ne postopa z Julijsko Krajino tako, kakor bi zaslužila, marveč jo smatra za vlado vred vsa staroitalijanska javnost za kolonijo. Ako je pred časom istrski poslanec fašist Albanesi ves ogorčen zavpil, da delajo v Rimu z istrsko kot s kolonijo, je imel pač tehtno vzroke zato! »Piccolo« kot glavni javni

glasnik italijanstva v novi pokrajini kriči sicer na vse grlo o sreči dobljenega odrešenja, ali stari domači primorski Italijani se v intimnih pogovorih med seboj prijemajo za glavo in se izprašujejo, kam so prišli po odrešenju. Na kongres za italijansko ekspanzivno politiko v Trstu je prišel iz Rima minister za kolonije. V Trstu se ima pričeti nekaj, kar bo v korist stari Italiji. Kako naglo je znala oblast zatreti vsak poskus za dobro sožitje med italijanskim in slovenskim prebivalstvom. Bivši zupan v Gorici dr. Bonne je bil pokazal nekaj volje v to svrhu, pa je hitro odletel. Občuti se tendenca: spraviš ob vsako veljavo domače prebivalstvo, na Koroškem, v Trstu in v Istri, sploh po vsej zasedeni Krajini naj se razplete in ustali kot gospodujoči faktor iz Italije tja prihajajoči živeli. Ta mora dati vsej deželi pravo italijansko lice.

Ob takih rimskih namenih trpi največ naš rod ob Soči in ob morju. Musolini se nič ne ozira na odnošaje z Jugoslavijo, marveč, ves prežet fašistovskega imperijalizma, ubira svojo pot proti vrtoglavi večini, in pojmovanje teritorialnega vprašanja se razvija pri njem v vedno predrznejšo pohlepnost po Dalmaciji potem, ko je ubil Reko. Z upropaščeno Reko je udaril Jugoslovene ob gorenji Adriji, sedaj snujejo fašisti naklepe, kako bi nam odtrgali Dalmacijo. Prokleti požigalec Narodnega doma v Trstu Giunta je ob baš minuli proslavi fašistovske obletnice gledal na Jadransko morje in na Dalmacijo pa je poslal v Trst sporočilo, da bodo dalmatinski trpeči bratje odrešeni! Tem »trpečim bratom« se bolje godi kot odrešenim Tržčanom! Ves londonski pakt hoče imeti izvršen.

Rapalska pogodba ne drži in tudi ne bo nikdar držala. Z njo so hoteli napeti Jugoslovene, ali ta pogodba tepe tudi Italijane.

Takoj po rapalski pogodbi smo v posebnem članku povedali, kako je bila Italija lažirana s strani svojih velikih zaveznikov. Vasillo, zastopnik italijanske ljudske stranke, je hodil pred rapalsko pogodbo po Dalmaciji in v razgovoru z jugoslovenskimi politiki je na odločno opombo, da Dalmacija vendar ni italijanska zemlja, ves ogorčen vskliknil: »Nekaj pa vendar mora dobiti Italija!« Angličani in Francozi si delijo svet in ustvarjajo sijajno bodočnost, ali naj samo Italija pride prazen rok iz vojne? Italija je upirala svoje oči samo proti Trstu in proti Dalmaciji ter se zajedala

v jadranske bregove tisti čas, ko so njeni mogočni zavezniki delali za svoje svetovno gospodarstvo. Do dalmatinske obali in do Snežnika je segal pogled italijanskih državnikov, pot na veliko morje in v široki bogati svet so prepustili Francozom in Angležem. Sedaj pa tarnajo po svojih shodih, da nimajo kolonij in se po velikem morju uveljavljajo druge sile, sedaj so v Trstu na kongresu za svojo ekspanzijo obupno klicali: na morje! Da, tja bi morala Italija obrniti pozornost za veličino svoje bodočnosti, ne pa da se zaletavajo misli italijanskih vodilnih državnikov ne prestanto le ob jadranski breg proti Jugoslovenom. Tiste ugrabljenе kraške skale so naše, in ponavljamo, da jih ljubimo in nikdar se ne ohladi naša ljubezen do njih.

Jugosloveni smo bili grdo prevarani, naše Primorje je izdano in poteptano. Italija se je poleg Francije in Anglije pridruževala Wilsonovim določilom, ko je rekel, da naj se izvede uroditelj moja Italija z jasno znanimi narodnimi črtami, in ko je proglasil, da nihče

ne sme obviadati ali vladati kak narod, če tega narod sam ne dovoli.

Kot svetle zvezde so nam sijala načela samoodločbe in pravice, izvedel pa se je napram Slovincem zloglasni londonski pakt z dne 16. aprila 1915, katerega so nam v vojnem času tajili v Parizu, Londonu in Rimu. London in Rapallo sta vrgla na naš rod krivico, kakršne ne pozna kmalu zgodovina.

Naše primorsko ljudstvo pod Italijo je obsojeno na smrt. Ali pa res umre? Ne!

Z nepričakovano trdnostjo prenašajo od nas odtrgani bratje italijansko gorje in bridkosti, ali če je zamahljaj še tako usodepoln, ne obupavajo! Zdrav je naš rod, mlad in svež in moje ne strga naših vezi.

Veliki sokolski voditelj Tyrš pravi, da zdrava te delavna sedanjost jamči narodu bodočnost ter da noben narod, kar jih je bilo na svetu, številom ali neštevilom, ni izgubil v svoji mladostni zvežosti in vrednosti.

Tudi naš narod ne izgine!

Slovanstvo in Nemštvo.

(Ali se res medsebojno izpopolnjujeta?)

Gospod urednik!

Vaš odgovor na moj v zagrebškem dnevniku »Der Morgen« obelodanjeni članek »Manjšinsko vprašanje«, ki ste ga objavili v številki 249, pod zaglavjem »Nemška preorijentacija«, se mi dozdeva s strogo nacionalnega stališča razumljivo.

Kljub temu Vas želim upoznati z globoko utemeljitvijo nemško-ruskega vprašanja, ker se odpira potom jasnega in pravičnega presojanja tega problema ne samo Nemstvu, temveč tudi Slovanstvu pot do organične svetovne kulture.

Češki mislec Pavel Kopal označuje idejno razčiščenega Vseslovanstva, je izdal pred vojno pod naslovom »Das Slawentum und der deutsche Geist — zum Problem einer Weltkultur« zelo obširno delo, ki je izšlo v založbi Evgena Diederichs (Jena).

Kopal je spoznal nevarnost političnega Vseslovanstva, zato pravi: »S tega izhodišča postane pojem Vseslovanstva razumljivo, onega Vseslovanstva, ki si ga mnogi pomotoma predstavljajo kot politično gibanje in svrhu državne združitve vseh Slovanov. Vseslovanstvo je zavest Slovanov na skupni, metodni podlagi njegove idejne tvorbe. To Vseslovanstvo je omika celokupne

slovanste intelligencije, je takorekoč njen taktični consensus. V tem je zapopadana njegova resnica in moč. Ali baš radi te idejne vsebine se Vseslovanstvo ne more vplesti v začasnost politike, katera bi škodovala njegovi gibčnosti in njegovi zmoglosti, postati metodna točka smeri za vsako svetovno-zgodovinsko situacijo.«

Vendar pa povdarja tudi Kopal v nacionalno - determiniranem pojmovanju izključno gravitacijo nemške sile napram Rusiji: »Napake v pojmovanju slovankega vprašanja v Nemčiji je iskati v nepoznanju njegove kulturne globine, v nepoznanju metodne vrednosti, resnice in človečnosti slovanke kulture, deloma pa v pojmovanju razmerja kot specifičnim vprašanjem moči. Politika se more uporabiti šele po pravih zgodovinskih, t. j. kulturni orijentaciji. V Nemčiji se govori o Slovanstvu s predsodkom o »Herrenvolku« in »Skavenvolku«, zato so tamkaj mnemja, da se z njim ni potrebno baviti.«

Kopal je kot nacionalni Čeh svojo veliko misel, da se more politika uporabiti samo potom kulturne orijentacije, ob koncu enostranske formalizacije, češ da obstoji ta konflikt med kulturo in politiko samo v Nemčiji.

Slovankega kulturnega vprašanja pa ni razumela ne politična Nemčija in

ne politična Rusija. Vpliv ruskega duha, samonikle ruske kulture na rusko politiko je bil le malenkosten. Kljub tej osamljeni inkonsekvenci pa je dal natisniti Kopal svoje delo v Nemčiji (v isti založbi, kjer je pod zbirko »Schriften zur Verständigung der Völker« izšla lična knjižica »Kroaten und Slowenen«, von A. Milčnovič und J. E. Krek.).

V nasprotju k pojmovanju, da je Nemčija imela za Slovanstvo le predsodek o »Herrenvolku« in »Skavenvolku«, pa je doživela ruska kultura, umetnost in literatura ravno v Nemčiji ne navadno propagando. Spominjam vas le na mnogoštevilne, cenene ljudske izdaje Puškina, Gogolja, Gončarova, Turgenjeva, Dostojevskega, Tolstega, Čehova, Gorkega in Merežkovskega, ki so izšla v stotisočih izvodih in ki se čitajo po vsej Nemčiji s tolikim navdušenjem, kakor v malokateri deželi. Slike, ki so bile v Rusiji prepovedane, je slavni Vereščagin razstavil v nalašč za ta namen urejeni razstavi v Monakovem. V mnogoštevilnih nemških družbah so proučevali življenje in delovanje Tolstega. Duhovna Nemčija je bila zavetelše preganjane in osovražene ruske umetnosti. Politična Nemčija pa Rusko seveda ni razumela. Ali ta greh ni bil nič manjši od greha politične Rusije nad svetlim ruskim duhom, one brutalne in barbarske Rusije, ki je svojega duševnega veličana Dostojevskega prepustila celih sedem let v sibirskih ječah svoji usodi!

Narodi Evrope, ravno tako tudi ruski narod, še do danes niso znali združiti kulture s politiko. Neodgovorna politična in nacionalna hujskarija je Slovanec in Nemec v kulturnem pogledu desorientirala. Tako je bil dopolnjujoči organski razvoj Slovanstva in Nemštva zadržan, podkopan pa je bila obenem njuna skupna misija: ustanovitev nove svetovne kulture na slovanško-germanski podlagi.

Misel slovanško-germanske Slovanke kulture — ruska, vse obsegaajoča misel in nemški idealizem — je bila preoblikovana v umazano, politično nasilno Vsenemštvo in Vseslovanstvo. Ta misel nemško-ruske kulturne skupnosti in kulturnega prekrasjenja pa ni od večeraj, ona tudi ni umetna povojna tvorba. Ta misel tudi ni antiteza nemških in ne antiteza ruskih idealov. Bistveno je utemeljena v razvoju obeh narodov v zadnji polovici tega stoletja.

Imperijalistična in nacionalna politika Evrope pa je vsekar po drugi polovici XIX. stoletja pokopala slovanško-nemško kulturno skupnost in s tem tudi

Fr. Z.

Skavt.

V naši družini imamo razna čudesa, zdaj imamo še skavta.

Najprej sem rekel: Skavt, ne boš! Ako misliš, da je skavt široki kloboč z usnjnim jermenom in drugega nič, motiš se. Nego je najvažnejši del skavtskega kroja vse kaj drugega, česar si pa ne kupiš v štacuni za bridke pare očetovel in sem mu stvar razložil:

Kdor si ne snazi nohtov, sem dejal, da se mu svetijo kakor zora jutranja, ampak z vnebovpljivo nesnago, kakršno mi zre oko na tvojih prstih, izliva neskončno božjo prijaznost, ta ni skavt! — Kdor ne je vsega od kraja, pa naj si bodi špinača ali v koščkih krompir, pač pa čebula pod mislo svoje sorodnosti, da se dero kakor na račinju, ta ni skavt! — Kdor se zakrknjen umika klavirju in vsakikrat baš tisti hip postane lačen, kadar bi bilo treba sesti k notam, ta ni skavt! Kajti pravi skavt ljubi klavir in ljubi tudi latinščino in matematico in v slovenskih nalogah postavlja vejice in pike tja, kamor spadajo, in pri jedi pol polko ne cmaka, kakor cmokaš ti!

Tako sem govoril in se je mlajši oddehnul in je rekel: Hvala Bogu, jaz

sem še premal za skavta in sem mislil, tudi starejši je sedaj odpravljen, oni, ki mi silil v skavta.

Potem se mi je pa zdelo čudno in sem rekel ženi: Ali je naš fant bolan? Takrat, ko se ga je prijelama vročinska bolezen, je bil takšen — nič se ne tepe, nič se ne krega, kar se mu reče, kar se mu dá, vse mu je prav, stvar je sumljiva! Ali naj pošljem za zdravnik?

Žena je odgovorila: Nak, je rekla, le za skavta se pripravljaj!

Tako se je držal fant ves teden in ni z besedico omenil skavtov. Pa se mi je zasmilil, skrota, in sem dovolil in zdaj je skavt in zna že pet vozlov zadržati, mrtvih in živih — jaz znam le dva — mislim, kar se tiče vozlov, smo pri nas lahko brez skrbi.

Skavti imajo obilo tajnosti med seboj — kako se drug drugega pozdravljajo, je že taka tajnost. Pa so še druge.

Zadnjič sva prišla s fantom domov — hola! na tleh pred durmi so bile načečkane čačke. Misli sem: dimnikar se napoveduje za jutri — in sem ugal, za kaj je neki to pot čačkal po tleh in ne na duri, kakor to velela starodavni častiljivi običaj.

Pa so se že fantu zaškrle oči. Ogledal si je čačke, poskopal in ubral je

smor, tri korake je strumno stopil naprej, dva koraka krenil na desno, potem je prišel meriti od tal kvadratu, nameril je dvajset pedit pa mu je obstala roka na vratih ob nabiralniku za pisma, resnično! — notri je bil list. Na listu pa je stalo: Jutri ima skavtski njegov vod, imenovan »Prepelica«, izlet na Jando, — in me je tajstveni način obvestitve globoko pretresel.

Seveda se je udeležiti izleta in je prišel domov lačen in navdušen in je povedal, da je bilo jako lepo. Ako bi bil imel že šatore seboj, je dejal, pa bi jih raspi in si uredil tabortišče; kuhali niso, ker niso imeli kotla. Vse je bilo imenitno! Le potoka ni vrh Janči! Ako bi bil vrh Janč potok, bi bil čezeni napravili stajen most, ako bi bili imeli vrh seboj — in bi bil s suho no-go pršli čez potok.

Bil je jako zadovoljen in je z iskrenim navdušenjem jedel špinačo in v koščkih krompir — obode ga je čakalo od opoldne — in ni prav nič cecal pod mislo mlajšega brata, da si je sedel tik njega. Pač pa je cmokal pri jedi, ne marea tega zakona nimajo skavti. Skavt ne cmoka!

Torej — skavtski zakoni, to je ti-sto, kar bi rad povedal.

Namreč me je nekega dne naš skavt iznenadil z vestjo, da je napravil izpit za tretji red. Najprej sem menil, da se je odločil pustiti posvetno ničemurnost in posvetiti svoje mlado življenje spodbudnemu promišljevanju večnosti in bogovščini hoji za procesijami s svečo in da je za to reč tudi že treba kos majhne mature. Pa me je podčlil, da imajo skavte takisto svoj tretji red in nikdo ne pride vani, kdor ni prebil strogega izpita iz vozlov in iz zakonov.

Iz zakonov!

Moj sin ima prijatelja, ime mu je Vinko, in mi je prišlo v spomin, da je bil ta Vinko izjavil, da k skavtom ne gre, ker imajo zakone. Že tedaj sem zaslišel, da skavtski zakoni niso sladole in niso pečen kostani.

Zdaj so me zanimali ti zakoni in sem vprašal, in naš skavt je dejal, da skavtski zakoni niso tajnost, in jih je pričel naštevati:

Prvič. Skavt se ne laže!

Ustavil sem ga. Zdi se mi, že ta prvi zakon ni tak, da bi se moglo mimo njega brez pomisleka.

Sveta cerkev je jako modra in vendar ni kratkomočno laži sprejela med grehe. V posvetnem življenju ima laž jako važno vlogo. Lažejo se na najod-

renejših mestih in se ne lažejo za kratak čas, nego, izvršujoč svojo bridko službo, in sploh prosim: ko pravim, da lažejo, ni to nič razaljšavega — služba je služba in vsake stvari se je treba naučiti in jo znati.

Baš zato sem se pomisljal, ali je prav, da uč. da skavt ne laže, in ali se s takim zakonom ne jemlje mladim ljudem možnosti, da kdaj pridejo na odlična mesta!

Ne vem, kakšni so skavtski zakoni še naprej, toda ni nemogoče in se bojim, da se kateri glasi:

Skavt ne krade!

in potem sem dejal sam sebi, ne vem, ob čem naj dandanes sploh pošteno živim človek!

Skrbelo me je in sem stopil h gospodu ravnatelju, kamor mi hodi sin v šolo, in je gospod ravnatelj poklical še gospoda kateheta, da smo se pomenili in sta oba prav prijazna gospoda. Res je, kar sta rekla: Saj bo fant skavt! dokler bo mlad!

Potolažila sta me. Naj pa bo skavt v božje ime in uboga skavtske zakone, dokler je mlad, in naj ne laže in naj ne krade!

Mladost hitro mine. Potem bo pa tako drugače.

novi svetovni kulturo s pomočjo politično popačenega Veselovanja in Všenemstva. Zato pa se je pojavil nad tem grobiščem — panoramanizem!

Mussolini in Polncaré, nacionalni šovinizem, nacionalni egoizem in nacionalna ozkostičnost, nadalje fašizem v Nemčiji, Italiji, pri nas in drugod — vse to so antiteze pravih nemških in tudi velikih slovanskih idealov. Ker tepta svet te ideale v enaki meri morajo danes Slovani in Nemci enako trpeti. Tu mislim na gladijočo Rusijo, na pomikanje v Nemčiji, na prebivalstvo Poruhra, mislim tudi na gorilke Slovence, istrske Hrvatice in tridentinske Nemce. Spominjam se pa tudi Slovenca Wilfana in Nemca Reuth-Nicollussa, ki si danes v skupnem trpljenju podajata roke, in vidim v tej tragični skupnosti usode izraz pozabljenega nemško-slovanske kulturne skupnosti...

Kulturni ideal duhovnega Slovanstva in Germanstva je kulturno in politično zblizvanje slovanskih in german-skih narodov.

Pavel Kopal se je povzpelo do tega resničnega nazora iz nacionalno-ekstremnega češkega militeja, zato je njegova misel tembolj vzvišena in vsega spoštevovanja vredna. Vsak Slovan in Nemec mu mora biti hvaležen za to globoko, resnično besedo:

»Obe poti (namreč pot pot filozof-kega idealizma in okcidentalne reformacije) nas peljeta v Nemčijo, zakaj tu se je dosedanj rezultat človeške kulture znašel na svoji metodični podlagi ter doživel svojo enotnost. To delo se je v svoji sistematični celoti opravilo samo v Nemčiji, t. j. v nemški kulturi, ki je centralna kultura okcidenta. Slovanstvo si mora polskati metodo svoje zgodovinske naloge v Nemčiji. Gre za jasnost, kako je nemški duh utemeljil svojo kulturno nalogo kot splošno človeško nalogo. V izumevanju sistema tako utemeljitve gre Nemčiji prvo mesto. Stijajna kultura Francije ne more biti šola za metodiko slovanskega mišljenja, ker si Francija metodičnega sistema novodobnega idealizma ni pripravila in ker je sama potrebna metodizacije potem nemškega duha... Če hoče Slovan doznati jasnost svoje zgodovinske misli, potem mora prebrati logiko nemškega idealizma. Omeniti še hočem način, kako naj se Slovan približa nemškemu duhu. Poleg abstraktnega dela se je treba z umetniško ljubeznijo poglobiti v najintimnejše kotičke nemškega bilstva, v njegovo doživljeno obnovljeno umetnost in religije. Šele potem bo tudi slovanski duh jasneje zaznal in se živahneje zasvetil. Potem spoznanja čudovite metodicitete, ki jo opažamo v najnežnejših varijacijah tudi pri nemškem duhu (Goethe), bo lažje čul svojo notranje čustvovanje, hkrati pa bo opozorjen na one metode, ki včasih ginevajo pred njim.

Tudi slovanski duh je v svoji vzvišenosti in resničnosti globoko metodičen, vendar pa ni znal vseskrat iz vzvišenosti spraviti na bazo vseskozi metodične zavesti, mnogokrat se tudi ne zaveda svojega lastnega bogastva. Le entuzijastična poglobitev v samobitnost nemškega duha, ki je v tem oziru spoznal samega sebe, bo Slovana izučila. Kot svoboden človek je Slovan na isti višini kot vsi ostali vodilni rodovi človeštva. Edino pravilno razmerje in pravilno razmerje je razmerje duhovne izmenjave in enakopravne kooperacije pri vzgoji človeškega roda.

Ta kooperacija je predvsem kooperacija Nemčije in Rusije, t. j. reformacije in ruske nabožnosti ter ruske literature. Samo v duhovni Rusiji ležijo sredstva in prostor svetovnozgodovinske dalekosežnosti za udeleževanje in učinkovanje metodičnega nemškega idealizma. Samo Nemčija ima v svojem idealizmu orodje za pravilno umevanje slovanskega duha. To je obenem tudi njen življenjski interes sosedstvu. Samo v Nemčiji je mogoča utemeljitev pravih kulturnega razmerja med Vzhodom in Zapadom, ostala zapadna Evropa pa bo našla to razmerje samo potem Nemčije.

Temu spoznanju češkega misleca mora slediti vsak Slovan in vsak Nemec, ki mu je kultura svojega naroda resnično sveta. Resnična narodna kultura je obenem tudi človeška kultura. Pri njeni zgradbi sodelovati je najlepša naloga. To delovanje pa je mogoče le v čistem in moškem duhu, le potoma širokogrudnosti in plemenitosti mišljenja ter v različni stvarnosti, — nikakor pa z ozkostičnostjo, nestvarnim zmanjševanjem ali s politično, oziroma nacionalno omejenostjo.

Prepričan sem, da bo Vaš cenjeni list, ki deluje v duhu velikega slovanskega kulturnega ideala, rad upošteval svoje čitatelje s poimovanjem rusko-nemškega problema, kakor ga zagovarja znameniti slovanski mislec Kopal. Upam torej, da ne boste odklonili tega pisma. Z željo, da bi naše vzajemno delovanje pripomoglo k pravičnemu umevanju slovansko-nemškega vprašanja.

Dr. Kamilo Morocutti,
zdravnik.

Maribor — Št. 11 v Slov. goricah,
8. novembra.

50 letnica

„Unije francoskih gimnastov“

V dneh od 1. do 5. septembra so bile v Parizu velike svečanosti v priložnost 50 letne ustanovitve Unije francoskih gimnastov. Ustanovljena neposredno po nesrečni vojni 1. 1871 si je postavila za svoj cilj, da telesno in duševno prerodi francoski narod. Potek svetovne vojne dokazuje, da je Unija vneto zasledovala svoj cilj. Zakaj na končni zmagi ima ona brezdomno svoje zasluge, kar se je ob pravkar nujnih svečanostih od najkompetentnejših strani demonstrativno poudarjalo. Vse svečanosti so bile pod zelo učinkovitim pokroviteljstvom vlade in visokih vojaških krogov. Slavnostni seji na Sorbonni, v veliki vseučilišni dvorani (Amphithéâtre Richelieu) je predsedoval sam predsednik republike Aleksander Millerand; slavnostnemu banketu pa predsednik senata Gaston Doumergue. Tudi ostali, v čast došlim gostom dani de-jeu, so bili pod predsedstvom visokih vladnih funkcionarjev.

Unija šteje danes 2125 društev, porazdeljenih na 76 okrajnih organizacij (liki naše župe); ima 10.000 prednjakov (vadičeljev) ter 500.000 izvršujočih moških članov. Ženska telovadba se še ni uvedla, razen da posredno vpliva na šolsko telovadbo ter na telovadni pouk ženskega naraščaja v zasebnih zavodih. Uniji predseduje že od 1. 1896 jako zaslužni Charles Cazalat iz Bordeauxa, ki mu je bil ob jubileju podeljen red velikega oficirja častne legije.

Vabilu, da prisostvujejo obletnici, so se odzvale malodane vse v mednarodni telovadni zvezi (Fédération internationale de gymnastique) včlanjene zveze. Od 15 članic te zveze jih je bilo po svojih zastopnikih navzočih 12, od teh tri slovanske: Česko Obec Sokolsko sta zastopala starosta dr. Scheiner in načelnik dr. Vaníček; Jugoslovanski Sokolski Savez starosta dr. Vladimir Ravničar in načelnik dr. Viktor Murnik. Za zvezo poljskih Sokolov je prišel na predsednik grof Adam Zamoyski.

To priliko je porabila mednarodna telovadna zveza za svoj redni občni zbor, ki je zboroval v petek, 2. novembra s kratkim presledkom ves dan. Izvršile so se volitve odborovih funkcionarjev, ki jim kot predsednik zopet načeluje 82 letni Nicolas Cuperus iz Anversa. Blagajniško mesto je zopet pripadlo dr. Scheinerju. Član stalnega biroja je za JSS dr. Viktor Murnik. Prihodnja, to je osma mednarodna tekma bo 1. 1926 priložnost zvezne slavnosti francoskih telovadcev v Lyonu. Popoldansko zborovanje je bilo posvečeno tehničnim vprašanjem, zlasti z ozirom na olimpijado, ki bo 1. 1924 v Parizu.

Ob 1. uri tega dne so se vsi delegati podali na grob neznanega vojaka pod Arc de Triomphe, ki je na dan Vseh Svetnikov naravnost izginil pod gomili krasnih vencev in svečih cvetlic. Policija je le s težavo vzdrževala red tisočev in tisočev, ki so v dolgovrstni procesiji izkazali svoje spoštovanje — neznanemu vojaku. Kdo je mar? Je li bil Francoz, Američan, doma iz Azije ali Afrike? Ne vprašaj. Morda se je po njegovih žilah pretakala jugoslovanska kri. Ob grobu je delegate pričakoval general Gouraud, vojaški guverner mesta Pariza. Se razmeroma mlad mož, lepe postave, z dolgo plavo brado — pa brez desne roke in levo doko v protezi. Po nagovoru predsednika Unije Cazabeta in predsednika mednarodne zveze Cuperusa, so delegati položili velik venec svežih svetlic na grob. Tudi ČOS je položila svoj venec. Jugoslovanski Sokolski Savez se je svoji pleteti odzval že 1. 1921, ko se je njegova deputacija bila vračala od zvezne slavnosti iz Lille preko Pariza domov.

Slavnostna seja na Sorbonni je bila v soboto, 3. t. m. popoldne. Nastop republikanske garde je dal vedeti, da pričakujejo oficijelne goste. Toda danes niso bili gosti, kajti kakor že omenjeno, je predsednik republike Millerand sam vodil zborovanje kakor nekak častni predsednik Unije. Slavnostni govor pa je imel minister za notranje zadeve Maunory, pod čigar resort spada telovadba. Kakor na rednem občnem zboru so se tudi na tej seji vrstila poročila zveznih funkcionarjev. V presledkih med posrednimi govori je dovršeno igrala koncerte in komade iz raznih oper godba 89. pešpolka. V filmu pa so kazali posnetke od letošnje telovadne zvezne slavnosti v Rouenu ter od telovadbe, ki nam predločuje telovadno metodo vojaške šole v Joinvilleu.

Sejo je zaključil kratek govor Millerandov, ki je Uniji izrekal zahvalo Francije na njenem patriotskem delu. »Vi nosite,« tako je dejal med drugim, »po celi Franciji veliko idejo telesne vzgoje, a ž njo njene neposredne uspehe: duha reda, socialne discipline, patriotizma.«

V nedeljo popoldne je bil na redu obisk oficirske in podoficirske šole v Joinvilleu. Pod ljubimim vodstvom komandanta šole polkovnika Bonvalota, so si gostje ogledali savod, ki

je priznan eden najboljših vojaških vzgojvališč. Znano je, da je bil tudi pokojni naš kralj Peter gojenec te šole. Prostorji so na videz skromni: telovadnice, preizkuševališča, laboratoriji v preprostit barakah. V njih vlada red, strogost, pa mnogo strokovnega znanja.

V veliki telovadnici je bila tretja izbirna tekma francoskih gimnastov za olimpijado. Izborni telovadci, ki je pred njimi treba imeti respekt. Večina njih je docela obvladuje nelahke, za olimpijado predpisane vaje.

Popoldne je bila v telovadnici Huguens javna telovadba association des sociétés de gymnastique de la Seine. Imenovali bi jo pariško župo, ki združuje v sebi 70 društev s 4000 telovadci (moškimi). Pred tribuno je defiliralo 37 zastav. Vlado je zastopal pomočnik ministra za notranje zadeve Henry Paté. Najboljše je nastopilo društvo švicarskih telovadcev v Parizu z vajami na šestih bradlah z navpik stoječim konjem na šir. Dve ženski telovadnici šli sta s svojimi gojenkami skrbeli za raznoličnost programa. Končno so tudi zmagovalci v izbirni tekmi pokazali svoje vzorne vaje.

V nedeljo zvečer se je vršil v hotelu Lutetia slavnostni banket s priložnost 500 gosti. Med gosti je bilo opaziti tudi češkega poslanika ter poslanika naše države Miroslava Spalajkoviča. Po oficijelnih govorih zastopnikov Unije je voditelj banketa predsednik senata Doumergue podeljeval po redu

Telefonska in brzojavna poročila

Ponesrečen državni prevrat na Bavarskem.

— Monakovo, 9. novembra. (Izv.) Čete državne brambe so povsod premagale čete nacionalistov. Hitler in Ludendorff sta bila aretirana. Na obeh straneh je bilo več mrtvih in ranjenih. Danes popoldne so Hitlerjeve čete imele v rokah še dve poziciji, klet v pivovarni, kjer se je prevrat sinoči pričel, in pa okrogno komando. V ostalih delih mesta so bile povsod razpostavljene državne obrambne čete.

— Berlin, 10. novembra. (Izv.) Šef vrhovne komande in pooblaščen komisar general von Sect je izdal na državno brambo ukaz, v katerem pravi, da ima na armado in mornarico trdno zaupanje in da vsi deli stoje ob njegovi strani. Med severom in jugom ni nobene spora. Vmešavanje nepoklicanih v redno življenje države bo državna bramba znala z odločnostjo odvrniti. Vse državotvorne in državne zveste sile naroda naj podpirajo državno brambo.

— Berlin, 9. novembra. (Izv.) Državna vlada je izdala na vse železnice ukaz, da se ima napram Bavarski pretrgati vsak železniški promet. Včeraj je bil tudi ustavljen vsak telefonski in brzojavni promet z Bavarsko. Vlada je takoj, ko so prišle vesti o državnem prevratu v Monakovem, odredila popolno blokado Bavarske.

— Stuttgart, 9. novembra. (Izv.) Okrogna komanda javlja: Danes ob 3. popoldne v Monakovem oddana brezžična brzojavka veli: Monakovo je popolnoma v rokah državne brambe in deželne policije.

— Nürnberg, 9. novembra. (Wolff.) Monakowska poročila vele, da je Ludendorff bil aretiran. Tekom akcije državne brambe je prišlo pred poslopjem komande državne brambe med državni četami in nacionalisti do krvavih bojov, kjer je bilo 14 mrtvih, oziroma težko ranjenih. Baje je mrtev neki stotnik deželne policije. Baje je bil ranjen tudi Hitler, ki se je skril pred državni četami. Organizacije: »Oberland«, »Reichsflagge« in »nacionalistična stranka« so razpuščene.

— Berlin, 9. novembra. (K.) Poslopje okrogne komande v Monakovem so zavzele državne čete po kratkem boju.

Protestno zborovanje državnih uradnikov.

Stvarna kritika uradniškega zakona in razvrstitvene naredbe.

— Beograd, 10. novembra. (Izv.) Kakor smo že včeraj kratko omenili, je bilo za 16. uro sklicano zborovanje državnih uradnikov in namestnikov, katerega so se udeležili tudi zastopniki uradniških organizacij iz vseh pokrajin. Zborovanje se je vršilo v dvorani Eskomptne banke. S tem zborovanjem je bila tudi združena plenarna seja odbora Zveze uradniških organizacij. Častni predsednik Milan Antonović je otvoril zborovanje s kratkim pozdravnim govorom, konstatirajoč obenem, da so državni uradniki in namestniki povsem nezadovoljni tako z zakonom o državnih uradnikih, kakor tudi z vladno naredbo glede razvrstitve uradništva po kategorijah in skupinah. Nezadovoljstvo je popolnoma utemeljeno, ker se je razvrstitev izvršila brez vsake sistematike in metode. Uradnik, imajoč isto kvalifikacijo in isto službeno leto, je drugače kategoriziran v enem ali drugem ministrskem resoru. Predsednik je dalje obžaloval, da vlada ni upoštevala od Zveze predloženega načrta uradniške pragmatike. Ta načrt je bil savršen. Govorec o

besedo delegatom telovadnih zvez odnosno dotičnih držav. Pred tem je godba zaigrala himne vseh dotičnih narodov in držav. Kako ponosni smo bili na našo »Bože pravde! Za jugoslovanski sokolski savez oziroma kot delegat Jugoslavije, kakor mu je bil podelil besedo predsednik, je govoril starosta dr. Ravničar, ki je ob tej priliki izročil Uniji darilo Saveza, znano Dolinarjevo plaketo, umetniško montirano na mramor. Zaključni govor je imel že po polnoči predsednik Doumergue. Med tem se je v spodnjih prostorih pričel ples, ki se je potem, ko so po banketu izpraznili dvorano, razširil tudi na zgornje prostore.

V ponedeljek, 5. t. m. popoldne je bil ogled kraljevega gradu Versailles in Trianona. Dejeuner je bil v hotelu Trianon Palace in sicer, kar je omembe vredno, v dvorani, kjer je bil Georges Clemenceau dne 7. maja 1919 odposlanec Nemčije izročil pogoje mirovne pogodbe versajlske.

Po povratku v mesto je čajanka v hotelu Lutetia zaključila svečanosti. Slovo je bilo prijateljsko in pristrčno. Zastopniki telovadcev dvanašterih držav in narodov so v teh dneh utrtili vezi vzajemnosti z željo, da bi prav tako prijateljstvo prevzelo vse njihove telovadne zveze ter njihove narode v celoti. Mednarodna telovadna zveza je postala važen činitelj v propagandi Slovanstva ter iskrenega razmerja med narodi.

Med drugimi govorniki je dalje zelo stvarno in kritično poročal o uradniškem zakonu in vladni naredbi delegat Slovenije, davčni nadzornik g. Makso Lilleg, ugotavljajoč, da ima zakon mnogo nejasnosti in netočnosti in da vlada ni posvetila posebne pazljivosti pri sestavi razvrstitvene naredbe. Uradništvo mora pa tudi glavno pozornost obračati na prehodne odredbe in na člene 234, 239 in 246 uradniškega zakona. Krivdo za sedanjo stilizacijo teh členov mora nositi edinole zakonodajni odbor, ki je površno sprejmel dobre vladne predloge glede teh členov.

Obširno je govornik dalje slikal bedno stanje slovanskih vpokojencev, ki še vedno prejemajo pokojnine v starih kronah. Ta anomalija v šestem letu ujedinitve in ustvaritve nove svobodne države se mora odstraniti. Bosanski delegat gimnazijski ravnatelj Gjuko-vič je primerjal plače uradniške s plačami oficirjev.

Po zaključni debati je častni predsednik Antonović predlagal izvolitev posebnega redakcijskega odbora, ki ima nalogo sestaviti predloge za spremembo razvrstitvene naredbe. V ta odbor so izvoljeni: dr. M. Popović, Milan Gjuko-vič, Milutin Stan-ković, Voja Gjurišić, Makso Lilleg, dr. Marussi in Obrad-ović. Ta odbor sestavi tudi spomenico na vlado.

Državni proračun.

— Beograd, 10. novembra. (Izv.)

Sekcije finančnega odbora so že skoraj dokončale razprave o njim predloženih proračunih posamičnih ministrstev. Prva sekcija je včeraj razpravljala proračun ministrstva za promet. Debata je bila zelo dolgotrajna, kajti vsi člani sekcije so porabili priliko, da so predlagali želje in zahteve lokalnega značaja. Celokupni proračun po vladnem predlogu znaša za prometno ministrstvo na rednih izdatkih 1.151.137.568 Din in na izrednih izdatkih 915.552.432 Din, tedaj skupaj 2.066.690.000 dinarjev. V proračun so stavljali tudi izredni krediti za gradnjo nekaterih projektiranih prog v znesku 350 milijonov. Za proro Ljutomer — Ormož — Murska Sobota je stavljen še izreden kredit 27 milijonov.

Druga sekcija je včeraj razpravljala o proračunu zunanjega ministra. O raznih kreditih se je razvila živahna debata. Člani opozicije so ugovarjali postavkam dispozicijskega fonda in posebno grajali dosedanje izvestiljsko prakso tiskovnega urada.

Tretja sekcija je razpravljala o proračunu ministrstva pošte in brzojave. Opozicija je kritizirala postopanje vlade pri naročilu poštinih znamk, ki se še vedno tiskajo v inozemstvu, kljub temu, da so v državi za to adaptirane tiskarne. Ministrstvo pošte in brzojave izkazuje na rednih in izrednih izdatkih 365.074.165 Din. Za direkcijo v Ljubljani je določen kredit 17.559.732 Din in izredni kredit 23.808.000. Ministrstvo pošte in brzojave je stavilo kredit v znesku 2.500.000 za zgradnjo brezžičnih postaj v Ljubljani, Podgorici, Skoplju, Nišu, Zagrebu, Splitu, Novem Sadu in Kotoru. Za razširjenje telefonskega omrežja v Ljubljani in v Mariboru je določen izredni kredit v znesku 1 milijona dinarjev. Razprava o proračunu se danes nadaljuje.

★ ★ ★

Vesti iz Italije.

— Genova, 9. nov. (Izv.) Na dvorišču trdnjave Monte Quano so se ulele včeraj neke razstrelilne snovi, ki so povzročile strahovito detonacijo. To se je zgodilo pri prenašanju eksplozivnega materiala iz trdnjave. Nastal je požar, ki je napravil veliko škodo. Ubilih je bilo 5 delavcev in 4 vojakov.

— Rim, 9. nov. (Izv.) V stvari zatvoritve premokopaka pri Labinu v Istri je imel minister Corbino z Mussolinijem dolg pogovor. Odposlan je v Istro delegat vlade, da vso zadevo prouči na licu mesta in poroča. Gre za to, da se ne izvrši na dan 15. t. m. določena zatvoritev premokopaka.

— Rim, 9. nov. (Izv.) Nemške matere iz Poadizja so se obrnile glede šolskega vprašanja brzojavno tudi na kraljico s prošnjo, da kot vrhovna deložna mati pomaga, da se bo vpraševala bol nemških žen, ki žele, da se vrši vzgoja njihovih otrok v šoli v materinem jeziku.

ZBIRANJE MILODAROV ZA RADICA.

— Beograd, 10. nov. (Izv.) Iz Zagreba javljajo: Politične oblasti so v Dugem Selu pri Zagrebu aretirale več seljakov, ki so zbirali darila in milodare za Radica. Aretirani seljaki so izjavili, da so zbirali za Radica po nalogu odbora hrvatske republikanske seljačke stranke. Inicijator za te milodare je bil posl. Predavac. Vsak kmet je moral dati najmanj 1 dinar. Zbiratelji so kmetom govorili, da je treba plačati dolo pri zagrebškem veletrgovcu Prnču, pri katerem se je Radica izposljal pol milijona za pot v London. Aretirani kmetje so tudi izjavili, da so jim voditelji govorili, da ostane Radica v Londonu še eno leto dni in da se potem kot predsednik hrvatske republike vrne v Zagreb v spremstvu angleške vojske. Drukov so zopet aretirali govorili, da Radica potrebuje v Londonu mnogo denarja in da je to prvi narodni davek za hrvatsko republiko.

Gospodarstvo.

Dr. Gustav Gregorin:

Zakoniti kontingent novčanice »Narodne banke« in rešitev vprašanja istega.

Izpolnjen obljubo, dano v mojem članku, priloženem v št. 255 »Sl. Narod«, prehajam na rešitev vprašanja, kako bi se dalo doseči zvišanje danes izčrpanega zakonitega kontingenta novčanice »Narodne banke«, ne da bi se predloilo načelo tretjinskega kovinskega kritja.

Najprej mi je pojasniti pojem kovinskega kritja oziroma kovinske podlage novčanice »Narodne banke«. Kovinska podlaga novčanice naše »Narodne banke« obstaja iz kovanega in nekovanega zlata in srebra in iz zdravih tujih deviz in valut v blaginji in v ulogah tujih valut v inozemstvu. Glasom izkaza »Narodne banke« od 31. pr. m. obstoja kovinska podlaga iz sledečih postavk:

1.) kovano zlato	68.739.491,9
2.) kovano srebro	17.275.228,60
3.) tuje valute	2.497.393,71
4.) vloge v inozemstvu v raznih valutah	356.360.072,49

Skupaj 444.872.186,49

Tu je pa treba omeniti, da so v izkazih »Narodne banke« računani: 1. zlati, 1. papirnat frank, 1. zlati lit. lira in 1. papirnat lira enak dinarju, 1. zlati in 1. papirnat dolar enak 5 dinarjem, 1. zlati in 1. papirnat ameriška funta enaka 25 dinarjem, torej okroglo v predvojni pariteti. Glede na ta način valutiranja nam skupna svota kovinske podlage ne predstavlja točne vrednosti ne v predvojni pariteti, ne v današnji pariteti dinarja, ker so seštevate v eno skupno vsoto razne valute, ki ne predstavljajo več, z ozirom na njih današnji tečaj, predvojni gori omenjenih relacij. To je isto tako da se poslužujemo banalnega izražanja, kakor da bi se seštevale jabolčka hruške krompir in fižol. Ta način valutiranja kovinske podlage od strani naše »Narodne banke« se ne da drugače razlagati, kakor s stališčem da bodo v doglednem času vse omenjene valute in tudi naš dinar dosegle predvojni pariteto oziroma medsebojno predvojni pariteto, kar na je utopija.

Avstrijska Narodna banka, ki je začela posloovati s 1. januarjem t. l., je stabilizirala svojo papirnatno krono na podlagi tečaja 12,334 papirnatih kron za eno zlato krono. Po tej relaciji preračunava kovinsko podlago t. l. vse svoje zlato in vse svoje devize in tuje valute na papirnatno krono. Ravno tako preračunava češkoslovaška novčanica banka svojo kovinsko podlago na češkoslovaške krome in sicer po dnevnem kurzu, ki pa je danes kolikor toliko delansko stabilen. Ta način valutiranja kovinske podlage podaja točno sliko o visokosti kovinskega kritja izdanih novčanec ter vrhu tega ugodnejšo sliko kritja, nego si jo more laiki posneti iz načina valutiranja v izkazih naše »Narodne banke«. Na ta način izkazuje češkoslovaška novčanica banka okoli 38 % kovinskega kritja novčanec, a avstrijska Narodna banka celo okoli 55 %: naša »Narodna banka« pa izkazuje okoli 1. l. 5880,7 mil. novčanicega obkora — 444,8 milijonov D. torej še ne 7,6 % kovinskega kritja. Ako bi pa naša »Narodna banka« uvedla avstrijski, oziroma češkoslovaški način valutiranja kovinske podlage, bi njena kovinska podlaga izkazovala 31. okt. t. l. v gornjem znesku od 444,8 milijonov dinarjev raznih valut, z ozirom na to, da je glavno stavko pod 4.) gornjega izkaza v znesku od okoli 356 milijonov upoštevati in v srancoskih frankih, predstavljala vrednost od okoli 200 milijonov zlatih, ali od okoli 3000 milijonov papirnatih dinarjev; kovinsko kritje naših novčanec bi po tem znašalo okoli 50 %, kar bi naravnost ugodno vplivalo na oceno našega dinarja v inozemstvu. S tem bi bilo tudi rešeno vprašanje povznanja zakonitega kontingenta novčanec, ki jih sme izdajati »Narodna banka« v vrhu privatnih kreditov, in to brez premembe zakona. V smislu čl. 20 zakona o »Narodni banki« sme namreč le-ta izdati v to vrhu k večjemu 3-krat toliko, kolikor znaša kovinska podlaga. Po današnji valutaciji kovinske podlage (444,8 milijonov) je skrajna meja privatnih kreditov (16129 milijonov) že več nego izčrpana, dočim bi se v naša razširila do 9000 milijonov, ako bi naša »Narodna banka« prevzela avstrijski, oziroma češkoslovaški način valutiranja kovinske podlage, to v slučaju, ako bi se hotelo stabilizirati naš dinar po današnjem tečaju. Ako se je pa nadejati, da bo naš dinar dosegel v Curihi notranjo 10 ter se na podlagi tega tečaja izkazalo kovinsko podlago od 2000 milijonov din. (10x200) in dosledno povznanje kontingenta novčanec za privatne kredite do 6000 milijonov din. Ako se pa hoče gnati dinar do točke 20, od česar smo pa že jako daleč, bi se morlo izkazati kovinsko podlago od 1000 milijonov din (5x200), kateri bi odgovarjala možnost povznanja kontingenta do 3000 milijonov dinarjev. Na tem mestu je vredno poudariti, da je skrajno neeločno že samo po sebi, ako se kovinska podlaga valutira v zdravi valuti, kontingent privatnih kreditov pa v mnogo slabši valuti. Zakaj se ne ravna kontingent teh kreditov po pravi vrednosti kovinske podlage?

Ako ima ostati pri dosedanem načinu valutiranja kovinske podlage, moralo bi se tudi kredite dovoljevati v enaki valuti, s čimer bi prišlo na isto, kar predlagam gori.

Ponavljam, kakor sem že omenil v zadnjem članku, da s tem povznanjem kontingenta novčanec ne ni rešeno, da se ima delansko izdati toliko novčanec, ampak to pomenja le mejo, do katere se sme izdajati novčanec za privatne produktivne in kratkoročne kredite.

Češkoslovaška novčanica banka sme izdati na podlagi svoje kovinske podlage,

izkazane na gori omenjeni način novčanec do zneska 12.047.788,800 kron, izdala jih je pa do 31. avg. t. l. za 9.218.474,000 kron, tako da ima možnost, da izda po potrebi še 2.829.314,000 kron. Odrvenel kontingent novčanec naše Narodne banke ni ne dovoljuje, da izda niti eno paro več, n-ko je že izdala, ne da se povzra kovinska podlaga, ki pa je v zadnjem tednu celo padla za nad 12 milijonov dinarjev, dočim ima češkoslovaška novčanica banka možnost podpreti, v slučaju opravičene potrebe, svojo industrijo in trgovino za nadaljnje skoraj 3 milijarde. V tej elastičnosti tiči velika prednost.

Ugovore, da naša Narodna banka ne more zvišati privatnih kreditov radi zakona, ki zahteva tretjinsko kritje novčanec, bi postal brezpredmeten, ako bi naša Narodna banka uvedla edino racionalen način valutiranja kovinske podlage, kakor gori razloženo.

V prihodnjem članku se hočem pečati z vprašanjem odlašavanja dolga od strani države, kakor cilja prave deflacijske politike in glavnega uspešnega sredstva za pravo tečaja dinarja.

★ ★ ★

LJUBLJANSKI TRG.

Tržne cene zadnjega časa so se razvile pod vplivom stalnega stanja vrednosti našega denarja in dnevno rastoče konkurence. Bistven del trga se je že močno približal predvojni razmeram in je želeli, da se ta razvoj neovirano in hitro izvrši. Med vojno in prva leta po vojni je bila prodaja živin »najuspešnejša« živlinskih poklic. Z lahkoto se je tu zaslužilo brez ozira na to, ali je bil prodajalec v resnici trgovski sposoben ali ne. Producent, ki je pred vojno v večjem obsegu sam prodajal svoje prideleke, je prepuštil to kupčijo večini maloprodajcem. Nestalna vrednost našega denarja po vojni in različni drugi eksperimenti so dajali prva leta po vojni možnost obširne spekulacije s cenami živin. Danes je položaj v ugodnem smislu bistveno predrugačen. Neboj različnih prodajalcev, ki so vzrasli v vojni atmosferi brez prave trgovske sposobnosti in realnosti, bo moralo prenehati s prodajo, ker niso sposobni za težko konkurenco, ki se je pričela uveljavljati. Maksimalne cene, stroga policijska kontrola, različni verjetniški in protidržajniški zakoni so v pretekli dobi malo ali nič pomagali, ker ni bilo zdravih fundamentov za trgovino. Glavni regulator na trgu je stabilnost denarja in kolikor mogoče težka konkurenca. Ljubljanska občina vsled tega nima interesa zadrževati razvoj in ščititi nerečne prodajalce. Kar je sposobnega in realnega bo ostalo, vse drugo bo izginilo. Mestna občina ima v nasprotju s prejšnjo dobo, ko je bila stroga policijska kontrola deloma koristna, danes dolžnost v večji meri skrbeti za kolikor mogoče občutno konkurenco. Vseh vrst blaga, ki je na trgu dražje nego pri producentu, se mora spraviti na trg po realni ceni in celoten trg se bo moral prilagoditi tem cenam. Koristnost tega sistema se je pokazala pri cenah govejega mesa. Odkar je pričela mestna občina prodajati v lastni režiji, so cene mesa natančno ugotovljene in mesarji morajo vzdrževati realne cene, če hočejo eksistirati. Vsak bojek trga je izključen, ker se mesarji zavedajo, da mestna občina lahko sama oprevidi zlonira po potrebi tudi celo Ljubljano. S tem je na našažljivi in najcenejši način ker mesto ne troši za to akcijo nobenega denarja, rešeno vprašanje mesnih cen in odpadajo vsi dolgotrajni razburilni boji in prepiranja brez konca in kraja. Sličan sistem mora vpeljati občina v vseh drugih panogah, kjer se izkaže potrebno, ne kot stalno institucijo, pač pa kot začasnou, izvirajočo iz pretiranih cen. To ni nobeno uničevanje obrtnikov, ker bodo realni obrtniki poleg vsega tega lahko eksistirali, onemogočuje pa nerečnost, ki jo hočemo za tretjo korist širokih slojev kupujočega občinstva.

Govejše meso I. vrste od 22—28 Din, II. vrste od 17—22 Din. Mestna občina prodaja na eni stojnici meso po 16 in 17 Din, na drugi po 21 in 22 Din. Naval občinstva na cenejšo stojnico je velik in je vpliv te prodaje na celoten trg zelo koristen. Mestna občina ne dela pri tej prodaji dobičkov, ne troši pa nobenega občinskega denarja. Kvaliteta blaga je prav dobra in vsa obkrovanja tendenciozna. Teletje meso 29 do 32,50, svinčina 32,50 do 35, slanina trebušna 35, riba in salo 38,50 mešana slanina 36, na debele 34, ameriška mast 31 do 33, domača mast 40. Cene slanin je za Ljubljano radi visokih železniških tarifov bistveno višja. Sunke domačega malobitniškega izdelka 45 do 47 Din kg; cena tujih sunkov do 68 Din kg. Kvaliteta domačih izdelkov se drži na precejšnji višini. Perutninski trg je v Ljubljani, dokler ne dobimo uvoza iz produktivnejših pokrajin države, zelo slab. Cene, kvaliteta kot množina blaga neugodna. Vzrok predvsem v tem, ker se okolica v prav neznatni meri ukvarja z odgojo perutnine. Mal piščanec 15 do 20 din, večji 25 Din, kokoš 35 do 45, raca 35, nepitana gos 80. Divjačine je na trgu malo, cene razmeroma visoke, ker se večji del produkcije izvozi. Zajec 60 do 80 Din, srna s kožo 25 Din za kg, stegno in hrbet 40 Din kg. Cene rib so bile do sedaj na ljubljanskem trgu zelo visoke, ker je bilo zelo malo rib na razpolago. Še ta mesec se prične z obširno prodajo živih rib in bo s tem cena prisiljena na realno trgovsko bazo. Na trgu so gotovi bazeni za stalno zalogo živih rib. Mleko in izdelki so se nekoliko pocenili. Mleko 3 do 4 Din liter. Tržno nadzorstvo je izvedlo večjo revizijo in se je izkazalo, da se je kvaliteta bistveno dvignila. Povprečno je imelo mleko po 3,5 % maščobe. Potvorbe so redkeje in se bodo dale polagoma iztrebiti. Vzrok je predvsem večja množina blaga, ki pride na trg in s tem otežena prodaja potvorjenega blaga. Surovo maslo 55 do 60 Din, čajno 70 do 80, jajce 2 do 2,25. Glede jajc bo na ljubljanskem trgu na zimo

stalno opažati pomanjkanje in višjo ceno, medtem ko je spomladi in poleti jajc po nižji ceni dovolj na razpolago. Občini bo kazalo, da si nakupi v ugodnem času večje množine jajc, ta jajca vloži in jih v zimskem času polagoma razprodaja na trgu. S tem se bo dalo zelo vplivati na ceno jajc v zimskem času.

Cene moka bazirajo na osnovi moka št. 0e din 6,25. Pomanjkanje moka ni in tudi potvorbe moka se ne zasledijo več. Kruh: 6,50 za kg belega in 5,50 za kg črnega. Cena se bo morala znižati na ceno moka za št. 0e. Spocerijsko blago se ravna po stanju denarja in se je bistveno pocenilo. Glede sadja je določal cene do sedaj kmečki trg. Vseled majhne množine sadja, bodo pa kmečke zaloge v kratkem izčrpane in bodo vršili razprodajo v prvi vrsti trgovci. Na deželi je bila prodajna cena za sadje slabše vrste: jabolka 3 Din za kg, boljša 4 do največ 5. Hruške so se tržile po 3 do 4 počez, luksuzne hruške po 4 do 6 Din. Zelenje je na trgu dovolj. Krompir 1 Din, zelje v glavah 75 para kg, kolerabe 75 para, kislo zelje 3 Din, kisla repa 2 Din. Na tem polju vlada na trgu premalo konkurenca.

Od aprila do današnjega dne so se podražila oziroma pocenila živila v naslednjih odstotkih: goveje meso: stalna cena, telatna podražila za 70%, svinčina podražila 12%. Pocenilo se je sledeče blago: slanina 10%, mast 14%, mleko 26% kruh 18%, sladkor 12%, moka 15%, krompir 70%. Jajca so se podražila za 43% (seizijska podražitev.)

Politične vesti.

— Hrvatska in državni proračun. Včeraj smo preliči beogradsko vest, po kateri se je mudil pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo, dr. Čimč, v Beogradu in poročal raznim resortnim ministrom o položaju na Hrvatskem. Tudi je dr. Čimč razpravljal o budžetarnih postavkah za Hrvatsko in Slavonijo. Po njegovem odhodu je bil dodeljen finančnemu odboru poseben uradnik pokrajinske uprave v Zagrebu. Tako telefonsko poročilo se čita sila enostavno. Za njim pa se skriva naravnost zgodovinska resnica o sedanjem stanju hrvatskega naroda in nje razmerju do skupne države. Pomislimo, finančni odbor potrebuje uradnika pokrajinske uprave, da ga informira o detaljnih potrebah Hrvatske in Slavonije, da na podlagi tega more izboljšati nepravilne postavke in preprečiti nepravilne razdelitve državnega proračuna. V drugih državah in v zdravih političnih razmerah pripada ta naloga parlamentarni delegaciji. Narodni poslanci skrbje za pravilne postavke in potkušajo za svoja volilna okrožja izbiti čimveč podpor, čimveč državnega interesa, čimveč osrednjih sredstev. Še nikdar ni v evropski državi meglelo od besedi ni zahtev po samoupravi, avtonomizmu in federalizmu. Še nikdar pa ni bilo prebivalstvo teh institucij tako nevedno kakor ba na Hrvatskem, kjer uganjajo z najvalnejšimi interesi topoglavjo in nezmišlno opozicijo, da zanje prepustijo brigo in skrb podrejenim pokrajinskim uradnikom. Ta brezbriznost napram aktualnim gospodarskim in splošnim pokrajinskim interesom Hrvatske in Slavonije ne zažudi pri narodu, ki igra isto pasivno vlogo tudi v drugem vitalnem vprašanju, v jadranjskem dvoboju z Italijo. Ta država se je zagrizla v neposredno hrvatsko ozemlje in ga na Reki in Dalmaciji potkušuje narodnostno preplekati in pridobiti za italijanski kapital, za italijansko izseliško ekspanzijo. Koloidenca teh dveh interesnih skupin hrvatskega naroda in njih brezbrizna prepustitev nezadostni, neinformirani, dasi dobrohotni iniciativi centralne vlade, osvettluje z žarko lučjo vrednost opozicijskega pokreta med Hrvatji in nje stvarno resnost.

Na glas ponavljamo, da je sprišo takega značaja hrvatske opozicije treba postaviti vprašanje, ali naj Slovenci izpostavljajo svoje usode, svojo gospodarsko in kulturno politiko, odločitev o definitivnem svojem položaju v državi neizvestnosti hrvatske opozicije, kakoršna je danes? To vprašanje je nujno, ker vidimo v svojih gospodarskih in kulturnih potrebah toliko aktualnih interesov, da jih ne moremo izpostavljati časovni neizvestnosti ustavne borbe ter zlasti neodločnosti obstoječih revizijskih programov. Vprašanje je zaenkrat taktično in menimo, da je realnega političnega stališča bolje teko-riti današnji položaj v narodni skupščini in delovati za naše podrobne interese, kakor pa angažirati se na dolgotrajno in neizvestno ustavno borbo, ki se v nobenem slučaju ne bo izplačala in koje žrtve bodo mnogo večje, kakor pa doseženi uspehi. Neupoštevanje pri tem nevarnosti, ki jih taka revizija lahko prinese baš Slovincem, izročnim v federalizirani Jugoslaviji na milost in nemilost Hrvatov.

Hrvatska politika je nezdrava. Nje-na pasivnost dokazuje, da ne odoleva stvarnim interesom današnjega hrvatskega ozemlja in da bo hie na neodločnosti konkretnih ciljev. Prepričani smo, da bi Hrvatji mnogo boljše jadrali, ako mmo in poleg svojih ustavnih zahtev (kadar jih bodo seveda postavili in najavili) vodijo stvarno, aktivno parlamentarno in pravno politiko in sodelujejo na celotnem državnem in pokrajinski upravi. To bi bila taktika, ki bi do-

kumentirala resnost, stvarnost in smotrenost sodobne hrvatske nezadovoljnosti in pa istočasno zaščito dnevnih, realnih interesov, kljub manjšini in še neizpolnjenim ustavnim stremiljenjem. Tega realnega pol. pravca ne uvideva niti današnja Hrvatska in Slavonija, niti Bosna in Slovenija. Zato v političnem oziru te pokrajine ne pomenijo ničesar in ne bodo v doglednem času dospjele na zeleno vejico. Učimo se iz hrvatskega primera!

— Odhod naših parlamentarcev na Poljsko. Danes ob 1.15 zjutraj odpotuje na Poljsko poslanci narodne skupščine. Med poslanci je nastal spor. Skupščinski tajnik Stevo Kobasica je izjavil, da ne gre v Varšavo, če hkratu potuje dr. Spaho. V Varšavo potuje tudi pet novinarjev, dva Beogradčana in trije iz pokrajini. Slovence bo zastopal urednik Fran Smodej.

— Kaj pa klerikalni poslanci? V »Kmetiskem listu«, glasilu Samostojne kmetijske stranke, čitamo tole izjavo: »Izjavljamo še enkrat, da odloži tovariš Pucelj takoj odgovorno uredništvo našega lista, kakor hitro prenehajo biti klerikalni poslanci odgovorni uredniki klerikalni listov. »Ko bi bilo na klerikalni strani le količjak poštenosti, bi morali klerikalni poslanci brez vsakega obotavljanja takoj odložiti odgovorno uredništvo »Domoljuba«. »Straže« in »Slovenskega Gospodarja«. To bi bil prvi korak k ozdravljenju naših zastrupljenih političnih razmer!

— Kako sodijo o klerikalnem zaupniškem shodu? Beogradsko »Vreme« piše o zadnjem zboru klerikalnih zaupnikov v Ljubljani: »Dr. Korošec govori, ki ga je imel na ljubljanskem klerikalnem zaupniškem zboru, ni v Beogradu vzbudil posebnega zanimanja. V svojem govoru je dr. Korošec samo ponovil ono, kar je bilo že itak znano; edino, kar je važneje, je to, da je povdarjal svojo zvestobo zvezi z Radičem in Spahom. To izjavo so z zadoščanjem sprejeli za muslimanskih in radičevskih vrstah, ni pa izzvala nobenega iznenadenja pri radikalih in vladi, ker radikalji v tem trenutku niso niti računali s Koroščevo podporo. Dr. Korošec je bil že preje proti vladi, skušal je ustanoviti opozicijski blok, ki bi bil lahko nevarnejši za vladu, kakor zveza z Radičevci, ki ne prisostvujejo razpravam v narodni skupščini. Ta načrt se mu ni posrečil. Takisto tudi Koroščeva izjava o nemožnosti opozicijskega bloka ni iznenadila opozicijskih skupin v parlamentu, ker je dr. Korošec v zadnjem času tako govoril tudi že v parlamentu.« — Če torej klerikalni listi pišejo, da je napravil Korošec govor v beogradski javnosti veljkanski vtis, je to samo varanje lahkovernega občinstva, ki nima možnosti, da bi se poučilo o dejanskem položaju iz beogradskih listov samih.

— Približevki za koncentracijsko vlado. Te dni je imel posl. Svetozar Pribičević v demokratskem dijaškem klubu »Jugoslaviji« v Zagrebu velik političen govor. V svojem govoru se je dotaknil ustanovitve srbsko-hrvatske koalicije, njene politike do osvobojenja in ujedinjena ter ostro kritiziral Radičevo politiko in taktiko. Končno se je izrekel za široko nacionalno koncentracijsko vlado, ki bi bila edina sposobna, da izvede državo iz splošnega kaosa ter ustvari vse pogoje za uspešen razvoj in za notranjo konsolidacijo.

— Partijski komisija. Iz Beograda poročajo: Člani naše paritetne komisije, ki so vodili pogajanja v Rimu, se nahajajo v Beogradu in pričakujejo od vlade, nadaljnjih instrukcij v vprašanju rešitve reškega vprašanja. Kakor vse kaže, bo reško vprašanje rešeno brez nadaljnjega sodelovanja paritetne komisije. V tem slučaju bodo člani komisije razrešeni svojih dolžnosti. Ako se vprašanje našega spora z Italijo r-ši povojno, bo sestavljena strokovna komisija, ki bo imela nalogo, pripraviti vse potrebno za trgovska pogajanja z Italijo.

— Češkoslovaški klerikalci iščejo novo državno himno. Povojni klerikalci na tem ali onem koncu niso zadovoljni. S posebno nezadovoljnostjo se odkljujejo poleg naših češkoslovaški klerikalci. Sedaj pravijo, da je tekst himne »Kde domov muje« preveč sentimentalni in da se premalo ozira na moravska čustva, zlasti se podtika nad mestom »Česka zeme domov muje«. Moravski klerikalci pa bi menda radi imeli, da bi se v narodni himni omenjala posebej še moravska zemlja. Ker pa je vnaprej vedo, da take himne ne bo, predlagajo klerikalni list »Denc«, da naj se proglasi za ljudsko himno stara pesem »O Svetem Vlacu«, češ, naj pride Sveti Vlacav do veljave tudi v ljudski himni, kakor je prišel do veljave na dukatih.

Veliki film sezije 1923/24
od 8. do 11. l. del
od 12. do 14. l. del
»Ne želi svojega bližnjega žene«
KINO MATICA

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.
Sobota 10. nov.: Judit. Red C.
Nedelja 11. nov. ob 3. pop.: Kar hočete. Ljudska predstava.
Nedelja 11. nov. ob 8. zvečer: Osmi žena Izven. (Premijera).
Ponedeljek 12. nov.: Gospa z morja. Red E.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.
Sobota 10. nov.: Psoglavci. Red A.
Nedelja 11. nov.: Mignon. Izv. (Premijera).
Ponedeljek 12. nov.: Zaprti.

★ ★ ★

— Ljudska predstava v dramskem gledališču bo v nedeljo, dne 11. tm. pop. Vprizori se zabavna Šekspirjeva veseliga »Kar hočete«. Cene so znižane. Začetek ob 3. popoldne.

— Gostovanje gospe Marije Vera. Gospa Marija Vera gostuje v soboto, dne 10. tm. v naslovni vlogi Hebblove tragedije »Judit«, v ponedeljek, dne 12. tm. pa v lib-snovi igri »Gospa z morja«.

— Prihodnja premijera v dramji bo v nedeljo, dne 11. tm. ob 8. zvečer. Vprizori se Savorilja komedija »Osmi žena« v režiji g. Putjate in z gospo Nablocko, g. Putjato in g. Rogozom v glavnih vlogah.

— Sentjakovski gledališki oder. V soboto 10. nov.: Zakonske zmešnjave. V nedeljo 11. nov.: Ženitev (gostovanje v Skofli Loki).

Književnost.

MILAN VUKASOVIĆ: »MOJ GAVRAN«.

Svetovna vojna kot dogodek, ki je omajal temelje človeške družbe, je zapustila globoke sledove na vseh poljih socialnega življenja in naravno je, da je našla svoj odmev tudi v literaturi. Neboj povesti, spisov, razprav, popisov in spominov se je in se bo še dolgo črpalo iz te bogate zakladnice in literari raznega kova imajo v primeroma kratki vojni dobi ogromne vire hvaležnega gradiva za svoj duševni in umstveni razmah. Tudi naša literatura zadnjih let nosi več ali manj pečat krvavega meteža in njegovih posledic, samo s to razliko, da je poetični pesniški duha pri nas večinoma plah in oprezen, usmerjen k pomovanju in razlagi običajnih čustev in tiple kakor slepec v temi, da ne zalze z uglijene poti. Naša literatura vobče, osobito pa beletristika ugotavlja in obravnava samo gola dejstva in se to čestokrat dokaj površno in subjektivno, dočim se izogiba psihološke analize in ne ume izrabiti kapitala za izpolnitve svojega podjetja. So častne izjeme, toda redke. Med mnoge avtorje s to karakteristično potezo bi lahko prišli tudi Milana Vukasovića. Vukasovič je sin pokolnega našega rojaka polkovnika Janka Vukasovića. V Beogradu je izšla zbirka njegovih črtic »Moj gavrani«. Ni to prvič, da stopa Vukasovič v javnost. Pridobil si je v srbski književnosti že ugodno mesto. Spisal je že »Basnie« in »Sto basena«, ki jih pa nimamo pri roki, tako da lahko sodimo samo o njegovem zadnjem delu. Knjižica obsega več kratkih povesti. Prva, »Moj gavrani«, ki daje knjigi ime in morda še precejšen del vrednosti, je izraz globokih duševnih peripetij, ki jih je lahko deležno čuteče srbsko srce pri pogledu na strašno usodo male Srbije. Avtor se pogovarja s gavrano — svojo lastno ranjeno, polno patriotizma dušo in njen glas mu je kakor nož v srce, dokler ne zagleda na obzorju »ogromne svetlobe«, novega solca, dokler ne zasliši »nove himne človečanstva«. V plameti ljubnezi do domovine in nesrečnega naroda je celo prezrl, da nova himna človečanstva še ni uglasbena. Vukasovič se pozna, da se je lotil težavnega problema in zato izvenni refren »gavrani« nekam čudno in neprimerno. Bolj naraven zanimiv in posrečen je »Trič« — portret zabitega novnika, ki so mu nataknil volaško suknjo. »Jedna od mnogih bi bila dragulj te zbirke če bi ne bili upravičeni domnevati, da je Vukasovič položil materij u usta besede, čijih pomena se niti sam ne zaveda. »Konfika in pešadija« je motiv že moralno indiferentne vojašnice. »Ranjenik« je slajno zamišljena snov, ni pa zaključena in ne tvori celote, kar je sploh Vukasovičeva hiba. V dveh, treh besedah bi odgovoril na usodno vprašanje »šta vi mislite?« in slika bi bila lepa in popolna. V splošnem pa bo »Moj gavrani« našel med ljubitelji lahkega čitva mnogo prijateljev.

★ ★ ★

PRATIKA ZA DECO.

Naša mladinska literatura se razvija na prav razveseljiv način. Mladinska knjiga tiste vrste, kjer gleda izza vsake črke karajoč pogled, ki jezo in vasiljvo uči in samo uči, je šla že tudi pri nas med staro šaro. Za Levstikom je Zupančič pokazal pot, po kakršni je treba hoditi. Reči moramo, da jo je pokazal z velikim uspehom.

Nekateri so celo menili, da imamo dobrih knjig za deco že dovolj in da nam vsaj nekaj časa ni treba novih. Deloma imajo vsi ti prav, deloma pa so tudi v zmoti. Res je namreč to, da literature za zrelejšo mladino nimamo še skoraj nič. Res je na drugi strani tudi to, da pomanjkanje zadnje še ni nikak vzrok za zanemarjanje prve! V mladinski literaturi ni zabere nikoli preveč.

Zdi se mi, da se starši pri nas še mnogo premalo zavedajo, kakšne važnosti je za otroka knjiga. To je njegov prvi, njegov najboljši prijatelj, njegov dom in njegovo kraljestvo. Utisi, ki jih prejme nežna in dovzetna otrokova duša iz prvih knjig, so čisto merodajni za vse poznejše življenje dotičnega človeka. Zato bi morali paziti starši na to, da nudijo otroku dovolj knjig in sicer dobrih knjig.

današnji. Pa poidite in vprašajte te stare naše korenine, kdo jim je vcepljal prve dobre kalle za poznejše življenje v srce, gotovo vam po večini odgovore: »knjige«.

Kar je bilo nekdanj, bi moralo biti tudi danes. Malo je družin — zlasti po deželi — ki bi imelo toliko prostega časa, da bi se moglo z decu pečati v tisti meri, kakor bi bilo treba. Kaj tedaj storiti? Ali naj pustijo otroka, da se potepa okrog in vsled dolgega časa uganja porednosti, ki padajo z leti dostikrat v hudobije? Saj jim vendar lahko pomagamo! Kako? Dajmo jim dobro knjigo, ki bo njihovo oči in jim »odpre« bo v najboljšim pomenu besede otroka popolnoma priklenila nase.

Taka knjiga pa bo »Pratika za decu« ki sta jo oskrbeli brata Gasparija. Slikar Maksim Gaspari zna govoriti otroku s svojo sliko. Naj kdo priznava njegovo umetnost ali ne, »moral priti« da je v »Pratiki za decu« našel pravi način. Kdor ne veruje, stisega bodo pač prepričali otroci, ki bodo dobili to »Pratiko v roke«.

Tudi pesmi Toneta Gasparija, ki je kot mladinski pesnik znan, bodo našim med dečim prijateljem.

Založba »Zvezne tiskarne« v Ljubljani, ki jo izdala »Pratika za decu«, je storila vse, da bo knjiga res lepo in dostojno opremljena.

In še to! Danes izdajati knjige, zlasti knjige s slikami, je težaven in malo hvaležen posel. Stroški, ki so s tem združeni, so ogromni. Ako potem ni odziva med občinstvom, kaj naj stori založba? Ali more kdo pričakovati, da bo katerakoli založba žrtvovala stotisoče zato, da ji bodo knjige ležale v skladišču, če posameznik ne da niti borih par dinarjev zato, da razveseli in koristi otroku?

»Pratika za decu«, bo letos prvič v tiskanih klicah prijatelje mladine. Ali bodo slišali? Ali jo bodo hoteli razumeti?

Kjer se prodajajo igrače, dostikrat tuje in ničvedno blago, ki se ga otrok po preteku par minut navleči, tam je vedno dosti kupcev. Denarja torej ne manjka! Ali pa je boljše, za slabo stvar izdati mnogo denarja, nega za dobro — malo?

To naj bi premislili vsi, ki žele za Miklavža ali za Božič obdariti decu, ne samo stariši, temveč tudi šolska vodstva in zlasti društva, ki bodo prirejala Miklavževe večere in božičnice. Odgovor ne bo težak. Kdor naroči in plača »Pratiko za decu« do 20. novembra, jo prejme v navadni izdaji za Din 20, v luksuzni za Din 25.

Od letošnjega sprejema je odvisno, kako bo bodoča leta mogla »Pratika za decu« posejati našo mladino.

— Družba sv. Mohorja je v pravkar začela razpošiljati knjige za leto 1923. Člani prejmejo letos naslednji književni dar: 1. Koledar za leto 1924. 2. dr. Zore, Življenje svetnikov, IV. snopič. 3. Večernice 76. zvezek. Povest: Carski sel, I. del. 4. za vsak dan, Fr. Ozvald, etična čitanka. Knjige bo družba razposlala tako, da jih dobe: 1. razni kraji, 2. krška škofija, 3. lavantinska škofija, 4. ljubljanska škofija.

— Ivan Albrecht: »Zelena livada«, Ljubljana 1923. Izdala in založila A. H. & O. F. Cena trdo vezani knjižni Din. 15. Naša mladina je zopet za eno knjigo bogatejša. »Zelena livada« ji prinaša vrsto pesmi, pravljic, kratkih povesti iz otroškega življenja, nekaj basni iz Brazilije ter vrsto »ljubljanskih pregovorov«. Pestra vsebina hrani mnogo zabavnega in poučnega vzgojnega. Jezik je gladek in lahko umiliv, način pripovedovanja preprost in otroški duši dostopen. Knjigo krasi štiri lepe naslovne vinjete ter naslovna slika po originalu slikarja M. Gasparija, ki zna s svojo sliko tako toplo in prijetno govoriti s srcem naše mladine. Lepi papir in brežbitna oprema vrednost knjige še povečuje. Zato bo gotovo našla mnogo prijateljev, posebno tistih, ki trka Miklavž in Božič na vrata. »Zelena livada« se dobi po vseh knjigarnah. Kjer je ne bi bilo, naročite kar pri »Zvezni knjigarni« v Ljubljani, Marjini trg.

Glasbeni vestnik.

— Prvi simfonični koncert muzike dravske divljiske oblasti se vrši v ponedeljek dne 19. tm. ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani. Spored tvorijo skladbe skladateljev Staše Binčičkega, Antona Dobroničkega, Schumanna in Griega. Vstopnice za ta koncert se bodo dobivale od torka dalje v Matični knjigarni.

— Mladinski koncerti v Filharmonični dvorani. Kakor že javljeno, priredi se v letošnji koncertni sezoni celo vrsto mladinskih koncertov z najrazličnejšim programom kakor si ga je zamislil konservatorijski profesor gospod Karel Jeraj. Na teh koncertih sodeluje cela vrsta naših umetnikov, izmed katerih naj navedemo sledeče: operna pevka Julij Betetto in Ivan Levčar, koncertna pevka ga. Pavla Lovšeto, ga. Cirila Medvedova, pianist Ivan Noč, na orglah profesor Stanko Premrl, operna pevka Slavica Saxova, operna pevka Simena Martij in Anton Subelj, pianistka ga. Ruža Slaisova in vjoličnik virtuoz Jan Štals, operna pevka Zdenka Zikova, slovenski godalni kvartet ter komorni in simfonični orkester. Prvi tak koncert, katerega program izvajata ga. Pavla Lovšeto in g. Julij Betetto se bo vršil v nedeljo dne 19. tm. ob 11. uri dop. v Filharmonični dvorani. Natančnejši spored tega vsekakov zanimivega mladinskega koncerta objavimo v prihodnjih dneh. Koncerti so v prvi vrsti namenjeni gojencem ljubljanskih meščanskih, srednjih in strokovnih šol. Pred sporedom predava vsakokrat dr. Pavel Kozina.

— Glasbena sekcija J. N. A. D. »Jadrana« opozarja svoje člane-pevce, da se vrši pevska vaja v nedeljo dne 11. tm. ob 10. Načelnik.

Danes na Martinov večer
pevskega zbora »Ljublj. Zvona«
v Narodnem domu!

Sokolstvo.

SOKOLSKI SABOR.

POZIVI

Na temelju vidovdanske uslave I. sokolskega sabora v Novem Sadu leta 1919 in glasom sklepa odbora se je JSS z dne 29. okt. 1923 sklicuje podpisano starešinstvo

II. SOKOLSKI SABOR.

Ki se bo vršil v dneh 15., 16. in 17. avgusta 1924 v Zagrebu.

Vse bratske župe in vsa bratska društva opozarjamo na navodila, ki so »priobčena v« Sokolskem Glasniku« št. 9—10 na strani 289. Vsakdo se mora strogo in točno ravnati po teh navodilih! Dolžnost vsake sokolske župe je, da odpošlje na Sabor 3 člane, vsako br. društvo pa mora določiti na vsakih prvih 100 članov po enega delegata in za vsakih nadaljnjih 200 še po enega.

Celokupno Sokolstvo pozivamo, naj se nemudoma in z vso vneto loti pripravljalnega dela za naš II. sokolski sabor, ki naj na osnovi in ob pregledu uspehov prvega petletja ustanovi smerice in smotre bodočemu delovanju, napredku in razvoju jugoslovenskega Sokolstva.

Zdravot.

Starešinstvo Jugoslov. Sokolsk. Saveza. V Ljubljani, dne 1. novembra 1923.

Dr. Vladimir Ravnihar

starosta.
Dr. Riko Fax
tajnik.

★ ★ ★

— Sokol Moste pri Ljubljani obvešča njemu naklonjeno občinstvo, da se vrši v nedeljo 11. t. m. v popolnoma na novo preurejeni dvorani na Selu otvoritvena predstava »Lubezen treh kraljev«, tragedija v treh dejanjih. Pri otvoritvi svira orkester dravske divljiske oblasti. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Društvo za zgradbo in vzdrževanje Sokolskega doma na Viču javlja svojemu članstvu in vsem prijateljem sokolstva, da je prevzelo gostilno v Sokolskem domu v lastno rečijo. Točila se bodo prvovrstna vina po primernih cenah, gostilna bo z različnimi jedmi vedno preskrbljena. Priporočamo se za obilen obisk vsem Vičanom in Ljubljancem. Odbor.

Turistika in sport.

— Turistovski klub »Skala« poziva vse one člane, ki so zaostali s plačevanjem članarine za prvo, oziroma drugo polletje, da isto gotovo poravnajo do 1. dec. t. l. sicer se v nasprotnem slučaju brezpogojno črtajo iz članstva. — Poloznice so na razpolago v trafiki Sever, Seloburgova ulica, ali pa se osebno poravnajo pri blaginju vsako sredo od 7. ure zvečer v klubovem lokalu v Hotelu Tivoli.

— Celjski Atletski SK igra jutri 11. t. m. v Ljubljani revanžno tekmo z Ilirijo. Atletiki, ki so bili vedno med prvimi klubi v Sloveniji, so dosegli posebno dobro formo. Nedavno so premagali ljubljanske klube Hermes, Jadran in Primorje, dočim so Iliriji podlegli po trdem boju z 0:2. Razpolagajo s solidno obrambo, v kateri se opazja posebno branilca Šalekera ter centerhalfo Pišo, ki je še pred kratkim nastopal za praški ČAFK. Napadalo vrsto vstopni internacionalci Dürschmid. V sedanjih formi so Atletiki tudi za Ilirijo nasprotnik, katerega ni podcenjevali, zlasti ker je gotovo, da bodo napeli vse sile, da dosežejo dober rezultat tudi proti prvaku Slovenije. — Tekma se prične ob 14.30, predtekma Svoboda: Ilirija rez. ob 13.

— Jugoslovenski avtomobilski klub je imel v nedeljo dne 28. oktobra pod predsedstvom g. veleindustrijskega Vinke Majdiča svoj redni občni zbor, katerega se je udeležilo znatno število članov. Iz tajniškega poročila je posneti, da je Jugoslovenski avtomobilski klub v pretečenem letu krepko deloval, posebno glede notranje organizacije in poglobljenja zveze z bratskimi avtomobilskimi klubi v Zagrebu in Beogradu. Stremljenja po snovanju enotne avtomobilске organizacije za celo državo, v kateri bi bili zastopani vsi sedanji klubi, lepo napredujejo, kar je posebno važno radi tega, ker si je Srbski avtomobilski klub v Beogradu izposloval pri mednarodni avtomobilski zvezi v Parizu internacionalno priznanje. Tudi vprašanje glede olajšanja prometa z avtomobili preko meje se bliža ugodni rešitvi. Iz notranjega poslovanja kluba je omeniti, da so se v preteklem letu postavile po celi Sloveniji nove svarilne avtomobilске table, posebno po Gorenjskem in v severni Sloveniji. Prihodnje leto se bo delo nadaljevalo po Dolenski in Notranjski, ter v Prekmurju. Pri tej akciji je klub z hvalovrednim zanimanjem podpirala gradbenica direktorja in ljubljani, zakar ji je izrekel občni zbor svoje priznanje in zahvalo. Klub je povzročil tudi konferenco pri Pokrajinski upravi glede ureditve policijskih predpisov za vožnjo z avtomobili, ter je tudi v tem pogledu našel pri merodajni oblasti popolno razumevanje. Klub je po blaginjkovem poročilu imel 19.137 K dohodkov in 16.245 K izdatkov. Pri izpolnitvi klubovega načelstva so bili na novo izvoljeni gospodje: inženjer A. Džirich, industrialec Rado Hribar, veletržec Emerik Mayer, generalni ravnatelj Avgust Praprotnik in bančni ravnatelj Avgust Trostl. V tehnično sportno komisijo so bili za bodoče poslovno leto vpoklicani: gg. Rado Hribar, Viktor Bohinc in Demeter Majdič. Na to je izvolil občni zbor gospoda dr. Cirila Žizkega, načelnika odseka za promet stranca v Beogradu, za svojega častnega člana v priznanje zaslug, ki jih je izkazal za avtomobilizem v Sloveniji in za jugoslovenski avtomobilski klub posebe. Na predlog gen.

ravnatelja Avgusta Praprotnika se je sklicnilo pokrepi društveno delovanje s pristopom novih članov. Po rešitvi nekaterih slučajnosti je predsednik ob 16. popoldne zaključil lepo uspešno zborovanje.

— Hotel »Zlatorog« v novi oskrbi, »Slov. planinsko društvo« je dalo svoj hotel »Zlatorog« ob Bohinjskem jezeru v našem g. Klemenčiču, ki je poleti v splošno zadovoljnost oskrboval Erjavčev dom na Vrhu.

Društvene vesti.

— Na Martinovo nedeljo vsi na veselo Obrtnega društva v Zgornji Šiški, ki se vrši ob vsakem vremenu pri M. Kavčiču v novi gostilni na glavni cesti. Odbor.

— Št. peterska ženska in moška podružnica društva sv. Cirila in Metoda v Ljubljani priredi »Martin Malenkov« — »Martinov večer« v korist družbe sv. CM v nedeljo 11. novembra t. l. ob 20. zvečer v kolodvorski restavraciji M. Dolničar na glavnem kolodvoru z raznovrstnim sporedom. K Rapalu se je pridružilo še neznosno fašistovski nasilje. Pomagajmo neodrešenim rojakom! Pomagajmo našemu obmejnemu šolstvu!

— Plesni krožek Tabor otvori v nedeljo 11. nov. v dvorani akad. društva »Jadrana« v areni Nar. doma plesne vale pod pokroviteljstvom damskega komiteja. Pričetek točno ob 7. zvečer. Vabilo se člani in članice bratskih ljubljanskih sokolskih društev. Izkazati se je s sokolsko legitimacijo.

— Sivalnica »Sokolnega žen. društva« S. I. dec. otvori »Sploš. žen. društvo« zopet svojo sivalnico. Sivalo se bo v društvenih prostorih po trikrat na teden od 4—8. zvečer. Odbor je dobil zelo izurjeno in praktično učiteljico prikovalenja. Članice bodo lahko izdelovale nove in popravljale stare obleke, plašče t. dr. — Priglasje sprejema in vsa tozadevna polsnila dale v času od 11. do 18. tm. ga Lea Kobilova. Damska cesta 7/III. vsak dan od 10.—12. dop. in od 3.—4. pop.

— Martinov večer. Opozarjamo še enkrat na veliko prireditev. Martinovega večera, ki ga priredi godbeni odsek I. ljublj. gas. in reševalnega društva dne 11. tm. v gostilniških prostorih pri Lozarju na sv. Jakobu trgu. Vabilo slav. občinstvo, da v velikem številu poseti našo prireditev, ker je čisti dobiček namenjen onemogli gasilec, kateri že nad 40 let zvesto služi pri društvu. Spored je bil že objavljen ter je jako zanimiv. Preskrbljena je tudi dobra kapljica in prigrizek. Začetek ob 16. popoldne. Pridite v velikem številu in počastite Martinovo gospo!

— Predavanje v društvu »Soča«. Člani in prijatelji društva ne pozabite na velenje in aktualno predavanje, ki se vrši danes v soboto v salonu »pri Levu« na Gosposvetski cesti. Izust ravnikar iz Istre došlega profesorja g. Martina Zgrablca boste imeli priložnost slišati o barbarških dejanjih 2000 letne italijanske kulture nad našimi brati v tužni Istri. Začetek ob 21. Vstop prost.

Pustolovka - iz Monte Carla -

od 8.—11. t. del. — V teh delih.

V glavni vlogi ELLEN RICHTER

KINO TIVOLI

Julijska krajina.

Po navodilih de Amicisa!

Slavni italijanski pisatelj Edmondo de Amicis je sestavil knjigo »Idioma Gentile«, v kateri stopji zapisano:

»Ljubimo svoj jezik, ker on je naš duševni branitelj, on je dih naše duše, najbolj živa in najvernejša podoba našega rodu. Naš jezik je odmev naše preteklosti, glas naše prihodnosti. Jezik je orožje v boju za življenje, ključ do srca in vesti drugih, sredstvo za delo in srečo. Toda nikdar ne boš dovolj prepričan o tej resnici: da se nihče ne nauči z ljubeznijo in dobro tujega jezika, kdor se poprej ni z ljubeznijo naučil svojega jezika.

Naš boj za šolo v materinem jeziku je boj za zmago naš de Amicisa.

Slovenski starši, vtisnite si v srce te zlato besede!

— Obljubek in Štolfa. Kolščanski župan Oblubek je povodom fašistovske proslave v Gorici klečepalil pred vlademskim prefektom in se globoko klanjal pravični fašistovski vladi. Njegov govor je fašistovskim oblastnikom tako ugal, da so ga raztrabili po vsem italijanskem časopisju. Nikjer pa ni objavljen govor devinskega dekana Štolfe pred Mussolinijem v Rimu. Prava sreča, da je šla deputacija kraških Slovencev na povabilo v Rim in da je tamkaj dekan Štolfa paraliziral Oblubekova izvajanja, podana v Gorici »imenom županov« goriške okolice, dasi Oblubek ni imel nikakega pooblastila za to. Dekan Štolfa je govoril več kot četrt ure in razkril predsedniku vlade kraške težnje glede davkov in odškodnine, potem pa se je zahvalil za odpravljen dvojezičnost v slovenskih listih in prošil, da naj se ohrani na ljudskih šolah slovenski učni jezik. Mussolini je verno poslušal in molčal. Že to je uspeh! Pravijo, da pride Mussolini prihodnji mesec v Gorico in da poseti morda tudi Kobarid, kjer bo imel važen političen govor. Slovenci žele, da bi res prišel, da mu povedo na svoji zemlji, kaj jim gre po zakonu in po pravici! Takrat mu povedo lahko tudi, da je bilo leta 1914/15 v Gorici v vseh slovenskih šolah 2946 učencev in učenk. Danes ni v Gorici nobene slovenske šole!

Ob tretji obletnici.

Na veličasten in na povzdigujoč način je manifestiral slovenski narod 29. oktobra za pravice svojih bratov v tujini.

Toda manifestacijam naj slede dejanja, zakaj samo ta so odrešila.

In ob tretji obletnici Rapalla, tega usodnega dne, ko smo mi sami privolili v to, da so bili naši rodni bratje poginani pod tuji jarem, so dejanja še posebno potrebna.

Zato kliče Jugoslovenska Matica vsem rodoljubom in vsem človekoljubom:

Rapalski dan bodi v Sloveniji dan dejanja! — Brez besed vsi na delo, brez govorjenja k požrtvovalnosti!

Naj ne bo društva in ne korporacije, ki bi na dan Rapalla ne žrtvovala za naše narodnoobrambne organizacije, ki ne bi priredili v korist priganjanim bratom tam preko zbirke.

Bratje in sestre! Boj na življenje in smrt nam je vsilila Italija, naš smrtni sovražnik. Brezupno podležemo v tem boju, brezpogojno smo nahnjeni za 100 let nazaj, če se za ta boj ne pripravljamo z vso resnostjo.

Vsek Jugosloven se more sam od sebe zavedati svoje dolžnosti do svoje bode in do naroda in napačno je, dokaz naše nezmogljivosti, če se povzpnejo do dejanja šele po mnogih in dragih vzpodbudljivih besedah.

Bratje! Po petem letu osvobođenja je čas, skrajni čas, da ne tratimo več sil z navduševanjem samega sebe. Po petem letu svobode nas sme navdušiti samo je žrtev, delo in uspeh.

Pomnite bratje! Italijanska inteligenca tam preko je delavna, budna in požrtvovalna. Z vso silo, z vsem rodoljubjem se pripravlja na pohod proti nam.

In kje je naša obramba? Kje je naša delo? Kličemo na bojkot italijanskega blaga, izvesti pa ne moremo niti tega, da bi slovenski kupci dopisovali s Trstom slovensko!

Kličemo kulturni svet na pomoč proti italijanskemu nasilju, ne moremo pa se legitimirati s tem, da smo sami storili svojo dolžnost!

Ob tretji obletnici Rapalla postanimo boljši, postanimo resnejši!

Vso bol nad trpljenjem Primorja in Koroške zaklenimo v srce, da raste naš gnev do nasilnikov, da se veča naša volja do dejanja in požrtvovalnosti! Govorjenja pa prepustimo drugim!

Storimo to in rapalski dan smo stopnjevali kakor treba. Iz dneva tuge naj postane dan dejanja in potem ni daleč čas, ko postane tudi dan odrešenja.

Maščevano je bilo Kosovo, maščevan mora biti tudi naš Vidov dan — sramotni Rapallo!

Ob tretji obletnici Rapalla, ob ukinjenju slovenskih šol v Primorju naj nam bo to prisega, ki nas obvezuje do dela!

V boju za življenje in smrt moramo zmagati, ker to hočemo!

ZA ITALJSKA NAJSTVA NA KOROŠKEM REPESALJE.

»Gospodsvetski Zvon« je na svoji zadnji seji razpravljal o žalostnih razmerah, ki vladajo na Koroškem na šolskem polju in je sklenil podvzeti na vseh merodajnih mestih energične korake, da se v znak protesta proti krivičnim razmeram na Koroškem, nemške šole v Jugoslaviji uknejo. Za enkrat je odposlal vlogo pokrajinski upravi za Slovenijo (oddelek za prosveto), ki se glasi:

1. Ker avstrijska vlada ne da avtohtonim koroškim Slovincem i. s. vkljub temu, da je to po mirovni pogodbi storišni dolžna, slovenskih šol.

2. Ker se je vrgel na Koroškem avtohtonim slovenski jezik iz vseh uradov,

3. Ker se med avtohtonimi koroškimi Slovinci ne pusti ne enega slovenskega uradnika in se ne da izvrševalne pravice niti enemu advokatu-Slovincu, akoravno je dotični domačin.

4. Ker se izganja na slovenskem Koroškem slovenski jezik tudi iz cerkva in se izključuje tudi pri verouku v šoli.

5. Ker se koroški Slovincem ne da zborovalne pravice.

6. Ker se jim je hotelo onemogočiti o priliki zadnjih deželnozborskih in državnozbornih volitev z izvršenim razveljavljenjem slovenskih kandidatnih list glasovanje sploh in se je napravilo z v zadnjem hipu izvršenim razveljavljenjem slov. kandidatnih list, z beganjem ljudstva, z grožnjami itd. v vrstah slovenskega ljudstva popolno zmedo in koroškim Slovincem veliko škodo,

7. Ker se tlač. stiska in zasramuje na slovenskem Koroškem avtohtonim slovenski jezik in slovenski živeli tudi sicer na vse mogoče načine.

Je odbor označenega društva soglasnega mnenja, da ni potrebna za maloštevilne, večinoma slovenskega jezika zmožne otroke priseljenih Nemcev v Ljubljani nikaka nemška šola.

Ako se pa hoče vzdrževati v Ljubljani nemško šolo vkljub zgoraj navedenemu in posebno vkljub temu, da so na slovenskem Koroškem tisočeri slovenski otroci avtohtonih Slovincov brez slovenskega jezika, pa vendar ni potrebno, da bi se vzdrževala za 70 otrok-priseljencev, petrazredna ljudska šola. Za 70 ljudi še ni bilo na Koroškem, tudi ne v nemškem delu dežele nikdar petrazredne ljudske šole in je ni najti niti v celi Avstriji. Avstrijska šolska uprava ustanovi ali vzdržuje v takem slučaju eno — kvečemu dvorazrednico. V oni razred, ali v ona dva razreda se uvrstijo otroci vseh starostnih dob, od 6. pa do 14. leta, ki se poučujejo po oddelkih, vsi obenem. Z dvema razredoma bi bilo danega torej tukajšnjim tujim in priseljenim Nemcem toliko, kot da avstrijska svojimi le v najboljšem slučaju in le tedaj, če so Nemci. Več pa se od naše uprave vendar absolutno in od nikogar ne more zahtevati.

Podpisani odbor si dovoljuje zato predlagati, da se naj v Ljubljani trije razredi nemške ljudske šole takoj ukinejo, učenci pa naj se uvrstijo v dva razreda.

Na ta način priljubljeni znesek pa naj se porabi za koroške Slovence, i. s. na ta način, da se založi, omogoči ali podpre izdaja Abecednika, katerega je spisal koroški učitelj in katerega rokopis se nahaja v svrhu odobrenja že nad leto dni tam.

»Gospodsvetski zvon«.

Akademiki!

Naj slede besedam de anja!

V ponedeljek dne 12. nov. ob obletnici Rapalla se vrši v zborniški dvorani tukajšnje univerze ob 10. popoldne ustanovni občni zbor akademске podružnice Jugoslovenske Matice s sledečim dnevnim redom:

1.) Otvoritev in volitev predsednika. 2.) Nagovor g. rektorja dr. Fr. Kidriča. 3.) Pozdravni govor predsednika Jugoslovenske Matice g. dr. Vladimira Ravniharja. 4.) Namen in program akademске podružnice Jugoslovenske Matice (leand. phil. Franjo Baš). 5. Razvoj primorskega vprašanja do Rapalla (dr. Marušič). 6. Odobrenje pravil. 7.) Volitev odbora. 8.) Zaključni govor. 9.) Državna himna.

Hočemo svobodo vseh Jugoslovenov!

Pridite vsi!

Pripravljalni odbor.

NAŠ POSLANIK LJUBA NESIČ PRI MASARYKU.

V četrtek popoldne je sprejel prezident ČSR Masaryk našega poslanika in polnomočnega ministra Ljuba Nesiča v nastopni avdijenci. Novi poslanik SHS v Pragi je prispel na Grad skupno s šefom vojaške pisarne prezidenta republike gen. Čečkom in spremstvu častne straže. Na dvorišču prezidentove rezidence ga je sprejela častna stotinja in godba je zaigrala našo državno himno. Pred vhom v palačo so ga pričakovali visoki državni funkcionarji, med drugimi vladni svetnik dr. Schroubek kot zastopnik prezidentove pisarne, dr. Szathmari iz kabineta zunanega ministra in major Seidl. V predsobi so sprejeli poslanika kancelar dr. Samal, gen. Čeček in maršal gen. Hoppe. Predzid ga je sprejel v navzočnosti zunanjega ministra dr. Beneša, kancelarja dr. Samala in gen. Čečeka in Hoppe. Po uradni sprejemu je imel prezident z Nesičem daljši intimni pogovor. Pri izročitvi poslaniških listin je Ljuba Nesič izjavil:

Ko nastopam s tem slovesnim aktom svoje delikatno mesto, mi je ležeče na tem, gospod prezident, da vas zagotovim, kako srecen in ponosen sem, da morem tolačiti čustvo bratstva, vzajemnosti in iskrenega občudovanja, ki ga je vedno gojilo Njegovo Velikanstvo, njegova vlada in narod SHS napram češkoslovaškemu narodu. Še danes poprej, predno je bilo to zavezništvo formalno sklenjeno in podpisano, še prej, predno se je češkoslovaška osvobodila in predno so se ujediniili Srbi, Hrvati in Slovenci, v dobi trpljenja in težkih preizkušnji, je ta politična družba že obstojala v globini naših slovenskih src in v mislih naših najboljših mož. Smatral bom za svojo sveto dolžnost, da posvetim vse svoje skromne sile velikemu delu bratske vzajemnosti. Dovoljujem si izraziti nado, da bom doležen z vaše strani, gospod prezident, pri izvrševanju te vzvišene naloge blagohotnega zaupanja, podpore in naklonjenosti.

Prezident Masaryk je nato odgovoril: Prihod zastopnika vaše države, gospod minister, nam je vedno v veliko radost. Krepijem vezem iskrenega prijateljstva, čigar medsebojni stiki segajo nazaj v stoletja, smo mogli dati v vojni ofitelno formo, ne da bi medtem odvzeli ono temelino pristrčnost bratstva, ki daje dušo stikom med obema narodoma. V dolgi borbi, ki jo je vodil naš in vaš narod za neodvisnost in ujedinenje, smo dosegli uspeh s tem, da smo se opirali drug na drugega in uveljavili svoje skupne težnje v realnih in konkretnih formah; zveza srca se je

razširila v zvezo razuma in usmerila naše skupne težnje k našemu najvišjemu cilju. Naša vroča želja je, da bi se tesno, intimno sodelovanje, ki se je razvilo na tako srečen način med obema našima državama, kakor na političnem tako tudi na gospodarskem polju vedno bolj in bolj poglobljalo. To je tudi iskreni in globoki obseg želje, ki jo gojimo za vas in zase. Politična družba ni mogoča brez temeljitega gospodarskega sodelovanja.

Proslava 50 letnice višjega šolskega nadz. Engelberta Gangla po Ljublj. učiteljskem društvu.

Danes predpoldne je imelo mestno in okoliško učiteljstvo redni mesečni sestanek, na katerem je predaval gosp. učitelj Kobal o vzgoji slepcev. Takoj po tem temeljitim in strokovno utemeljenim predavanjem pa se je vršila v telovadnici meščanske šole na Ledini proslava 50 letnice višjega šolskega nadzornika g. Engelberta Gangla po Ljubljanskem učiteljskem društvu. Proslava tega našega najzaslužnejšega mladinskega pisatelja, vzgojitelja in sokolskega delavca je privabila množico njegovih učiteljskih in poklicnih prijateljev, da mu čestita na njegovi važni življenjski obletnici. Z zelenjem in trobojnicami ozaljšana dvorana se je napolnila do zadnjega kotička. Že pri vstopu v dvorano je slavljenec začutil toplu čustva vernih prijateljskih src, ki so ga pozdravljala z »Zdravo« klici. Sledila je otvoritev proslave po predsedniku g. učitelju Malneriču, ki je jubilaru prisrčnih besedah predložil posamezne značilne postojanke njegovega življenja, posvečenega nesebično do zadnje kaplje krvi splošnim nacionalnim idealom, mladini in učiteljskemu poklicu. Ljubljansko učiteljstvo se ni moglo dostojneje in zvesteje pokloniti svojemu poborniku kakor z zaključnim vzklikom svojega predsednika: »Vzemi naša srca in gospodari ž njimi, saj ti si naš in mi smo tvoji!« Ravnatelj Jelenc je čestit slavlencu v imenu poverjenosti Ljubljana UJU. Sledil je živahen govor vladnega svetnika dr. Bezjaka, ki je v imenu prosvetnega oddelka pokrajinske uprave in višjega šolskega sveta čestital kolegu ter zaslužnemu ljudsko-šolskemu strokovnjaku, želeč mu še dolga leta enakega, plodnega življenja. Med splošno pozornostjo se je nato nadzornik Gangl zahvalil za proslavo in čestitke, veleč, da mu čustvena ganotja ne dopušča najti zadosti zahvalnih besedi, ki bi bile vredne izkazanega zaupanja in verne udanosti. Učiteljstvu Slovenije bo naknadno sporočil svoje pisarne zahvale. Nato je v kratkem nagovoru podčrtal osnovno svoje nacionalno prepričanje. Rod, ki sedaj dozoreva, naj se vzgoji za mater domovino, za veliko Jugoslavijo. Svojim prijateljem pa je povedal, da bo kot takega smatral samo tiste, ki bo zvest pravici in resnici, dolžnosti in poklicu do skrajnosti, do zadnje kaplje krvi. Končal je z besedami, ki že same na sebi pomenijo življenski konfiteor: »Hočem, da to, kar je lepega, dobrega in plemenitega v meni, postane last vseh, in da se iz duš vseh izlije veletok vrlin na slavo in čast, v moč in poveljanie naše skupne matere, domovine! Prisotni so zapeli »Hej Slovanie« in z burnimi ovacijami zaključili proslavo svojega ljubljence. Zapazilo se je, da so proslavo prihiteli tudi številni prijatelji z dežele.

Donisi.

— S Polzele pri Celju nam poročajo: Na Polzele se je vršil dne 4. tm. na javnem trgu protestni shod proti nasilju, ki ga izvršuje italijanska vlada na svojih državljanih jugoslovenskega jezika. Udeležencev je bilo okroglo 500 oseb iz župnij Polzela, Braslovče, Gomilski, St. Andraž in St. Peter v Sav. dol. ne glede na politično pripadnost, večinoma kmetsko ljudstvo in lepo število inteligence. Zborovanje je otvoril zdravnik g. dr. Červinka in dal po kratkem uvodu besedo posestniku Matiji Bošnjaku iz Preserja pri Braslovčah ter tovarniškemu uslužbencu Ivanu Tomažiču na Polzele, katere sta slika v živih barvah trpljenje in muke naših rojakov na zasadenem ozemlju. Videli smo marsikatero roso oko in kremenite pesti naših vrlin Savinčanov so se krčile srda in gnjeval nad postopanjem barbarskih laških fašistov nasilnežev. Slišali so se vzkliki: »Le počakajte polentariji, dan plačila vam mine!« Tudi žene in dekleta so na shodu slično govorile. Zelo častno je bilo zastopano na tem pravem ljudskem taboru duhovništvo iz okolice. Celo č. očetla kapucina z dolgo sivo brado smo videli med zborovalci. — Tako enodušnemu nastopu vsega naroda je sledilo čitanje resolucije po domačem nadučitelju g. Sotlarju, ki jo je množica z živahnimi pritrditvami in vzklikanjem odobrila. — Resolucija se glasi: »Na protestnem shodu na Polzele dne 4. nov. 1923 zbrani narod Spodnje Savinske doline protestira proti nezaslišanemu nasilju italijanske fašistovske vlade na naših bratih in sestrah na Primorskem ter v Istri. Najodločnejši protest dvigamo proti zapiranju slovenskih in hrvatskih šol, izganjanju našega tamkaj domačega slovenskega učiteljstva, preganjanju slovenskih domačih duhovnikov, prepovedi rabe slovenskega oziroma hrvatskega jezika v uradih, cerkvah, šolah, itd., ker tepta Italija

s tem našim rojakom zajamčene najelementarnejše pravice! Italijanskim fašistom kličemo: »Ves svet si želi miru, le vi rojlate z meči napram tačas manjševilnim in slabim slovenskim sodržavljanom. Kulturni svet se nad tako vašo namišljeno hrabrostjo zgraža in vašo naduto ošabnost obsoja!« Pozivamo ves jugoslovenski narod, zlasti našo vladno in naše poslance, da se zavamejo za pravice slovenske manjšine v Italiji z vso odločnostjo in z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Jugoslovenski trgovci morajo bojkotirati fašistovske trgovine in pomaranče ter drugo ničvredno blago, ki prihaja iz pašalika Mussolinijeva ricinovega olja!« Kot odgovor na italijanske grozovitosti nad našimi ubogimi slovenskimi trpinami se je ustanovila takoj po končanem protestnem shodu na Polzele podružnica »Jugoslovenske Matice«, h kateri je pristopilo takoj izredno lepo število navzočih. Ta podružnica obsega gori navedene župnije. Izvoljeni je bil sledeči pripravljani odbor: Predsednik g. dr. Vid Červinka, njegov namestnik Matija Bošnjak, tajnik g. Martin Sotlar, blaginjak g. Josip Tiršek, njegov namestnik g. Anton Prisljan; odborniki č. g. Ivan Jodl, župnik na Polzele, nadalje gg. Omladič Josip (Polzele), Ivan Remič (Letuš), Franc Turnšek (župan Breg), Franc Plaskan (Orlavas), Ivan Tomažič (Polzela) in gđ. Justa Repič (Polzela). — Namestniki: gg. Kulterer (živnozdravnik Braslovče), Uršič (Polzela) Anton Dobnik (Letuš), Peter Loparnik (Polzela), Emil Vizjak (Polzela), Filip Jelen ter J. Krešl. — Občni zbor te podružnice »Jugoslovske Matice« bo sklican v kratkem. Vsi člani, ki so dne 4. tm. pristopili, se naprošajo, da pridobijo vsak vsaj še po enega ali več novih članov, da bo občni zbor podružnice zopet nekaki »ljudski zbor«.

— Iz selške doline. Ker me zanima združništvo, sem pazno zasledoval vse prireditve in shode, kakor katoliški shod in celjski zadržni kongres, na katerih se je govorilo in posvetovalo o združništvu. Od teh besed ni do danes prišlo še do nobenih dejanj. Gospodje pri zelenih mizah, ki imajo združništvo za nadzorovati, bodo čakali toliko časa, da bo naše združništvo v službu gospodarske krize popolnoma odreklo. Bil sem na vselejmu, opazoval naše združne obrtne izdelke, o sodarski zadrugi za selško dolino, ki ima svoje lepe naprave in dobro vodno moč na Češnjici, ni bilo ne duha, ne sluha. Premišljeval sem, kaj je temu vzrok. Ali res nazaduje? Prvo priložnost v Selški dolini sem porabil za to, da poizvem o delovanju sodarske zadrge. Po natančnem poizvedovanju sem prišel do zaključka, da obstoji sodarska zadruga le še na papirju, pač pa bi se morala imenovati električna zadruga, če bi bili odjemalci električne luči tudi člani zadrge. Če se to v kratkem ne zgodi, bo trpela še električna naprava, ker se vidi, da so sedanjí člani premalo zainteresovani na elektriki, tudi pri elektriki se pozna, da ne funkcionira več dobro, velik razloček med elektriko v Škofji Loki in na Češnjici. Letos se je pač nekaj spremenilo v načelstvu, slišal sem, da se sedanjí načelnik trudi, da bi uredil toda ni več kos tej nalogi, ker je že preveč pogrešen. Čudno je, da vlada, ki podpira ustanovitve zadrug in dale razne olajšave zadrugam, nič ne nadzoruje delovanja. Navsezadnje bodo krivdo metali na velike davke. Od gotove strani slišim zopet: današnji ljudje so preveč sebični, niso za združništvo. — Na Ratitovcu misli planinska podružnica napraviti planinsko kočvo v spomin očetu zadržništva dr. Iv. Kreku. Če ne bodo hoteli, pride lahko do tega, da bo napis na kočvi: »Ob času velike klerikalne zmage ste mučili sadove mojega dela.« — Zadnji čas je bilo v Selški dolini več političnih shodov. Radoveden sem bil, kako klerikalci zakovarjajo svoje neželjene oblike in svojo zagrešeno politiko. V »Domoljubu« čitam da je imel poslanec Brodar dobro obiskane shode v Selcih in Železnikih. Zvedel sem, da ni bilo na shodu v Selcih, ki so imeli nad 400 klerikalnih volivcev, niti sto poslancev in še ti ne vsi klerikalci. Ali je potem to velika udeležba? V Železnikih je bilo pa komaj 50 poslancev. Brodar je govoril dremajočim klerikalcem. Refren njegovega govora je bil napad na samostojne in demokrate. Posebno je klerikalcem v želodcu poslanec Pucelj, tega se boje. Ta Pucelj bo postal še politični strah klerikalne Slovenije. Glede Pucelja me povedal Brodar, da tipajo klerikalci na vse strune, kje bi dobili kaj proti njemu, da ga razkrinkajo. Do sedaj pa niso dobili nič pozitivnega je dejal, volovsko afera bo že še on razkril. Kaj so naredili klerikalci? Sedanje radikalno vlado so postavili zato, da so vršili demokrate, sedaj pa delajo na to, da razbijajo radikale. Dr. Žerjavov mandat so odbili. Zabrani so baje volno z Bolzarijo. Delajo za dvamešno vojaško službo. Da pa niso imeli priložnosti poslušalci vprašati, kaj je z obljubami pred volitvami, je Brodar povedal, da 21 poslancev nič ne pomeni v Beogradu in zato ne morejo nič narediti. Da se ne pozabijo hujškarje proti Srbom, je rekel, da gre ves denar v Beograd, nazaj pa skoraj nič ne pride. Seveda so ljudje potem prepričani, da bi bilo najbolje, če bi imeli svojo republiko. Pri prihodnjih volitvah bodo klerikalci popolnoma zmagali, potem bo mogoče kaj napraviti. — Poslanec Brodar lahko servira svojim volilcem tako politično godlo, ker jo zabelijo in ženejajo gospodje župniki. Čudim se, da se ni nikdo izmed demokratov, saj jih je vendar v Železnikih nad 60. udeležil shoda ter Brodarja vprašal, kaj je z avtonomijo. — Tudi demokrate v Železnikih so imeli neke večer sestanke, na katerem je govoril dr. Rape. O tem sestanku ni prišlo nič v javnost, baje so se tudi posvetovali o velikem javnem shodu, ki ga kmalu pride. Po vseh shodih se lahko reče, da vlada v Selški dolini politična zanespanost, ki bo dolini tudi gospodarsko škodovala. Ja, blazodejli 18. marca leta 1923. je zagrnil selško dolino s plaščem političnega smrti. No, samo ena tolažba je, saj katoliški »Domoljub« zelo lepo piše, gospodje so ga baje dosti natresli po dolini — bo že bolje.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 10. novembra 1923.

Propaganda za državo.

»Jugoslovenska Matica« nam je dostavila dopis, v katerem prosi, da posvetimo nedeljsko številko zaslužnim bratom ter da ob ti priliki izločimo iz lista polemike strankarskega značaja. Želi pa tudi, da v bodoče slovenska žurnalistika odgovori na italijanska nasilja z delom za brate v tujini in s propagando za državo!

Ta misel nam je zelo dragocena in dobrodošla, ne smemo je prezreti ob tužni rapalski obletnici! Saj smo bili edini, ki smo v metžu razpihnenih strankarskih strasti v poslednjem polletju ob raznih prilikah pledirali za to, da bodi Slovincem državno vprašanje prvo vprašanje, država najvišja vrednota, zaslužni bratje onstran meja in njih odreditev naša poglavitna skrb in želja. Z neverjetno strastjo se danes zaganjajo raznovrstne struje našega javnega življenja ena proti drugi in pozabljajo, da je nacionalizem v čistem smislu besede naša dolžnost, naša najmočnejša zaščita, najboljši garant našega ujedinjenja in osvobodjenja. Zlasti pa velja to za Slovence in Hrvate, ki mejne na stoletnega sovražnika, ki želi ugrabiti solčno obal jadranskega in jo zaslužiti z italijanskimi kapitali. Kako bore malo je bilo propagande za državo v zadnjih letih, kako malenkostna je še danes državljanska dolžnost, kakor da ne vemo, kaj smo odložili, ko smo se osvobodili v ujedinjeno veliko Jugoslavijo. Ali je res treba pet let po strašnem rapalskem udarcu oznanjati in propovedovati, da je državna moč in samostalnost prvi pogoj nacionalnega obstanka in da je za Slovence blazno misliti na samobitnost in njeno ohrano v drugih mejah, kakor v okvirju močne Jugoslavije. Ali je res treba dopovedati, da zavisi vsak italijanski ukrep proti našim bratom onstran meja od moči naše države? Ali bi si upala Italija tako nesramno nastopati proti istrskim Hrvatim, proti Reki in proti jugoslovenski Dalmaciji ter s takšnimi nekulturnimi sredstvi, kakor je storila v Trstu in v Gorici proti slovenskemu časopisju, da je videla količjak ujedinjeno Jugoslavijo in strnjen jugoslovenski narod? Ko bi bili edini in složni, bi tudi spoznavali, da je boljše pisati mednarodne brošure proti Italiji, da je nujneje govoriti o naši državni obrambi, o naših neizpolnjenih ciljih, o jadranski politiki, o bratih Korošcih in Primorcih, o notranjem gospodarstvu in kulturi, kakor se pripraviti za ustavne sporednosti? Greši se na vseh straneh, in parola »Jugoslovenske Matice« o propagandi za državo kot o najboljšem sredstvu zoper Italijo je v tem trenutku naravnost sveta.

Propaganda za državo ostani prva naloga našega časopisja. Saj je Slovenija najbolj izpostavljeni košček jugoslovenske države in torej najbolj potrebna, da se postavi na nacionalistično stališče, da to vprašanje smatra kot prvobitno slovensko. Vse drugo naj pride po vrsti, kakor narekujejo naši vsakdanji interesi. Ni lepo, da se naše stranke naidejo samo ob direktnih sunkih italijanskega sovraga in da samo tedaj manifestirajo za državo in za brate onstran meje! Potrebno je efektivno delo za državo, pomirjenje duhov in stvarno gospodarsko - kulturno napredovanje brez medsebojne uničujoče sovražnosti! Nad vsemi našimi boji naj vzplapola ljubezen skupnega dela za državo in za cilje, ki to državo še čaka. Tak cilj pa se svetli v prvi vrsti v Sloveniji, na njenih južnih in severnih mejah. Ne izgubljajmo se v vsakdanjem boju, v osebnih aspiracijah, pogledimo enkrat okoli sebe in potrudimo se misliti z generacijami, gledati iz zgodovinske perspektive, upoštevati, kaj je naša država za nas same, kako se je rodila in kaj ji je namenjeno!

Delati za brate onstran meje, se pravi graditi jugoslovensko državo, njeno notranjo slobo, njeno strumno vojsko, njeno moč. Zato ob dnevnih rapalske obletnice in vsikdar delajmo propagando za državo in njen prosviti!

★ ★ ★

— **Petletnica premirja.** Jutri, 11. t. m. potече pet let, odkar je bila končana svetovna vojna s premirjem. Dne 11. novembra 1918. je izdal prvi generalni kvartirni mojster nemške armade, Groener, tale službeni komunikate: »Ker je pogodba za premirje podpisana, so se danes opoldne na vseh frontnih delih ustavile sovražnosti.« Isti dan dne 11. novembra 1918. je izdal avstrijski cesar Karel tale manifest: »Odkar sem bil zasedel prestol, sem se neprestano trudil svoje narode izvesti iz grozot vojne, ki je izbruhnila brez moje krivde. Nisem se obotavljal vzpostaviti ustavno življenje in sem svojim narodom odprl pot do njihovega samostojnega državnega razvoja... Nočem, da bi moja oseba zaprečevala njihov svobodni razvoj... Vlado je potom svojih zastopnikov prevzelo ljudstvo. Odpovedujem se vsakršnemu udeleževanju pri državnih poslih, hkratu pa odpuščam svojo avstrijsko vladu.« Ta

manifest je zbrisal z zemljevidu staro Avstro-Ogrsko! — Nadaljnji dogodki so še vsakomur v živem spominu. Premirju je sledila revolucija v Nemčiji in danes po petih letih se nahaja Nemčija še v hujšem kaosu, kakor je bila leta 1918. po izgubljeni vojni. Tako se nad Nemčijo masčuje strašna krivda, da je izzvala svetovno vojno. Po vseh drugih državah vlada relativen mir in so že koliko-toliko urejene razmere, samo v Nemčiji še neprestano vre in nihče ne ve, kaj se bo končno razvilo iz splošne zmede in kaosa.

— **Nov predsednik razmejitvene komisije.** Za predsednika razmejitvene komisije med našo državo in Italijo v Dalmaciji je imenovan mesto vpokoje-nega generala Ljube Miliča general Daskalović.

— **Italija vabi naše študente.** Italijansko prosvetno ministrstvo je obvestilo našo vladu, da je določila 200.000 lir za one naše študente, ki bi hoteli nadaljevati svoje študije na italijanskih visokih šolah, umetniških akademijah in drugih prosvetnih zavodih. Ti študenti bi bili tudi sicer oproščeni vseh pristojbin, ki jih inače morajo plačevati italijanski študenti. Dorečljivost je vsekakor lena stvar, dvomimo pa, da bi bilo vabilo italijanske vlade našlo odziva med jugoslovensko akademsko omladino.

— **Dan delanja naj bo obletnica rapalske pogodbe in zato se na inicijativo nekajinskega odbora Jugoslovenske Matice ustanovi v ponedeljek dne 12. nov. Akademična podružnica Jugoslovenske Matice.** Namen in cilj te podružnice je, da vzbudi med dijaštvom ono zanimanje za narodno obrambno znanstveno delo, kakor ga je svolečansko z velikim uspehom vršil manišinski odsek »Adrija« v Pragi. Nova podružnica naj na temelje za sistematično narodno obrambno delo, katerega je voljni čas razpršil. Iz akademске podružnice naj izdelejo oni delavci, ki bodo poskrbeli, da bo dan Rapala postal v resnici dan najbolj elektivnega dela.

— **Starši!** Razložite svojim otrokom pomen rapalskega dne, navajajte otroke k plemeniti poštrevanosti!

— **Vsa društva pozivljamo,** da naložijo na vse vstopnice, vse izkaznice in vsa potrdila narodni kolekt!

— **Zbirajte stare znamke in korist Jugoslovenske Matice!** Nerahljene položne poštočekovne urade zbirajte ter jih oddajajte v pisarno Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Pred Škofijo 21/I. Vsakdo more na ta način pomagati bratom tam preko! Sramota tistemu, ki je iz lenivosti brezbržen za trpljenje bratov.

— **Vsak patriot, vsak rodoljub** je dolžan, da kolkuje na rapalski dan vsa pisma in dopisnice z narodnim kolektom! Kolek se dobe pri Jugoslovenski Matici in pri Cifri Metodovi Družbi.

— **Jugoslovensko - avstrijska konferenca v Mariboru.** Radi ureditve obmejnega prometa med Avstrijo in našo kraljevino se sestane posebna konferenca delegatov naše in avstrijske vlade. Ta konferenca se bo vršila koncem tega meseca v Mariboru.

— **Pasji kontumac.** Mestni magistrat odreja kontumac na pse in mačke pričenši z dnem 10. novembra 1923 do preklica. Psi morajo imeti nagobčnike ali pa naj se jih vodi na vrvi. Mačke pa je zapreti. Vse podrobnosti so razvidne na tozadevnem razglasu mestnega magistrata.

— **Nova kazenska zagovornika.** Višje deželno sodišče ljubljansko je sprejelo odvetniška kandidata dr. Vinka Zorca v Ljubljani in dr. Josipa Novaka v Mariboru na njuno prošnjo in imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

— **Iz carinske službe.** Imenovani so: za carnika 4. raz. na južnem kolodvoru v Zagrebu Franjo Mohorič, carnik v Dravogradu: za carinika 4. raz. v Ljubljani carinski pripravnik Tomislav Brajković in trgovski akademik Mileta Jovanović; za carnika 4. raz. v Velikem Gradšču V. Rojnik iz Maribora, za upravnika na Rakeku Stefan Rafajlovič, revizor iz Beograda; za revizorja 4. r. v Celju Franjo Markovič iz Zagreba; na Jesenicah za carnika 3. raz. Stanko Ružič iz Maribora, za carnika 4. raz. pa Alojz Hrovat iz Rakeka. Iz Broda na Savi sta premeščena: Ernest Roseg v Split in Vilim Kern v Metković.

— **Celjske vesti.** Za načelnika nove gostilničarske zadrge za občino Celje mesto, Celje okolica, St. Lovrenc, Svetina in Teharje je bil na ustavnem zboru v Celju izvoljen hotelir g. Drago Bernardi. — Pobegnili je od volakov in iz vojaške blaginje pomeveril 5000 D narednik celj. peš. Ivo Tomšič. — Radi težke telesne poškodbe, katero je 26. junija v nekem vinotoku v Sremiču pri Vidmu prizadel Alojz Budina z nožem Janezu Bogoviču, je bil Budina pred celjskim okr. sodiščem obsojen na 3 mesece poostregega zaporu. — Otvoritev strokovne šole za gostilničarske, kavarniške in hotelirske valence se je vršila v četrtke popoldne v poslopju meščanske šole. Otvoritvi je prisostvoval tudi mestni župan dr. Hrašovec. Šola je s pozdravom na navzoče otvoril predsednik gostilničarske zveze g. Božič. Povdarjal je velik pomen te šole, katere je za valence v gostilničarski stroki večjeza pomena, kakor vsaka druga obrtna šola. Govoril je poleg drugih govornikov tudi mestni župan dr. Hrašovec. Vsi govorniki so povdarjali važnost te šole. — Proslava ujedinjenja dne 1. decembra se bo vršila na

slovenski način. K proslavi se bodo pozvala vsa narodnobračna in kulturna društva, oblasti, uradi in razna stanovska društva. Proslava se bo vršila v Narodnem domu in jo priredi organizacija Jugoslov. nacionalistov. — Kolo jugoslovenskih sestert bo tudi letos ob Miklavževem večeru obdarilo potrebne uboge otroke. V ta namen se že vrši potrebna zbirka. — Koncert Brandi. — Ličar se vrši v ponedeljek v mali dvorani hotela »Union« ob pol 21. Na koncert celjsko občinstvo še enkrat opozarjamo.

— **Mariborske vesti.** Otvoritev obrtne nadaljevalne šole. Kriza, v kateri se je obrna nadaljevalna šola nahajala že lani, je zanekrat pri kraju. Šola pride pouk v soboto dne 13. ob 14. Šola je namenjena za valence in valence. — Koroška v sklopičnih slikah. Jugoslovenska Matica priredi do nedelje od 11.—12. dop. v mestnem kinu predavanje o Koroški s 60 sklopičnimi slikami. Čisti dohodek od prodaje sedežev je v prid Jugoslov. Matice. — O gasilnih društvih. Posebno narodno poglavje na današnji severni meji tvorijo prostovoljna gasilna društva. Vsa ta društva so bila pred preobratom strogo nemško-nacionalna. V Mariboru n. pr. se je zgodilo, da so iz društva izbacili tak maloštevilne člane, ki nemški vojni niso bili dovolj »deutschfreundlich«. Po preobratu je postalo društvo v Mariboru sicer v udejstvovanju objektivno in nevtravno in napram Slovincem tudi lojalno, toda stari duh v notranjem poslovanju je ostal neizpremenjen. Temu krivi so pač največ Slovenci sami, ker se preko nekaterih poskusov niso resno hoteli z večjim pristopom uveljavljati v društvu. Za rešilni oddelek pa, kjer je treba tudi osebne poštrevanosti, Slovenci soloh ne kažejo smisla. Tako je ostalo le pri vprašanjih. Veliko slabše v narodnem oziru pa so ostale razmere v teh društvih v okolici. Po preobratu so sicer dobila jugoslovensko firmo, katero so pa že v prvem letu zopet prepletkali, to se pravi, da je ostalo zopet vse pri starem in da so poveljstva uganjala tak nemški nacionalen šovinizem, da za Slovence res ni bilo prostora v teh društvih. Tako se je zgodilo, da so nekatera teh društev ob prvem obisku kralja kot regenta javno provocirala s samo nemškimi napisi in seveda tudi komando. Najhujše tako gnezdo se nahaja v Pekrah, pa tudi v St. Lenartu, od koder je bilo že toliko javnih kritik, pa vse zaman. Pistočna oblast je kazala, kakor da napram nemškemu šovinizmu nima nobene moči. To pardoniranje od strani oblasti same je nekatere prenapetneže zavedlo do javnega prezirjanja tudi državljanskega četa. Sedaj šele se je oblast in sicer pokrajinska uprava za Slovenijo odločila, razpustiti vsaj eno teh gnezd nemškega šovinizma, to je prostovoljno gasilno društvo na Pobrežju. Nismo za to, da se v ta humana društva še bolj raznese narodno politično strast. Odločno pa moramo biti za to, da se napravi konec nemški nacionalni prepotenci tudi v oficijelnem poslovanju. Naravnost dolžnost Slovincem pa je, da z večjim pristopom tudi dejansko napravijo konec sedanjim razmeram. — Nastop zime. Zadnji deževni hladni dnevi so prinesli občutno ohlajenje temperature, ki kaže opoldne komaj čez 10 C in pred katero trepetajo že sedaj vsi brezstanovanjci in reveži brez kurjave. Glede kurjave je Slovenski narod že spomladaj podal nekaj konkretnih predlogov, kako bi se dala odpraviti vsaj takim revežem, ki si pri tel draželnih ne morejo nabaviti niti toliko, kar potrebujejo za kuhanje kosila. Tak naš glas je ostal glas vpijočega v puščavi. Kakor vse kaže, se baš v tem času, ko si vsaka žival išče in tudi dobi zavetje, zopet ponavlja ista stara pesem o nenavadno pogostih sodnih deležanjih in sicer slučajno ravno takih revežev, ki si ne morejo pomagati in ki nimajo nikjer pravne zaštite.

— **Poroka.** V Zagrebu se je danes poročil gospod Janko Ljuština, carinski revizor in znani sokolski delavec, s članico zagrebškega »Sokola« gđ. Marico Čančeričjo iz Celja. Bilo srečno!

— **Občutna kazn.** Franc Zemljšč, gostilničar v Mariboru, je bil obsojen na en dan zaporu in na 4000 Din denarne kazni, ker je zahteval meseca junija 1922. v svoji gostilni za porčilo ocvrtega piščanca 20 Din.

— **Potne in selinske pristojbine,** organov finanč. kontrole. Sestavil Ant. Česnik, komisar fin. kontrole v Ljubljani. Ta knjižica je namenjena v prvi vrsti finančni kontroli, vendar jo toplo priporočamo tudi drugim državnim nameščencem, ker pritičje uradnikom finančne kontrole iste potne pristojbine kakor drugim državnim uradnikom in selinske pristojbine vseh državnih nameščencev enake. Knjižica obsega vse sedaj še veljavne uredbe in naredbes iz leta 1804 do vsehvišji odločbo ministrskega sveta z dne 1. oktobra 1923 o zvišanju pristojbin. Cena 15 dinarjev ni pretirana in se vsakomur nakup knjižice izplača. Dobiva se pri Založniku J. Blasnika naslednji v Ljubljani po knjigar-nah.

— **Nobene redne zveze na tramvaju.** Pišejo nam: K že neštetim brezuspešnim pritrditvam glede zveze na tramvaju pred Stritarjevo ulico podajamo novo pritrdbo pa z odločno zahtevo, da bo upoštevana in uslišana. Sedaj je tak nered, da ni nobene redne zveze z dolenske strani proti kolodvoru. Prej zadeneš dobitek v loteriji kakor pa dobiš tako redno zvezo. Cel dan je tako. Naravnost neverjetno je, da ne zna vodstvo cestne železnice po tel mali prigorji državi reda in zvez! Ali bo kdaj bolje ali nikdar?

— **Za dvanajst revežev,** ki so pristojni v Ljubljano. Ima mestni župan podeliti ročne ustanove in sicer dvema po 1250 D. desetim po 10 D. Tozadevni razglas je nabit na deski mestnega magistrata.

— **»Oslički Reporter«** zopet prepovedan. Oblasti so prepovedale tiskanje in razširjanje tednika »Oslički Reporter«, ker prinaša nemoralne slike in ogroža javni red in mir.

— Beograd, mesto senzacij. V zadnjem času ima Beograd skoraj dnevno svojo senzacijo: misteriozni umor v hotelu, najdeno truplo nekega neznanca, špijske afeze, vampirji itd. Tudi v četrtke je imelo mesto svojo senzacijo. Kot poročajo listi, je bila neka ugledna dama na javnem prostoru pred palačo »Jugoslavenske banke« polita z vitriji. Njen dragoceni kožuh v vrednosti 10.000 D je bil od kisline uničen. Storičen se je posrečilo pobegniti. Enaki slučaji se se dogajali lani celo leto v Parizu.

— Bančni ravnatelj osumljen šplonaže. Pri preporačenju meje pri Belem Manastirju je bil aretiran neki Josip Bischof, ki je izpovedal, da potuje po naročilu osijeških zasjedničarjev večkrat na Madžarsko in je obenem obtožen ravnanja podružnice »Prve Hrvatske štedionice« v Osijeku Lujice Vice vojninstva v prilogi Madžarski. Pri hišni preiskavi je policija našla kopo pisem, iz katerih je razvidno, da je bil ravnatelj z bivšimi oficirji avstro-ogrške armade v zvezi. Vice je bil aretiran in prepeljan v Beli Manastir, kjer bo konfrontiran z Bischofom.

— Konskripcija neslovenskih železničarjev. Prometni minister je izdal naredbo na posamezne kolodvorske predstojnike v državi, v kateri se slednji pozivajo, da sestavijo v najkrajšem roku listo vseh železničarjev, ki ne obvladujejo enega izmed državnih jezikov.

— Taljastven umor pri Sarajevu. Pred dnevi je orožniška patrulja v selu Desna Stran pri Trnovem našla truplo nekega neznanca, ki je bilo deloma obžgano. Neznane je okoli 27 let star in je najbrže iz Sarajeva. Ker ni bil pri njem najden nikakr denar, obstoja sum, da je neznavec postal žrtev roparskega napada.

— Kravato žeganje. V nedeljo 4. t. m. so se vračali brata Franc in Ivan Fajsi iz Nove vasi in Anton Hostelj iz Brinja od žeganja v Slov. Bistrici proti domu. Med potjo so se ustavili v gostilni Drev v Nošnici, v kateri pa je nastal strahovit pretep med prisidnimi in v gostilni se nahajajočimi železničarji. Kmetec in Doriča iz Vrhlaga ter dva posetnika. Brata Fajsi sta bila od železničarjev z noži tako obdelana, da so jih morali z vozom prepeljati domov in je Fran Fajsi še tekom noči umrl, med tem ko se ostala dva borila s smrtjo. Oba divjaka Kmetec in Doriča sta bila izročena sodišču.

— Zopet tatvina pisalnega stroja. Kolesa in pisalni stroji, to so menda »specialisti« ljubljanskih tatov. Ne mine skoraj tedna, da se ne bi javili na policiji lastniki ukradenih koles in pisalnih strojev. Tako je bil tekom tega tedna ukraden zopet pisalni stroj in sicer iz pisarne inspektorata drž. železnice na Gosposvetski cesti. Očividno izvršitve te tatvine sistematično organizirana viliška tolpa.

— Beg od doma. Pobegnili sta od doma 16-letna Kristina Pečaver iz Spodnje Šiške in 20-letna Gabrijela Vovk iz Viča. Pečaverjeva je odnesla tudi materi 3000 D gotovine. Pobegnili sta najbrže v Zagreb ali Beograd.

— Iz ženske kaznilnice v Begunjski je pobegnila okoli 30-letna Ana Fužinskiy. doma iz Vetova pri Požeju in na Hrvaškem. »Ančka« je tip delomirne in tuje blagu nevarne ženske. Govori več jezikov in stresa z glavno. (Menda iz jezic).

— Novo sredstvo proti jetiki. Poročajo nam: Veliko pripomočkov, dobrih in slabih je v dolgotrajnem boju z jetiko izumil človek, toda malo je med njimi takih, o katerih bi se mogla izreči sodba, da v resnici povsodi in v vsakem slučaju pomagajo. Par let pred svetovno vojno se je posrečilo ruskim delavcem na polju medicine najti izborna sredstvo Vedomin, ki je takoj pri prvih poskusih pokazalo, da se more rabiti kot najučinkovitejši pripomoček v vseh slučajih tuberkuloze. Najznamenitejši ruski zdravnik kakor profesor dr. Zarubin, dr. Zamiatin, dr. Ivanov, dr. Albrecht in dr. so to sredstvo preskusili in priznali, da pomaga v najtežjih slučajih razstrojstva človeškega organizma, posebno pa pri jetiki. Tisočim in tisočim ljudem je Vedomin rešil življenje in prinesel ljubo zdravje. Svedo se ne more trditi, da pomaga to zdravilo vselej

tudi tedaj, ko so zdravilci na bolnika mahili z roko, ker na vse zadnje Vedomin ni nobena čarovnica, temveč sestoji iz raznih hranilnih, večidel rastlinskih snovi. Po boljševiškem prevratu so lastniki laboratorija »Vedomin« morali zbežati iz Rusije in šele pred kratkim se jim je posrečilo s pomočjo velikega filantropa Vajferta začeti s proizvodnjo »Vedomina« v naši državi v Beogradu. In kmalu je uspeh prekosil pričakovanje. Od vseh strani poročajo zdravilci o velikih uspehih, ki so jih dosegli z uporabo »Vedomina« pri slabokrvnih, rahitčnih, oslabelih, nervoznih in posebno jetičnih bolnikih. Naj naštejemo par imen: ravnatelj antituberkulozne dispanserja v Beogradu dr. Ljuba Stojanović, redni prof. beogradskega vsenčilišča dr. Ignatovski, dr. Jeremić, ravnatelj drž. bolnice v Sarajevu, dr. Zikalov, zdravnik sarajevske vojne bolnice itd. Tudi pri nas v Ljubljani so pričeli naši zdravilci s poskusi uporabe »Vedomina« pri raznih boleznih in o njih uspehih bomo gotovo kmalu lahko poročali.

— Drzen vlom v stanovanje. V noči od 7. tm. na 8. tm. je bilo na Resljev cesti šte. 13. vliomljeno v stanovanje Teodorja Pirca nastavljenca pri tiskarji I. C. Mayer. Tatovi so odnesli 4 pare ručavih in 3 pare črnih čevljev v vrednosti 1750 Din, nadalje 2 moški svi obliki, vredni 2000 Din, nadalje moške glave rokavice in 4500 Din gotovine. Storičli, ki so se morali dobro spoznati z domačimi razmerami so pobegnili.

— Kdor je objavil novico mes. julija v »Slov. Narod«, radi sestavljanja hrvaško-slovenskega slovarja, naj se zgleda pri uredništvu »Slov. Naroda« ali pri šol. voditelju v Stopčah pri Novem mestu.

— Velik vlom v Šmarju. Dne 2. tm. je bilo v Šmarju pri Sevnici vliomljeno v trgovino Antona Strgarja. Tatovi so odnesli 3 bale moškega blaga svedlo in temnozelene barve, 1 balo modrega ševitja, 2 bali črnega kloba, 20 m ženskega blaga zelene barve, 60 m blazevine, 80 m raznobarvnega barhanta, nekaj drugega blaga, 10 kg teletine, 1500 »Sava« in 300 »Zeta« cigare. Skupna škoda znaša okoli 25.000 Din. V Vičavi je bilo vliomljeno v škadeni posetnice Celotti, obč. Krčevina in ukraden kolo znamke »Puch« ter nekaj drugih predmetov v vrednosti 5000 Din.

— 30 letnico svojega obstoja slavi Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani v soboto dne 10. nov. 1923. Slavje se vrši ob 8. zvečer v gostilni pri Kavčiču. Obenem se vrši proslava 15 letnice načelnikovanja g. Valentina Urbančiča. Vabimo vse zadrugne člane kakor tudi ostale obrtnike in prijatelje obrtnikov, da se tega slavlja številno udeležijo.

— Razgovor med ljubljanskimi in Zagrebčankami. Telefonska proga Ljubljana-Zagreb. Lepa ljubljanka veli brinki Zagrebčanki: »Gospodična! Ko bo prost tedaj...« Zagrebčanka: Ne morem, da razumem... Ljubljanka: »Gospodična! Kad bi slobodna, onda...« Zagrebčanka: »Ka ko? Sto?« Ljubljanka: »Kad bu-u sloboda-an...« Zagrebčanka: A sad znam Kad bu-u u fra-aj! Ljubljanka: »Da, fraj!« Zagrebčanka: Onda dobro, fraj!

— Razne nezgode. Pri gradbi poslopja podružnice I. hrv. štedionice v Celju je padel težak Ivan Čuden v 3 m globoko klet in si zlomil levo roko. — Pri vrezavanju šip v tovarni Voschnaga v Šoštanj se je vsled padca nevarno obrezal delavec Fr. Koren. — Pri razkladanju okroglega lesa je padel delavec Adolfo Fidlerju v Sp. Hudinji pri Celju hodi na levo nogo in ga težko poškodoval. V tovarni za emajlirano posodo A. Westen v Celju se je nevarno obrezala na desni roki delavka Jera Dimičeva. — Pri valenju sodov je zmečkal sod sodarju Petru Zadravcu pri tiskarji Čuček v Ptiju levo roko.

— Železniška nesreča pri Zagrebu. V ponedeljek ob 4. jutraj je iz Siska prihajajoči tovorni vlak na zagrebški južnem kolodvoru zavozil s polno paro v skupino praznih vagonov. Štirje vagoni so bili popolnoma razbiti, štirje pa precej poškodovani. Pri tem je bil lahko poškodovan železničar Josip Rojc iz Maribora. Nesrečo je zakrivil kretničar, ki je napačno premenjal tračnice.

— Revna ženska, ki je v veliki gmotni stiski in brez sredstev, prosi usmiljena srca, da ji prispejajo na pomoč vsaj z najpoobnejšo toplotno obleko ali površnikom. Bliza se zima in sirota je v nevarnosti, da ostane brez zimske obleke. Naslov pove upravništvo našega lista.

— Kino Tivoli. Samo še danes in jutri v nedeljo »Sahove ljubice«, t. j. prvi del epohalnega filma »Pustolovka iz Monte Carla«. Vzbujajo vseobče zanimanje, zlasti ugajajo lepi fotografiki posnetki s cvetličnega korza in pestrega vrvenja na karnevalu v Nizzi in romantičnih obmorskih krajev. Interesantno so tudi cirkušne vlozke, zlasti dresura psov. Sodelujejo samo prvostvni igralci, v naslovni vlogi filmska diva Ellen Richter. Od ponedeljka do srede drugi del: »Marokanske noči«, ki nas povede v mesta in puštinje severne Afrike.

— NE ŽELI SVOJEGA BLIŽNJEGA ŽENE. I. del dneva in jutri v nedeljo.

Predvajanje velikega moralnega filma »Ne želi svojega bližnjega žene« v kino Matica je vzbudilo veliko zanimanje in splošna sodba je, da je film eden najlepših tekom zadnjega časa. Vsa interpretiranja so popolnoma dovršena, režija na višku, posamični posnetki prekrasnih morskih krajev, glasovitih vodopadov na Norveškem in monotonih pokrajin naravnost divni. Jedro filma tvori 9. božja zapoved »Ne želi svojega bližnjega žene« in je smatrati to delo kot kulminacijo filmske umetnosti.

— Zanimiva nova iznajdba. Naši ceni. bralci se opozarjajo na današnji oglas »Juhana«, zanimive nove pridobitve na polju prehrane. Do sedaj v prometu se nahajajoče kuhinje začinje mso zastopale potrebi brez kupovanja mesa in dolgotrajnega kuhanja pravo in polnovredno mesno juho pripraviti. To je sedaj z »Juhano« doseženo.

— Telesno zaprtje. Profesor Bamberger, spsatelj učne knjige srčnih bolezni je domdal, da je grenčica »Franz-Josef« izborna učinkovita odvajilo.

— Kavarina »Jadrana«. Turjaški trg 6. Vsak večer koncert salonskega orkestra.

— Pomikanje, pozlačanje, patiniranje in podobno izvršuje sofinco »Bistra«, Domžale. Oglej današnji inso!

— Opozorjamo, da se je tiskarja J. Maček stara, priznana solidna trgovka z obtekmami, preselila v hišo Pokojniškega zavoda na Aleksandrovi cesti št. 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

— Kakor smo že poročali je vinska trgatava na Hrvaškem dobro uspeša. res so v nekaterih krajih manj dobili, a v nekaterih pa več kot lansko leto, a glavno je pa to, da je kapljica izvrstna. Cene so od 16—32 K. Sedaj so že pričeli trgovci prihajati vimo kupovat. Kateri potrebuje dobro hrvaško kapljico, naj se obrne z vprašanjem na Antona Kogol, Samobor.

Kaj je modern bar? Z ozirom na napačna mnenja, ki se pojavljajo v naši javnosti o modernem baru, zlasti odkar je Ljubljana po inicijativi podjetnega kavarja in restavraterja gosp. Fijale dobila svoj prvi in naravnost elitni bar »Emona«, ni odveč, ako opozorimo na pravi pomen modernega bara. Izgledno je misliti, da je bar prostor, kjer se človek na najprostejši način more izprostiti in dati duška (priznamo globoko v človeški naturi utemeljeni) potrebi po perijodnem izbešenju. Toda modern bar je nasprotno čisto družinska ustanova, kjer dobi meščanski človek po težkem in živčnourajajočem dnevnem delu razvedrilo ter umetniško, plesno in glasbeno zabavo. To potrebo mestnega človeka hoče zadovoljiti moderni družinski bar. Samoobsebi pa se razume, da se najdejo tudi na tem področju izjeme in barisemelne, kakor imamo tudi razne kategorije gledališč, do prvostanskega umetniškega instituta, do običajnega operetnega kiča. Prijatelja za bava v modernem baru odvisi tudi od gostov, ki čutijo potrebo mesečnega zentl-manskega vedenja. V nedemokratičnih časih je bila oika in lepo vedenje pridržano samo kraljem. Danes je to pravica in dolžnost vseh slojev. Moderni družinski bar je torej prostor finega obnašanja ter prostodušne zabave ob ritmične moderne glasbe in plesa. Skratka, moderni bar ustvarja posebnost družabno ozračje, z lepimi manirami ter občutjem lagodne oddiha.

— Danes in vsak dan koncert v novo renovirani kavarini in restavraciji hotela T. Ratnik. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstop prost. Cene običajne.

— Najcenejšje in najnovije obleke se dobe samo Selenburgova ulica št. 3. pri tiskarji Gričar & Mejač.

— Opozorjamo, da se je Alfonz Breznik, največja tiskarja klavirjev in vseh glasb. instrumentov preselila o lastno hišo, Mestni trg 3. poleg magistrata. Oglejte si zalogo in veliko izbero tega najposobnejšega podjetja v Jugoslaviji. (11.623)

— Dnevni koncert v restavraciji, kavarini in kleti »Zvezda«. Vsak večer reden koncert vojaške godbe od pol 20. do 23. v restavraciji, od 23. naprej v kavarini »Zvezda«. V kleti svira vsaki dan od 17. naprej priljubljena ciganska godba.

— Industrija preprog iz Osijeka ima še danes in jutri svojo razstavo v veliki dvorani hotela »Union«. Priporočamo vsakemu ljubitelju tepihov, da izrabi to izredno priliko ter si ogleda te krasne eksplarije. — Vstop brezplačen.

Izpred sodišča.

— Izpred sodišča. Dobili smo tale popravek. Z ozirom na notico pod naslovom »Izpred sodišča« o konfliktu med Antonom Minkošem in Josipom Dobrovškom v Vašem cenjenem dnevniku šte. 251, z dne 21. oktobra 1923 Vas prosim, da v smislu § 19 tiskovnega zakona objavite v prihodnji tedi sledeči izdaji na istem mestu in istimi črkami sledeči popravek: 1.) Ni res, da datira konflikt med menoj in g. Minkošem iz predvojnih časov. Res pa je, da nisem z g. Minkošem nikdar zasebno ali družabno obšel. 2.) Ni res, da sem prišel kot nemški tiskar iz Trsta v Ljubljano. Res pa je, da sem nekaj časa pred premetitvijo prijavil uradno v Trstu proti krajevnim in službenim običajem svoj običajni jezik kot slovenski. 3.) Ni res, da sem bil že takrat politični nasprotnik g. Minkuša. Res pa je, da še do danes ne poznam z gotovostjo njegovega političnega prepričanja. 4.) Ni res, da mi je g. Minkuš očital, da nisem iskren Jugoslovian in da se mi je zaradi tega zameril. Res pa je, da je g. Minkuš kot predsednik društva straže s tem, da je postal leta 1919 z pošiljanjem ultimativ in organiziranjem stavk nevaren mlad ujedinec Jugoslovij prišel z menoj v nasprotje. 5.) Ni res, da je nastala mržnja med nama. Res pa je, da mržnje ne poznam, pač pa sem moral po obstoječih zakonih postopati kot nadrejen uradniški proti njemu. 6.) Ni res, da sem g. Minkušu podikal, da je revolucionar in komunist. Res pa je, da sem vodil proti njemu v zvezi njegovega nastopanja pri dogodkih na Zaloški cesti mi poverljeno službeno preiskavo. 7.) Ni res, da so se prizadevali od g. Minkuša toženi organi zmiraj sli-vati za uradno tajnost. Res pa je, da so pomnožno prošili za odvzeto od dolžnosti uradne molčečnosti. 8.) Ni res, da je g. Minkuš nastopil dokaz resnice. Res pa je, da so to storili od njega obtoženi organi. 9.) Ni res, da je g. Minkuš dokazal, da bi bila proti njemu kakšna gonja kot neka posledica osebnih računov. Res pa je, da je bil on v prvem, ko je nastopil kot tožilec s tožbo zavrnjen, kot obtoženec pa potem zaradi rabe izrazov nemškištva demuncijantstva in nepoštenega ravnanja dvakrat sodnijsko kaznovan. 10.) Ni res, da je bil g. Minkuš znan kot iskren Jugoslovian, res pa je, da je dokumentiral nasprotno, ko se je bojeval kot poveljnik nekega orožniškega oddelka proti Srbom na Solunski fronti do poloma avstrijske armade. 11.) Ni res, da bi imel g. Minkuš mnogo sovražnikov. Res pa je, da si on vsaj dva sovražnika v svoji domišljiji. Josip Dobrovšek okrajni nadzornik. — Priobčili smo ta popravek, dasi ne odgovarja docela zakonitim predpisom. S tem pa je tudi stvar za nas končana.

— Na tui poti. Zapeljal je posestnik Aysenek v Studenčih na Gor. s svojim vozom na svet soseda Gorčičnika in obstopil so ga razjarjeni Gorčičniki in mu hoteli s silo zavrniti konja. Branil se je Aysenik in brčnil s težkim gorenjskim podkovanim čevljem Antona v stegno, kjer se je naro-

dila »plava lisa«. Imel je Anton svoj delež. France Aysenek je bil v Radovljici oproščen čes, da je storil to v silobranu, v Ljubljani pred prizivnim senatom pa je dobi svoj delež in je bil obojen na 50 Din globe in mora plačati obranemu Antonu še 200 Din za zdravniško sprječevalo in za bolečine.

— Užaljen Luka Kovač je bil obtožen, da je razbil v gostilni pri »Raci« v Šiški politiški kozarec in pa, da je polomil en stol. Ni pa šlo tu za pretep. Duška je dal Luka je svoji nejevolji, ker ga je nekdo malo nerodno podražil. Bil je dobre volje in je rekel Luki: »Ti boš pa še talar sne-du, poglej ga koka pa vilice držiš! In to je potrdila tudi širina« in zankala namen poškodbe vled česar je bil Luka oproščen.

— Fabjan od Kranja. Znan gost po ljubljanskih lokalih je revež, ki hodi ob palci, slaboten, včasih čedno obločen, gleda pa vedno samo v tla. Hudomušni dobrovolježi mu pravijo po domače »Šternu-ckera«, ker moč ne more pogledati naravnost, še manj pa navzgor. In ta revež je prišel tudi v znano sodno dvorano št. 28. pred okrajnega sodnika, obtožen, da je be-racil. Ugotovili pa so, da je mož padel leta 1911. iz tovarniškega 24 metrov visokega dimnika in res ni sposoben za nobeno delo, nakar je bil obtoženec seveda oproščen.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 10. nov. Prosti promet.

V današnjem prostem prometu, kateri pa je bil zelo slab, je bila tendenca čvrsta. Navzlic temu pa za prihodnji teden ni pričakovati kako večje uvrščenje tečajev. Nasprotno je možnost slabše tendence večja, ker so tečaj napram Zürichu pod pariteto. Osobito slaba pride iz Zuricha Italija.

V prostem prometu notirajo: Devize: Curih 15.30—15.35, Pariz 490—495, London 382.5—383.5, Dunaj 0.12175—0.1220, Praga 251.5—252.5, Trst 3.82—3.83, Newyork 86.30—87, Budimpešta 0.46—0.47.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih, 10. nov. (Izv.) Današnja pred-borza: Beograd 6.55, Amsterdam 216.75, Newyork 567.25, London 24.96, Pariz 32.—, Milan 24.70, Praga 16.45, Budimpešta 0.0206, Bukarešta 2.81, Sofija 4.92, Dunaj 0.00795, avstr. žig. krome 0.00795.

— Trst, 10. nov. (Predborza.) Beograd 26.16—26.30, Dunaj 0.0325, Praga 65.75—66.25, Pariz 129—129.50, London 100.60—100.75, Newyork 22.75—23.65, Curih 401 do 403.

— Dunaj 9. nov. Devize: Beograd 820 824, London 314.100—315.100, Milan 31.44—31.56, Newyork 70.935—71.188, Pariz 4017—4033, Praga 2075—2085, Curih 12.575—12.625.

Valute: dmar 809—815, lire 3110—3130, franc. dmar 3970—4000, funt sterling 312.200—313.900, švic. frank 12.460—12.540, češka krona 2057—2073.

Poizvedbe.

— Najdeni ovratniki. V neki veži v Florjanski ulici je bilo najdenih pred kakimi 14 dnevi deset slabjših ovratnikov št. 42—43. Lastnik jih dobi sedaj v Hrenovi ulici št. 9.

— Izgubljen se je v petek jutraj zlat okovan obesek s štirimi peresi detelice, od Šiške, Frankopanske ceste, skozi cesto na gorenjsko železnico, Gledališka ulica do Kranjske hranilnice. Pošten najditelj se prosi, ker je drag spomin, da ga odda proti nagradi v naši upravi.

— Izdružila se je listnica z večjo vsoto ter potni list za Češkoslovaško od prelaza Dunajske ceste do kolodvora. Pošten najditelj naj odda proti nagradi Din 200 na Ceste na gorenjsko železnico št. 20-I. S. Feldstein

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Bonačev
Beležni koledar 1924
v krasni obliki izide prihodnji teden. Cena 18 Din. Dobi se v vseh trgovinah papirja.

OSRAM
NITRA
Boljša luč boljše delo.
OSRAM
to znamko morete kupiti karikole

Obilast, avt. civ. inž.

A. ŠTEBI
teh. pisarna, Ljubljana,
Dunajska cesta 1a (v palači
Ljubljanske Kreditne banke).
Projektira električne centrale, po-svetuje obdane in privatne ter
daje strokovna mnenja.
11359

Lep lokal

ob glavni cesti poleg postaje cestne
železnice oddam. Naslov pove
uprava Slov. Naroda. 11854

DELNICE

„Jadranske banke“ Beograd se
ugodno prodaja
Ponudbe pod „Jadranska“ na Alo-ma Company, anončna družba,
Ljubljana. 11875

Teod. Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 3.

Krovec, stebni, galerijski in okrasni
klopar. Instalacije vodovodov,
Naprava steklenic, Reparaturna in klesarske naprave
Izdelovanje posod iz pločevine za
firnež, barvo, lak in med vsake
velikosti kakor tudi posod (škafle)
za konzerve.

Najboljši premog,
drva in oglje
kupite najceneje pri
Družbi ILIRIJA
LJUBLJANA, Kralja Petra trg 8.
Telefon 220. 2243

Damski modni salon
TEODOR KUNC
Ljubljana, Beethovnova ulica 9
izdeluje kostume, plašče in
toalote. 9931

Najstarejša slovenska
pleskarska in ličarska
delavnica
Ivan Brlec, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitve točna, cene
zmerno. 2530

Pisarna

2—4 sob, v novi stavbi, v
sredini mesta ob prometni
ulici, se takoj odda. Po-nudbe na upravo Slov. Na-
roda pod „Pisarna 11912“.

Solske knjige
Narodna knjigarna.

Vizitke in kuverte
priporoča
Narodna tiskarna
v Ljubljani.

Enkrat

za vselej se Vam priporoča samo
veletr. R. Sternecki, Celje, ako
hočete res dobro in poceni kupiti

ČEVLE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvorniške, obleke za
ženske, moške i otroke, perilo, klobake, plet. jope, čepice i
šale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vsa modno robo
za dame in gospode. — Trgovci engros - cene.

Tvrdba »**VEHOJUG**« pisarna v palači Kreditne banke v
Ljubljani, telefon 339 priporoča iz tovarniške zaloge I.
češke kyjovske steklarne

steklenice

medicinske, za konjak, rum, kolinsko vodo. Dobavljamo
takoj. 1974

Redbinska penzija VILLA MATILDE

Lussingrande

Sezija septembra do junija.

Prekrasna solčna lega, južno otoško podnebje
prav kakor **Čapri**.
Jesensko, zimsko in pomladno bivanje.
I. vrste. Jako primerno za rekonvalescente in erji-
vozne. Izborna dunajska kuhinja. Cena popolni penziji
s sobo vred 25 lir.
Pojasnila daje
Emmy Birgmayr, sedaj Porte Rose presso Pirano.

Pismo iz Brazilije.

Brazilija, zemlja bodočnosti. — Kako rastejo iz tal nova mesta. — Izsejenci. — Nemci, Latini in Turki. — Pravi Eldorado.

Rio Preto, Sao Paulo, 10. okt.

Ali ste že kdaj prejeli kakšno pismo iz Brazilije? Dvomim, vsaj čital nisem še nikoli v listu o tej deželi — bodočnosti! Le škoda, da je Slovincem in sploh Jugoslovencem tako malo poznana. Sicer pa kdo naj bi pisal, kdo naj bi poročal iz Brazilije, ko sploh ne vem, če je kak „pismen“ Jugosloven v Braziliji. In če je, je dovolj žalostno od njega, da ne seznani pobliže svojih rojakov o tej deželi večne pomladi.

In ravno ta malomarnost in ravno to splošno neznanje Slovincem o Braziliji je napotilo, da sem vzel — kakor kranjski Janez — pero v svojo desno roko in da vam pišem čez brazilske hribe in doline, čez Veliki Atlantski Ocean, tja v preljubo Jugoslavijo, v belo Ljubljano, oddaljeno gotovo nad 12.000 km od brazilskega ozemlja „Črne reke“ — Rio Preto!

Da, Brazilija je dežela bodočnosti, dežela svobode, napredka! In kdo jo pozna tam pri vas? Mogoče toliko, da v Braziliji kava raste, več gotovo ne, in vprašajte naše trgovce tam: kdo trguje z Brazilijo? Dikretno najbrž nobeden. In da bi iskali trgovskih zvez, je predaleč! In Jugoslovenske banke, koliko jih ima zvez z Brazilijo? Sicer kjer ni trgovskih zvez, tam navadno tudi bančnih ni. Slovinci najraje trgujejo v okrožju svojih mej, za svojimi plankami! Da bi si upali pogledati malo več kot preko Postojne ali preko Špilja, jim navadno niti na misel ne pride. Slovinci nismo veliki potepni, smo mal narod, zadovoljni sami s seboj. In kakor malo Jugoslovenci poznajo Brazilijo, tako malo poznajo Brazilci — Jugoslovijo. V glavnem mestu Rio de Janeiro sem šel na brzojavni urad, da bi brzojavil v Jugoslavijo. Vprašam uradnika, kaj da stane ena beseda v Jugoslavijo. Debelo me gleda: »Jugoslavija?... Čehoslavija, mislite reči!« »Ne!... Jugoslavija!... Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev!« mu odgovorim.

»A Srbija! Da, da, to je tam nekje v Aziji, ne?« — »Ne! To je država v Evropi, na Balkanu!« — »Na Balkanu? V Evropi?« In išče po nekaj papirjih. »Da, imate prav! Se plača tarifa za Balkan, maksimalna tarifa!«

Torej več kot bi brzojavil v Poljsko ali celo v Rusijo!

Kje da leži Brazilija, upam da je znano vsem, da spada pod brazilsko republiko skoro vsa Južna Amerika, izjemski malega dela na jugu in ozkega pasu na zapadu, torej velikanstvo ozemlja, veliko kot skoraj cela Evropa. Obkrojen pa je le vzhodni del ob morju. In od morja se razširja polagoma kultura proti zapadu v — notranjost dežele. Železnice vodijo od morja na več krajih paralelno v notranjost in sicer le kolikor je kulture in prenehanja železnice. In kjer preneha železnica, preneha navadno tudi civilizacija. Dajle še kakih 50 km vzdruže promet avtomobilov, potem pa le še jezdec, kar nadalje se začnejo pragozdi z brazilskimi divjaki.

In na taki točki, na taki zadnji železniški postaji stojim jaz, na ozemlju Črne reke — Rio Preto. Kak promet! Od morja sem prihajal vlak z vlakom raznih naselencev in od tu k morju vozi vlak z vlakom: kavo, riž, les, Avtomobili, volovski in konjski tram hiti iz notranjosti do postaje in obratno. In kadar ne zadostuje več vprege in avtomobilov, pa se podaljša železnica zopet za eno ali dve postaji v — notranjost. In grade se dalje nova sela, nova moderna mesta. Praviijo, da v mestu, v katerem stojim in ki ima danes kakih 20.000 ljudi, so prišli pred par leti prvi naseljeniki in postavili prve kolibe. In danes, krasno, moderno mesto, s svojimi parki in širokimi ulicami. Novi naseljeniki prihajajo dan na dan, eni se nastanijo v mestu, začnejo svoj obrt, trgovino, gostilno ali dolo to službo, drugi grede še naprej v notranjost, ki ustanavljajo nove naselbine in jih razširjajo v moderna mesta. In Indijanci, sovražni vsaki civilizaciji, se umikajo dalje v notranjost, v pragozdove.

In kjerkoli se začne razvijati kako novo mesto, je ta polaj neprestano na dnevnem redu, cvete trgovina, obrt, industrija! Saj si lahko predstavljate to: Vzemimo mesto z 20 do 30 tisoč prebivalci, ki zraste v 8 do 10 letih! Pomislite, kaj je vse potreba takemu mestu! Vse vrste stanov in poklicev, od najvišjega uradnika, trgovca in obrtnika pa

do najnižjega kipa. Seveda tudi tu velja naš izrek: kdo prej priide, prej melje. Zide — teh nikjer ne manjka — ti so navadno povsod prvi in ti vam najbolj bogat. Sploh pa prihajajo trgovci, obrtniki, kmetje, spekulant, iz vseh krajev sveta, največ pa pride Nemci, Italijanci in — Turki. Nemci in Italijanci parirajo voje dnevnice do 5000 novih naseljenikov. In tako idealno je organizirana razdelitev teh novih deželcev! Nobenemu ni potreba hoditi od Ponta do Ponta in povpraševati, kam da bi šel, da bi dobil delo, zaslužek. Tu je že takoj v vsakem pristanišču nekakšno državno »baza«, kjer vse doleže takoj razdeli po njih pokliu, kjer so potrebni in kjer jih že čaka delo in zaslužek. Kakor sem že omenil: na tisoče in tisoče ljudi vseh narodov, vseh veroizpovedanih in vseh poklicev prihaja dnevno v Brazilijo, le uboga Jugoslovena ni videti. Ti se menda raje sele v Severno Ameriko, kjer so dolarji. No če vprašate tam kakšnega slovenskega rojaka, zakaj da gre raje v Severno Ameriko kakor pa v Južno, pa vam bo gotovo odgovoril: »Kofe pa že ne grem saditi!« Pri nas med Slovinci se splošno misli, da v Braziliji ni drugega dela kot — kavo saditi. A rečem vam: v Braziliji je dela vseh vrst, enako kot v Severni Ameriki. Razlika je le: Severna Amerika je na višku svoje kulture in napredka in zaslužek je enakomeren. Brazilija pa je šele v razvoju napredka in zaslužek je temu odgovarjajoče v začetku bolj majhen in potem vedno večji kakor ga zna kdo izrabiti. In kje se lažje pride do samostojnosti? Ali v deželi, kjer stoji industrija na svojem višku, ali v deželi kjer je industrija v svojem razvoju, kjer začne cveteti trgovina, obrt in kjer vse krepini in hiti po višjem napredku? Odgovor, mislim, da ni težak! V Severni Ameriki boš res služil ali ostal boš večni delavec: v Braziliji pa delaš, da si nekaj prislužiš, da spoznaš razmere, nato pa začneš na svoje in si samosvoji in denar ti leži od vseh strani, da niti ne veš kdaj, ne kako! Isto je bilo v Severni Ameriki pred 30 ali 40 leti, kar je v Braziliji sedaj.

Pa poglejmo si nekaj stanov in začnimo pri kmetu! Kmeti si fantje in družine so navajeni delati na polju, pri živini. Ti gredo navadno tudi tu na polje, na — azendo, kjer obdelujejo kavo, riž, koruzo, sladkorni trst; so ali dobro plačani, ali pa imajo gotove procente od pridelanih pridelkov, ki jih potem navadno prodajo. V petih do šestih letih si navadno prislužijo toliko, da si lahko kupijo svojo zemljo, obdelujejo potem svojo zemljo, si kupijo nekaj goveje živine ali nekaj svinj. Zagrade jih na velikem prostoru in tam puste. Zemlja daje sama dovolj kreme, raznih zelj in sadov. In tam se plode in množijo, da jih v par letih ne prešteješ. Mraza ni nikakega, vlada večna pomlad polje, jesen... In tudi kmet postane bogataš, veleposestnik...

In profesionalisti, ti vam šele zaslužijo! Le pomislite, koliko različnih profesionalistov je treba pri večnem zidanju in razširjanju novih mest! Tu je treba zidarjev, mizarjev, kovačev, kleparjev, mehanikov, čevljarjev, krojačev, šivilj, modistov itd. Priporočam pa, da dobrih, izurjenih profesionalistov, ne pa napol. Res dobrih profesionalistov tu zelo primanjkuje, so večina sami, pri vas bi jim rekli: »Vojni profesionalisti!«, to so taki, da sicer znajo kako stvar razrešiti, ne pa skupaj dati! In če se tu le pokaže kak dober, izurjen evropski profesionalist, bi se gospodari skoraj stegli zanj. Dobi plačo do tisoč milreis (1 milreis je circa 10 Din), za hrano in stanovanje pa porabi kvečjemu 100 milreis; razume se namreč za mesec dni. Pa vsak služi navadno toliko časa, da spozna jezik in razmere, potem začne pa na svoje, ker mu nese še veliko več. In za koncesijo dobi, ali mislite, da so take sitnosti kot tam pri vas v Jugoslaviji? Kaj šel! Tu vlada prostost, svoboda. Nikdo te ne bo vprašal za kakšno spravečo ali za kaj si se izpučil. Tu velja geslo: »Pokaži, kaj znaš!« Odpred trgovino ali obrt, kjer hočeš in kadar hočeš.

In inteligenci! O Severni Ameriki pravijo, da naj nikar ne gre tja, kdo ne zna delati z rokami. Tu pa ravno nasprotno: tu je paradiz za zdravnike, juriste, inženirje, trgovce in — spekulante.

Govoril sem z nekimi tukajšnjimi mladimi zdravnikom, prišel je pred 2 leti iz dunajske univerze, je Dunajčan. Nastanil se je v hotelu in v časopise je dal oglas: da je pravkar prišel iz Evrope mlad, včen zdravnik. In vse je drlo k njemu. Danes je bil posestnik in pripravila se za par mesec na odhiti v — Evropo.

In spekulanti! Tu je dežela, kjer se za spekulante cedi med in mleko. In v glavnem za spekulante z — zemljo. Trgovina z zemljo je tu ena največjih in najbolj dobičkonosnih poleg trgovine s kavo. Tukajšnja država hua namreč svoj cilj: napredok, obiljenje in kultiviranje svojih do skrajnih notranjih mej. Notranja zemlja pa je vsa neobdelana, neokultivirana, sami pragozdovi ali velikanški pabuki prelije. In to zemljo država parcelira na tukajšnje vazende (farme), to je velikanški posestva: te potem prodaja interesantom za slovo ceno. En hektar stane 1 do 5 milreis, odvisno je, kako daleč namreč farmada leži od civilizirane sveta. Kdor je dober spekulant, bo poskusil kupiti zemljo obdelati, eventualno obdelati, ali na lastne stroške ali pa jo da za šest let brezplačno v najam. Drugi zopet kratkoročno počaka par let, da se ji civilizacija približa in tedaj je zemlja boljše vredna. In prodajajo jo zopet dalje: za 10 do 20 ali tudi 100kratno prvotno ceno. Prodajajo: ali zopet parcele farmade, ali pa jih razdeli na manjša posestva. In kadar se bližja take zemlje začnejo graditi velika maderna mesta, ali če imaš srečo da se začne mesto ravno na Tvoji zemlji, tedaj ne prodaj že vsak ni za 10 — 20 ali več milreis. In kupnje prodajajo številčrtaš kakor vaš in znaš, nikdo ti ne bo rekel: ne voriziti!

In življenje kako je tu poceni. Skoro vse živče vam daje zemlja, ne da bi jo bilo treba vednoma obdelovati ali saditi. Razni sadovi rastejo nad površino zemlje in veliko pod zemljo, človeku ni treba drugega kot ntrgati ali izkopati. Zato ni čudno, da se brazilski divjaki — Indijanci tako neradno umikajo in tako trdovratno branijo prodajanje civiliziranecv.

S tem upam, da sem vam povedal nekaj splošnega o Braziliji nadejajoč se da sem jo postavil v malo boljše luč med Slovinci, kot pa je bila do sedaj. Prihodnjič bom morda spregovoril kaj o svojih doživljajih.

M. Z.

„Gospa z morja“.

(Konec.)

Kar se tiče Elide, je gospa Vera morda preveč na stališču, da je to patološka, bolna žena. In jo zato opremlja ali jo je izprva opremlja s preveč podčrtavano eksaltacijo. Ne bilo bi vredno lžna, da bi nam bil podal patološki slučaj. To bi bilo malenkostno in zanimivo le za medicince; ne pa za literaturo, ker brez splošnega pomena.

Ihsen je mcludrugim tudi dramatič gesel. V „Heddi Gabler“ je glavno geslo v lepoti umreči in hrepenenje po diwizjskem čutenju, ki se ugotavlja s frazo »ovencan z listem vinske trte«.

V „Gospa z morja“ je geslo »odločevanje po lastni volji in pod lastno odgovornostjo«, dalje »stvari zakona«, katere mu bodi temelj ravnanje po prvovodnem geslu.

Za to dvojje je rabil osebo, ki trpi v obeh ozihi. Kot izvrsten psiholog je posegel po »nerazumevanju žene one vrste, ki trpe na razočaranju o svojem zakonu in o tem globoko razglablja. Lahko bi bil vzel tudi obratni slučaj: Razglabljačega moža, ki bi ga postavil proti dobi, toda o bistvu zakona in o etički dožnjosti ne pram sami sebi površno misleči ženi. Pa bi ne bilo tako učinkovito in tipično, ker žena je vobče bliža zadevam čutenja, mož pa gre raje po razumu.

Ustvaril je torej splošnoveljavno figuro, ne pa direktno psihopatino. Takih Elid bodi po Evropi naokrog na stotice in nihče jih ne smatra za nemormalne. Kvečjemu za preveč tuhtajoče, nekoliko histerične morda (kaj je histerija, kaj začenja?) in nesrečne. Seveda je za dramo bilo treba vzeti posebno krepok vzorec. Če pravi mož Elidi: »Ti si bolna«, pa ne moremo tega jemati naravnost medicinsko, daj si dr. Wangol zdravnik. To je opazka, s katero sploh tolašimo razburjene osebe, ki so nam drage: »Ti si danes bolan, pojdi spat; boš videl, jutri boš o stvari čisto drugače mislil«. Povrhu je Elido, ki je valena dšni srak odprtega morja, postavil v dolgaes malega mesta ob zaprtim fjordu. Kako težko prenaša omi, ki se je rodil ob morju ali v veliki ravni, gore!

In Elida je tudi telepatična, čuti v daljavo. O dejstevnosti teh fenomenov se ne bom prepiral, pa ne neredi ter danos s točno kasuistično dokazani, daj se še znanstveno pojasnjeni. In je vprašanje, ali se dajo take stvari pojasnjevati v ozkih mejah, ki si jih je naravoslovje svojevoljno začrtalo v 19. stoletju.

Konečno ne smemo pozabiti, da se vse Ihsenove drame dogajajo med Norvežani, ponavadi celo vršje gori proti severu dežele. Tam živi narod evropske kulture v razmerah, ki toj kulturi niso ugodne. Mala mesta in zaselki leže sarmoma v kotliških fjordov, pravzaprav zvezana le po poštah parniških s svetom. Navpične gore s svojimi težkimi sesand, globoka, mirna in skoro črna voda dhtajo melanholijo, kakor naše Bohinjale jezera, ki ni fjordu samo podobna, nego ima tudi enak geološki postanek. Potem izredno kratko paletie, med katerim zstajata solnce ali vsi zamolklordeč žar tudi ponori nad pokrajino. Nato pa brezkonna zimska noč, ko je tudi podsvetu črna tema in v katero, če ni lune, le včasih zabliškajo veličastni in strahotni polaji severne luči.

Ljudje takih krajev so morali postati nečulni čudaki. Odidei deloma ona »nejasnost« in one čudne osebe, katerih ne manjka nobenemu Ihsenovemu delu. Norvežani so dokaj pomirljiveše in domačije, nego nam.

Tudi pri drugih norveških pisateljih se opaža ta posebnost ročne grude. Omeniam le roman „Misteri« Knuta Hamsuna, ki ima celo nekaj podobnosti z „Gospo z morja“. In nemško pisatelj Poljak Prizbyzsky je v norveški zbirski noči spisal morda, silno zanimivo modrovanje „Na polju duše“, ki fascinira in sugerira. V uvodu pripoveduje, kako se mu je v tej obupni, večni temi „duša razleza« in kako se mu vsajali novi, dotlej čisto nepoznani duševni vidiki.

Elidi stoji nasproti soprog dr. Wangol. Izvrsten pošteniak, poprčne intelektualce, ljubavnik Mister, v čeno zaljubljen. O mianskih ljubozni ni razmišljal, saj lubi ženo. Po svoje, t. j. ker je lepa in mu je všeč. Ni moč rešiti in se za njeno duševno življenje ne briga, ker mu za to manjka tudi daru. Z veliko težavo kapira prav konec izgre, kje pravzaprav tli začel za zromom. Niso vsi mošje takdi, toda večina morda. In še prav nazadnje misli, da hoče žena le proč. Ko ona pravi, da bo izbirala, le kljub rancikra s tuim mornarjem s prečnega delu in vsem pripovedni žene vnovič nupel: Kaj ne ima ta tulec s stvarjo opraviti? Tedaj šele se mu popopoma ziasni v glavi, da je poglavitno svoboda odločitve, ne osvoboditev iz zakonske vezi.

Pošek igra dr. Wangla s hvalevredno vestnostjo in veseljem. Ni odgovoren za to, da njegove moči za vlogo le deloma zadostajo. Moramo ga spoštovati in morda bo ob toliki ambiciji napredoval tudi za take naloge. Pokvaril ni ničesar. Zeleti bi mu bilo izrazitejšo glaslo, ki boli prepričuje. Tudi so njegove geste dostikrat prece nesvobodne, kakor bi odra vaje ne bili: ne spremljajo mu igre vedno z ono podzavestno skladnostjo, ki je človeškim gibom, stremijočim govorniku, po naravi lastna. Zlasti pa bi bilo zeleti, da bi ne gledal, če s kom govori, akoro vedno v tla. Naj si vzame za vzor pri tem svojo družico gospo Vero. Pa kakor rečeno: Mislim, da se le Pečka dozdi premalo poskušajo v težjih vlogah.

Profesorja Arnholma igra Krall. Kar dobi v roko ta igralce, je vedno dobro, ponavadi zelo dobro. Nekoliko oblezanega samca Arnholma, katerega zna Ihsen tako izvrstno vporabiti kot vprašujočega rodbinskega prijatelja v to, da polagoma izvedemo Elidino predgovodno na povsem neprilipni način, je Krall ustvaril prav takega, kakor si ga lahko mislimo pri čitanju igre. Le malo star je pri premijeri izgledal za svojih 37 let. Temu je nekoliko vzrok Kraljev ostr obraz, ki v bradi takoj precej ostari. Zdi se mi, da bomo s Kraljem doživeli še dokaj veselih presenečenj: zakaj on stalno raste v svojem poklicu. Igralski talent, kakor bi jih še nekaj potrebovali.

Ne vem, iz kake potrebe so želeli Ihsenov izvrstno opazovalni nesporazum, namreč: Lyngstrand govori Boletti: »Ko me ne bo več tukaj — in to bo kmalu...« Boletta naravno misli, da govori mlad! mož o svoji smrti in ga prekine, čemu omenja take žalostne reči. On pa je mislil svoje potovanje na jug in k sreči v svoji omejenosti nasprotno ni razumel, kaj meni Boletta!

Ti mali rapiki osvetlujeta vse razmerje Bolettin do brezpomembnega Lyngstranda. Zakaj so to izpustili? Speda k Ihsenovi posebi in zavestni tehniki, da namreke pritegovati nesporazume na površnem naraven način v bistveni potok igre. Ze Ihsenovega je Lyngstrandovo nerazumevanje vzrok, da izve Elida za prikrivano ji pravzaprav rojstnega dne dr. Wanglove zarle prve soproge.

Enako je Arnholm radi napadnega pomovanja dr. Wanglovega pisma prdel na oblik v miselnju, da se zani zanima nekdo, nio učanka Boletta in iz tega mu vzraste po avtosugestiji celo Ihsen, ki res dovade do zakona med obema. To je nekaj posebno moiristkega in čisto samosvobega pri Ihsnu in take stvari se v življenju res sposti dogajajo.

Boletta igra Mira Danilova. Boletta je bolj umstavna praktična dekle. Vendar je Danilova zanjo le prepušta. Saj igra, kadar spleh, vedno prav pridno. Pa kako to? Ali nima ta mlada igralka prav čisto nič čutenja? Vse gre iz njehtni ust tako nepresčno, mraza, in kaj rada dela obraz, kakor bi ji bilo lastno izražanje zopet in bi le samo dolgačasta. Pa je vendar mlado brsko dekle. Celu nenapravno Arnholmovega pomudba da ji bo on danuaro in prijateljsko pomagal do pohoda v svet in do študij, po katerih Boletta noč in dan hrepeni, izvije Danilovi tak medel polaj radu in da bi v resničnem primaru ponudil najbrže bi muv, paader misleč da si je dovolil niti taust.

Pravi rafelščak je anka neimlaša, V. Juvanova, nadebudna hčerka izvrstne gospe Polonice Juvanove. Vsekarer glediška kri. Začetnica sicer, v okusu neizvrstna, je kratkorkho in preglesno samovredno. Mloda igrala tako sveže in s takim pomenikamom oderske bojazni, da je pravo veselje.

Zakaj si je režiser Šest, ki je igra sicer iznagoval v veliko in priznana vredno skrbnostjo in čutom, za »tuleca« vzel Terčič, mi ni jasno. Skoda ima Terčič, še večjo pa Ihsen. Terčič le kratkoročno prenesel duha Hamletovega četa med sodobne ljudi. Ihsen je o welmarškem »tulecu« zapisal svojčas: »Tulega moža si ne morem zeleti boljšeja ali komaj boljšeja misliti, nego je bil tukaj — dolga, suha postava z jastrebovskim obrazom, črni bodični ostri in prokramnim, globokim, prijetnim glasom.«

Terčič je, neglede na to Ihsenovo izjavo, za oko gotovo prenezanat. Prihod neznanca naj, iz glediških ozirov, nečukne že po njegovi vnanosti. Kar se pa Terčičevega glasu tiče, je pregrčav in mu je jezik vrhutega silno neprimerno dialektično pobarvan. Ali ne bo znal nikdar omisliti te granitno trde staccato-irščanske iz nemogočimi ozkimi »a« in z »e« ter »e«, ki se čueta za »a« in »e«. In pa ta pošastni Terčičev patos. »Tulec« bodi človek, ne pošast. Silno miren in hladan, celo vlinjen v govorici, ker se nikogar ne boji (pomorščak, ki se je prekalil skozi ves svet!), a misli le to, kar smatra za svojo sveto pravico. Počastnost obstojaj zgolj v tem, da stoji naekrat tu, dasi — razen Elide — nihče na kaj takega misli ni. Terčič napravila iz njega baybava, s čemer zdrkne ta Ihsenova figura z nivoja resničkovega dela skoro na poprčiče smešnosti. Ta baybav s svojim bramarbaziranjem bi realnega dr. Wangla utegnil počezkati do homerskega smeha in se samo še izgubiti z vidika, blamirano do kosti. Ugotovilem še, da je bil Terčič pri repriji nezavešni; na mestu pa zato še vseeno ni. In to je velika škoda za umotvor.

Ihsen je zelo skop s številom oseb v vseh socialnih dramah. Zna fha pa tako zapletati med seboj, da je vsaka noravna potreba. Nekoliko lažnje tvori v našem primoru le pogumli igralce, sedaj godbeniki, slikar, frizer, cicerone itd. Ballested, ki služi bodi v ilustraciji malomestne otlopelosti. Dandlo je našel v tej tarži prav hvalešno vlogo, jo obdal s humorjem in pokazal, da živi v njem še ona zdrava iskra, ki ga je vspostavila bti desetletja eden glavnih stebrov in sograditeljev našega narodnega odra.

Radi tehničnih težkoč igralo „Gospo z morja“ pri nas samo z dekoracijo prvono. Celo pot ni bila samotna, kajti Mévil je dvakrat srečal sprehajalce. Kmalu je začel voziti počasneje. Ze dolgo časa so bile njegove mislice preveč pomehkušene za kak napor, izjemski za ljubezen. Pot pa se je zelo vila. Komaj tretjino je je imel šele za seboj, toda na obzorju še vedno ni zrasel škofov grob.

Ko pa je na stopalo pritikal bolj na lahno, se je zvršila v njegovi notranjosti neka čudna fiziološka sprememba. Od telesa se mu je odločila njegova misleča siva in se ga sprostila, kot to doživimo v sanju in morda tudi v smrti. In vez, ki sklepa obe bitji drugo z drugo — življenjska vez — se je porazširila do ziomljivosti, dočim se je sila mišje zmanjšala ter je trudnost postala silno bolestna.

Podvojen je zagledal samega sebe kakor v zrcalu. Videl je svoje telo ali s svojega dvojnika, kako se na sedalu ključ nad okračajem, videl je svoje suhotne komolce in okostenele noge, videl je svoj obraz, ki je bil tako bled, da se je kar zavzel. Kaj! Ali je to on, to svinčeno sivo obličje, te varte oči, ta bloden pogled? Kaj, je ti to on, te brezkrvne ustnice, ki njih ledeni polub ogrozeva kot poljub umirajočega? Umirajočega — ponovil je to besedo — videl je, kako so se mu pri tem premikale ustnice. Bil je zdravnik, predobro je poznal režeči obraz umirajočih, neizprosno ga je spoznal. Čutil je, da mu je smrt bliž, Kot v mrtvaškem plesu si je predstavljaj, da drvi mrtvaški kosec na kolesu tik za njim v njegovi senci.

Claude Farrère — prevel Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

64

Prejšnje čase je bilo Mévilu kolo zamolčano vozilo, ki ga je rabil samo za skrivnostne ali pa sramotne izlete in tu bi bil celo sais preveč. Mévil je imel med množico svojih ljubavih razmerij tudi nežne pustolovine, ki jih je moral zaradi svoje časti in prevdarnosti ohraniti tajne.

V selu Tan-hoa, ob Visoki cesti stoji majhna vila, kamor se je često odpeljal s kolesom. Tu je živea neka saigonska družina Marneffe, oče, mati in hčerka. On je bil seveda uradnik, dami sta bili zelo odlični in vsi trije so bolj zapravljali, kakor bi pa mogli, če bi ne bilo pomožnih virov. Poker in sieste so ozdravljale primanjlija: gospod je igral zelo bistroumno in gospa je prodajala svojo čednost le za dober kup.

To je Saigon vedel — Saigon ve še marsikaj drugega. Toda šestnajstletna hčerka pa je vendar veljala za nedolžno. Našla so se celo sočutna srca, ki so jo objokavala, češ da mora — ubožica rasti med takimi ljudmi, ki jo bodo pozneje gotovo okuzili.

Toda za to je bilo že poskrbljeno.

Gospodična Marneffova je bila že dolgo časa ljubica zdravnika Raymonda Mévila. Ker pa sta pil,

bila oba dokaj previdna, sta oprezno skrivala svoje razmerje. Vila je bila oamljena in kaj ugodna za sestanke. Gospod Marneffe je odšel vsako jutro z doma in se vrnil šele zvečer in je tako ohranil svojo potrebno nevednost o dejanju in nehanju svoje žene, ki je marsikak opoldan prav skrivnostno zginila. Ob takih dneih se je sušila na oknu v prvem nadstropju dekliska ruta, duri pri ograji pa niso bile zaprte, da jih slugi ni bilo treba odpirati.

V bibiosev grm na vrtu si utegnil prav varno skriti svoje kolo in Mévil je znal brez šuma stopati po kamenitih stopnicah in odpirati tiha vratica čisto bele dekliske kamrice. Mévil je namreč zapustil Špansko nilco pred četrto uro in je sprva usmeril svoje kolo k dirkališču. Toda tam so se vezball tekači. Obrnil se je ter se znašel na Visoki cesti. Mesto je bilo že daleč za njim in selo Tan-Hoe je koptišlo svoje »canhas« desno ob cesti.

Mévil se je iz navado ozrl na vilo Marneffe: na okencu je visela ruta — znamenje tajno. Mévil je mislil, da ruta frtota že več dni; najbrže jo je bila pozabila užaljena roka, kajti že dva meseca sta potekla, kar je bil zadnjič tam na obisku. Toda gospodična Marneffe je bila i pokvarjena i bistroumna, da bi tratlila čas v igravost, ki ga je utegnila pametnoje iakoristiti.

Mévil je videl, da so vratica odprta in je vsto-

ga akta, mesto štirikratne izmenjave. To malce moti le pri drugem aktu, ko bi moral Lyngstrand na visoko razgledno točko za dekletoma težavno prisoplati. Sicer je pa lisen staroški zahtev po enotnosti časa, kraja in dejanja, ki jo je Shakespeare na genialen način zavrgel, na genialen način in v modernem pojmovanju pomagal do zopetne veljave. Kakih 2½ dni trajajoče dejanje »Osepe z morja« lahko pogreša različnost pozorišč. Slika s po-

gledom na fjord je prav dostojna, tudi zamolki žar ponočnega solca na daljnih vrhovih dosti verjeten. Le luna, ki obenem sije na ospredje, bi ne smela šele med igro kakor hidrant brizgniti svoje žarke na Elido.

»Slovenski prevod ni ravno poseben. Upreli se moramo pa temu, da mestoma ne odgovarja niti slovenski slovnici (zanikanje!), ne da bi take stvari pred vporabo popravili.

Razvrstitev uradništva v kategorije in skupine.

K objavljeni razvrstitvi uradnikov v kategorije in skupine dodajamo na podlagi avtentične naredbe še naslednje dopolnitve:

MINISTRSTVO PRAVDE.

Kategorija I.

Skupina 2.: Pomočnik ministra, kassijski sodniki, vrhovni šerjatski sodniki, predsedniki apelacijskih in upravnih sodišč, predsedniki Stola Sedmorice v Zagrebu, predsedniki višjih deželnih sodišč v Splitu in v Ljubljani, predsedniki oddelka vrhovnega sodišča v Sarajevu, svetniki Stola Sedmorice, svetniki vrhovnega sodišča v Sarajevu, sodniki velikega sodišča v Podgorici, državni višji pravdnik v Zagrebu, višji državni pravdnik pri oddelku Stola sedmorice v Zagrebu, državni pravdnik v Sarajevu in vrhovni državni tožilec v Novem Sadu.

Skupina 3.: Načelniki ministrstva 50%, šefi oddelkov za pravosodje v pokrajinah 50%, direktor uprave za likvidacijo vojnih škod, predsedniki okrožnih sodišč, sodnih stolov in prvostopskih sodišč, ki imajo po končanem pravnem študiju in po položenem diplomatskem izpitu 20 let aktivne državne službe ali pa prakse kot javni pravni zastopniki, glavni državni tožilec, sodniki apelacijskih in upravnih sodišč, ki so bili v tej službi najmanj pet let. V to število se računajo tudi službena leta, ki so jih imeli kot predsedniki sodišč. Najstarejši namestnik višjega državnega odvetnika v Zagrebu, državnega odvetnika pri oddelku Stola sedmorice v Zagrebu in višjega državnega pravdnika v Sarajevu.

Skupina 4.: Načelniki ministrstva 50%. Šefi oddelkov za pravosodje v pokrajinah 50%, sodniki apelacijskih upravnih sodišč, predsedniki okrožnih sodišč (sodnih stolov, prvostopskih sodišč) razum onih, ki so navedeni v skupini 3. Inšpektorji ministrstva sodni in administrativni 50%, šefi oddelkov v upravi za likvidacijo vojne škode 50%, namestnik vrhovnega državnega tožitelja razum namestnika navedenega v skupini 3. Namestnik glavnega državnega tožitelja, državnega nadodvetnika. Prvi državni pravdnik pri okrožnih sodiščih, sodniki vseh prvostopskih sodišč, ki imajo po končanem pravnem študiju in po položenem diplomatskem izpitu 20 let aktivne državne službe ali prakse kot javni pravni zastopniki, javni notarij ali njih pripravniki. Državni tožilec, državni pravdnik, 10% načelniki sreskih sodišč in sekretarji kasacijskega sodišča pod istim pogoji kot sodniki prvostopskih sodišč v tej skupini, crnari fiskus, pravobranitelji v Sarajevu, šerjatski sodniki z 20 leti službe.

Skupina 5.: Inšpektorji ministrstva in šefi oddelkov v upravi za likvidacijo vojnih škod 50%, sodniki vseh prvostopskih sodišč (kolegijskih in sreskih), ki imajo po končanem pravnem študiju in po položenem diplomatskem izpitu 10 let aktivne državne službe ali prakse kot javni pravni zastopniki, javni notarij ali njih pripravniki. Državni tožilec (državni pravdnik) 30%. Sekretarji kasacijskega sodišča, apelacijskih in upravnih sodišč in načelniki sreskih sodišč pod istim pogoji kot sodniki prvostopskih sodišč v tej skupini. Upravniki kaznišnic 50%, zdravniški kaznišnici 30%, šerjatski sodniki s 15 leti državne aktivne službe.

Skupina 6.: Sekretarji ministrstva 50%. Sodniki prvostopskih sodišč (kolegijskih in sreskih) in sekretarji apelacijskih in upravnih sodišč, državni tožilec 30%, namestniki upravnika kaznišnic 50%, duhovniki kaznišnic 50%, šerjatski sodniki z 10 leti aktivne državne službe.

Skupina 7.: Sekretarji ministrstva 50%. Ostali sodniki prvostopskih sodišč (kolegijskih in sreskih) in sekretarji apelacijskih in upravnih sodišč, državni tožilec 30%, namestniki upravnika kaznišnic 50%, duhovniki kaznišnic 50%, šerjatski sodniki.

Skupina 8.: Pisarji ministrstva sekretarji prvostopskih sodišč v Srbiji in Crngorici, izprašani sodni kandidati po končani provizorični službi.

Skupina 9. Pripravniki.

Kategorija II.

Skupina 1.: Šefi oddelkov v upravi za likvidacijo vojne škode. Ekonom ministrstva. Upravitelj kaznišnic, upravitelj domov za vzgojo mladoletnih 30%, zemljekaznišni inšpektor v območju apelacijskega sodišča, ravnatelj zemljiske knjige. Upravitelj prislilnih delavnic 30%.

Skupina 2.: Namestniki upraviteljev kaznišnic, Upravitelj domov za vzgojo mladoletnih 70%, upravitelj prislilnih delavnic 70%, upravitelj centralnih sodniških zaporov, direktorji zemljiske knjige odnosno nadgruntničarji, gruntničarji v ministrstvu. Vodeči pisarniški uradniki (v Sloveniji kot pisarniški šefi).

Skupina 3.: Uradniki računovodstva pri kaznišnicah, v centralnih sodnih zaporih in v domovih za vzgojo mladoletnih vsi po 30%. Vodilni pisarniški uradniki, v Sloveniji 30%, imam kaznišnice v Zenici, gruntničarji in zapisničarji zemljiske knjige s srednješolsko izobrazbo 30%,

Skupina 4.: Uradniki računovodstva pri kaznišnicah, centralnih sodnih zaporih in domovih za vzgojo mladoletnih vsi po 70%. Vodilni pisarniški uradniki (v Sloveniji) 70%. Gruntničarji in zapisničarji zemljiske knjige s srednješolsko izobrazbo 30%, pisarji ministrstva in pisarji kaznišnic.

Skupina 5. Pripravniki.

Kategorija III.

Skupina 1.: Upravitelj (jetničarji) zaporov okrožnih sodišč (sodnih stolov) 20%, poslovedci uradniki, uradniki računovodstva, knjigovodstva in ekonomije pri sodiščih, državnih pravdnstvih, kaznišnicah, centralnih sodnih zaporih, zaporih okrožnih sodišč, in domovih za vzgojo mladoletnih in pri prislilnih delavnicah vsi po 20%. Nadzorniki straže kaznišnic 20%, zemljekaznišni uradniki in zapisničarji po 20%, arhivski uradniki po 20%.

Skupina 2.: Upravitelj (jetničarji) zaporov pri okrožnih sodiščih 30%. Uradniki poslovedstva, računovodstva, knjigovodstva in ekonomije pri sodiščih, državnih pravdnstvih, kaznišnicah, centralnih sodnih zaporih, zaporih okrožnih sodišč, domovih za vzgojo mladoletnikov in prislilnih delavnic, vsi po 50%. Zemljekaznišni uradniki in zapisničarji 50%, arhivski uradniki, strojniki, elektrotehniki, obrtniki in kvalificirani poslovedci, vsi po 70%.

Skupina 3.: Upravitelj (jetničarji) zaporov pri okrožnih sodiščih (sodnih stolov) 50%, uradniki poslovedstva, računovodstva, knjigovodstva in ekonomije pri sodiščih, državnih pravdnstvih, kaznišnicah, centralnih sodnih zaporih, zaporih okrožnih sodišč, domovih za vzgojo mladoletnikov in prislilnih delavnic, vsi po 50%. Zemljekaznišni uradniki in zapisničarji 50%, arhivski uradniki, strojniki, elektrotehniki, obrtni pomočniki in kvalificirani poslovedci, vsi po 70%.

Skupina 4. Pripravniki.

MINISTRSTVO NOTRANJN DEL.

Kategorija I.

Skupina 3.: Načelniki ministrstva 50%, oddelni šefi pri pokrajinah 50%, razum šefa oddelka za notranje zadeve v Zagrebu oblasti veliki župani 50%, vrhovni načelnik Zagreba.

Skupina 4.: Načelniki ministrstva in šefi oddelkov v pokrajinah 50%, šefi kabineta, inšpektorji ministrstva 50%, banski in dvorni svetniki, županijski veliki župani, mestni vladiki župani, polci, direktorji, šefi oddelkov pri oblasteh in okrož. načelniki vsi po 50%, direktor dež. arhiva v Zagrebu.

Skupina 5.: Šefi oddelkov, policijski ravnatelj, vladni svetniki, šefi oddelkov pri oblasteh, inšpektorji ministrstva, županijski veliki župani in okrožni načelniki po 50%, mestni veliki župani 50%.

Skupina 6.: Sekretarji ministrstva, člani uprave, sekretarji okrožnih načelstev okrajni glavarji, policijski komisarji in policijski zdravniki, vsi po 50%. Vladni tajniki, županijski tajniki, policijski svetniki, predsednik ubožnega sodišča, glavni županijski beležnik in odvetnik.

Skupina 7.: Sekretarji ministrstva in okrožnih načelstev, okrajni glavarji, člani uprave, policijski komisarji in policijski zdravniki, vsi po 50%. Vladni podtajniki, vladni perovodje prvega razreda, policijski tajniki, tajnik deželne arhiva v Zagrebu namestniki glavnih beležnikov, prisedniki ubožnih sodišč, politični pristavi, vladni perovodje II. razreda, beležniki ubožnih sodišč 50%, županijski podbeležniki in sreski podnačelniki po 50%.

Skupina 8.: Pisarji ministrstva, mladi okrajni pristavi, županijski podbeležniki, sreski podnačelniki in beležniki ubožnega sodišča po 50%.

Skupina 9. Pripravniki.

FINANČNO MINISTRSTVO.

Kategorija I.

Skupina 3.: Generalni direktorji, generalni inšpektor, pomočnik upravnika državnih monopolov.

Skupina 4.: Pomočniki generalnih direktorjev, načelniki oddelkov v direktorijih in pri upravi državnih monopolov. Direktorji tobačne režije, delegati ministrstva financ v pokrajinah, direktorji oblastnih finančnih direktorij. Komisar ministar financ pri upravi državnih monopolov, šef kabineta, šefi oddelkov in inšpektorji v ministrstvu in v upravi državnih monopolov po 50%, šefi oddelkov pri finančnih delegacijah in oblastnih finančnih direktorij po 50%, finančni direktorji 50%, šefi okrožnih finančnih uprav 50% šef davčne administracije v Ljubljani, oblastni direktorji katastra 50%, načelniki (starčine) državnih pravnih zastopstev, upravniki beogradskega davčnega oddelka, upravniki okrožnih monopolovske postaje, šef kemijskega laboratorija, direktorji tobačne tovarne I. reda.

Skupina 5.: Šefi oddelkov in inšpektorji v ministrstvu in upravi državnih monopolov po 50%. ltd.

Skupina 6.: Podšefi oddelkov, sekretarji ministrstva 50%, tehnični kontrolorji 50%, revizorji direktcije caria 50%, tehnični kontrolorji 50%.

Kategorija II.

Skupina 1.: Poleg že navedenih: šefi inšpektorjskih oddelkov, šefi oddelka k-

kvitature in novih posojil, upravniki carinarne I. razreda, glavni revizorji, šefi oddelka pri beogradskem davčnem oddelku, šefi prodajnega oddelka v uravi državnih monopolov, monopolski inšpektorji, upravniki skladišč za nepridelan tobak, upravniki odkupnih uradov I. reda, direktorji tobačne tovarne II. reda, šefi-geometri zemljarine pri delegacijah, šefi triangulacije (reambulacije), šefi katastrskega nadzorstva, višji katastrski inšpektorji in katastrski inšpektorji v generalni direktciji in oblastnih direktcijah.

Skupina 2.: Šefi oddelka, računovodstva pri finančnih delegacijah, šefi računskih oddelkov pri ostalih državnih oblastnih, voditelji računovodstva pri finančnih direktcijah v Hrvatski in Slavoniji, šefi državnih blagajn, šefi sreskih finančnih uprav, carinski in davčni uradniki (20%), podšefi oddelkov knjigovodstva, likvidature in novih posojil, računski (knjigovodstveni) in blagajniški uradniki (20%), statistični uradniki (20%), revizorji in davčni revidenti (30%), šefi davčnih uradov, upravniki carinarne II. razreda, carinski revizorji, davčni višji poverjeniki (30%), upravniki monopolskih skladišč, delavnice in solarnice, šefi oddelkov v tovarnah I. razreda, upravniki odkupnih uradov II. razreda, šefi arhivov kastralne mape, finančni evidenčni poverjeniki (20%), geometri (20%), šefi sreskih sekcij.

MINISTRSTVO POLJEDELSTVA IN VODE.

Kategorija I.

Skupina 1. nima položaja.

Skupina 2. pomočnik ministra.

Skupina 3.: generalni direktor vod, pomočnik generalnega direktorja vod, načelniki ministrstva, načelniki oddelkov v generalni direktciji vod, šefi oddelkov pri pokrajinskih upravah, generalni inšpektorji vod pri pokrajinskih upravah po 50%.

Skupina 4.: načelniki ministrstva, načelniki v generalni direktciji vod, šefi oddelkov pri pokrajinskih upravah in generalni inšpektorji vod pri pokrajinskih upravah po 50%, šef kabineta, pravni referent ministrstva, šefi oddelkov, inšpektorji, šefi oddelkov pri oblasteh (oblastni referenti), upravniki kmetijskih posestev, direktorji kmetijskih oglednih in kontrolnih zavodov, direktorji enoloških zavodov, upravniki bakterioloških in sereoloških zavodov, šefi hidrotehničnih oddelkov, direktorji meteoroloških zavodov, vsi po 50%.

Skupina 5.: šefi oddelkov, inšpektorji, šefi oddelkov pri oblasteh, upravniki kmetijskih posestev, direktorji kmetijskih enoloških zavodov, upravniki bakterioloških in sereoloških zavodov, šefi hidrotehničnih oddelkov, direktorji beterooloških zavodov, vsi po 50%, višji referenti, oblastni strokovni referenti, šefi oddelkov kmetijskih, oglednih in kontrolnih zavodov, šefi obmejne veterinarstva, šefi veterinarji za specialno službo, upravniki podkovskih šol, pomočniki upravnika bakterioloških, sereoloških in meteoroloških zavodov, upravniki velikih domen, veterinarji 20%, pomočniki direktorja meteoroloških zavodov.

Skupina 6.: Tajniki ministrstva in direktije 50%, šefi pododdelkov, šefi hidrotehničnih pododdelkov, veterinarji 20%, pomočniki upraviteljev podkovskih šol, obmejni veterinarji, upravitelji državnih sadovnjakov, upravitelji žrebčaren.

Skupina 7.: Sekretarji ministrstva in direktije 50%. Potovalni učitelji, veterinarji 30%, pristavi gospodarskih in znanstvenih zavodov, pristavi meteoroloških zavodov 50%, asistente kmetijskih, oglednih in kontrolnih postaj, enoloških zavodov in znanstvenih zavodov po 50%, pristavi meteoroloških zavodov po 50%.

Skupina 8.: Pisarji ministrstva, veterinarji 50%, asistente kmetijskih oglednih in kontrolnih postaj, enoloških zavodov in znanstvenih zavodov po 50%, pristavi meteoroloških zavodov po 50%.

Skupina 9. Pripravniki.

Kategorija II.

Skupina 1.: Upravitelj centralnih svilariskih zavodov, oblastni sekretarji, višji hidrotehničarji 30%, višji statističarji, upravniki državnih in samoupravnih loznic in sadnih vrtov, okrožni ekonomski 30%.

Skupina 2.: Oblastni sekretarji 30%, statističarji 20%, okrožni ekonomski 70%, državni ekonomski in specialisti 20%, računovodje kmetijskih ustanov 20%, višji hidrotehničarji 70%, sekretarji v inšpekcijah vode 30%, pristavi za meteorologijo 20%.

Skupina 3.: Oblastni sekretarji 70%, statističarji 30%, knjižničarji 30%, državni ekonomski specialisti 30%, ekonomski državnih kobilaren, nadzorniki konjušnic, računovodje kmetijskih ustanov 30%, hidrotehničarji 30%, pristavi za meteorologijo 30% sekretarji v inšpekcijah vod 70%.

Skupina 4.: Oblastni pisarji, knjižničarji 70%, državni ekonomski in specialisti 50%, računovodje kmetijskih ustanov 50%, čuvaji geodetskega kabineta, statističarji 50%, hidrotehničarji 70%, pisarji v inšpekcijah, pristavi za meteorologijo 50% statističarji 50%.

Skupina 5. Pripravniki.

Kategorija III.

Skupina 1.: Arhivski uradniki 20%, administrativni, računski in ekonomski uradniki, in praktični tehničarji 20%, pisarji nadzorniki hidrotehničnih del in objektov, nadzorniki stavb na vodi, rečni pazniki, rečni mojstri, in strojniki.

Skupina 2.: Arhivski uradniki 30%, administrativni, računski in ekonomski uradniki ltd. kakor zgoraj 30%.

Skupina 3.: Arhivski uradniki 50% administrativni, računski ekonomski uradniki ltd. kakor zgoraj 50%.

Skupina 4. Pripravniki.

Zbirajte znamke

za „Jugoslovensko Matico“!

Kraljica palčkov.

Godilo se je in se še bo: čim bolj bo pritiskala okoli nas tema, ki nas duši do smrti, tem topleje in svetleje bo gorela med nami luč naše besede, kulture in umetnosti, tem bolj se bomo čutili družino, ki je ozko stisnjena okoli svojega bistva: narodove duše.

Za psihologa pojavov današnje dobe bo treba konstatirati, da je stvarjalna sila človeka lahko največja in največji svobodi, lahko pa tudi v dušnem suženstvu. Med tem ko govori svobodnjak v prešernosti svoje prostosti, govori suženj zato, ker ga hoče duša prepričati: še živim. Govori v tisti visoki zavesti duše in njene neodvisnosti, govori in iskanju svojega popolnega stvarjalnega momenta: v iskanju svobode.

Vsako ustvarjanje je izraz svobode, dokaz da narod živi. Osebnostno gibanje na političnem, gospodarskem, kulturnem, umetniškem polju je dokaz, da se ni predal usodi, ampak da se bojuje z ovirami svojega razvoja.

Umetnost je samostojen način stvarjanja, a njen temelj in snov je — kakor bi moralo biti povsod — življenje. Pri nas manjka danes te stvarjalnosti, ki bi jo nujno nastopila, kadar ne bo več mogoče stati na abstraktnih tleh.

In ravnotako je tudi umetnost danes, ko so pale estetike, življenjski problem, je pot iz filozofovega kabineta na ulice, cesto, v vas in v polje. Je pot do človeka, ki živi v svoji naravnosti, ne pa po idejah in merih kakega moralističnega pedagoga. Umetnost je samostojen način stvarjanja, a njen temelj in snov je — kakor bi moralo biti povsod — življenje. Pri nas manjka danes te stvarjalnosti, ki bi jo nujno nastopila, kadar ne bo več mogoče stati na abstraktnih tleh.

Knjiga, ki jo imam pred seboj vsebuje izročila našega mladinskega pisatelja in urednika »Novega roda« Josipa Ribickca. Že nam naslov pove, da imamo pred seboj izročilo, zajeto v življenje bujnega kraljevstva palčkov. (Kraljica palčkov je drugi del »Kraljevstva palčkov« od istega avtorja). Torej moramo biti pripravljeni na vse mogoče lepe neverjetnosti, ki so pa otroku mogoče, dokler živi še med stvarjo sanji in še ni pogledal preko zidu življenja. Toda tudi ta bujen svet je sezidan na elementih življenja, le da se to življenje še razširi v čudovitost, v vsemočnost in vse možnosti. Zato je ta svet verjeten tudi nam, kadar stopi v ospredje fantazija, ki je otroku pretežen moment v njegovi duši. Toda kaj je tendenca te oblike življenja? Ali hoče podati življenje, kakršnega bi mogoče ob isti snovi doživel otrok, ali hoče podati idejo o »razumnem srcu in hrepenenju«, na kateri je igra osnovana?

V prvem delu »Kraljevstva palčkov« je pokazal s stišnjeno umetniško močjo življenje palčkov, pokazal je »Anico«, ki ne more živeti brez matere in ne more povedati kdo je mamica (mamica je mamica) a ve da je mamica »ljubezen, sreča in za klada«. Po svojem bojnem ozračju podobna »Snežulčici« je rasla ideja vzporedno s sijo življenja, rasla je organsko in postala sama tako strnjena del igre, da obojega nisi mogel ločiti. Razveteza se je igra pridruževalo še toliko dvorskih smešnosti in junastih zmoglosti iz življenja, da ji je dalo celo lahek pajčolan tihe in ostre družbene kritike.

Ta igra, ki v bistvu nadaljuje idejo prvega dela pa je premalo organska, da bi ne čutil ostrejšje povdarjene tendence nekane življenske filozofije »razum ne ve, kaj hoče srce, hrepenenje pravi: idi; srce pa: ostan!«. Največje zlo je, da je svet, ko se zbudiš, grši nego tedaj ko spiš« ltd. Podajanje takih idej v bujni obliki je čisto zgrešeno dasi sem prepričan, da bi se dale tudi ideje strniti v bolj življensko-organski sklad v kak drugi obliki. Dramatično je odsev prejšnje igre, pa še neprimerno šibkejši. Ako naj je bistvo vsake dramatične tvorbe delanje, ki je vzeto iz katerega koli dela življenja, je delo od te strani šibko, na nekaterih mestih suho čebelnjak.

Igra, ena najprimernejših oblik podajanja mladini bi morala danes živeti priložnost, ne samo z bojimi bitij, ampak bi morala pokazati otroku »dušo« živati, ozdravljati bi ga morala od tendenc »angeljev in hudobcev«, ter ga pokazati v svetu samega. Iz tega stališča imajo mladinski pisatelji ogromno zakladnico prirode in njenega življenja. Toda ne iz tega stališča, ampak s stališča splošne mladinske igre in z zrelšča njegove igre v kraljevstvu palčkov ostane ta igra šibak odsev, kljub temu, pa že srednjevrsten, dobroslovensko pisan otroški umotvor.

Knjiga bo pa služila za vzgled »epo in okusno opremljene knjige v krasnih ilustracijah Augusta Črnigoja. Ti trobarvni

ZLATOROG MILO

Bleščetebe! perilo

dobi gospodinja brez truda le z „Zlatorog-milom! Radi svoje kakovosti niti najmanje ne škoduje perilu!

lesorezi knjigo ne samo dopolnijo, ampak jo poživijo in dajo tisto razgibanost, ki je manjka v igri. Glasbene točke je zložil Marij Kogol. Knjigo je založilo v proslavo svoje perdesetletnice (1873—1923) »Goriško učiteljsko društvo«. Tiskala jo je tiskarna »Edinost« v Trstu letos. Sr. K.

Markizem in komunizem.

Marks je učil, da je kapital mogočen steber v družabnem življenju. Pod gonilno silo tega faktorja se vrši dvojni proces: mala gospodarstva se rušijo, na njihovih razvalinah pa se grade ogromna kapitalistična podjetja, kjer se uporabljajo vse pridobitve znanosti in moderne tehnike. V tem dvojnem procesu podiranja in zidanja je izražen gospodarski napredek človeštva. Prišel bo dan, ko bo kapital drveč fatalno in nevdržno po tej poti socialnega napredka doigral svojo vlogo, kajti proces podiranja in zidanja, ki se vrši pod njegovim mogočnim pritiskom, bo dovršen. Tedaj bo mala lastnina docela izginila in vse gospodarsko življenje bo skoncentrirano v neznatnem številu ogromnih podjetij in trustov.

Pod pritiskom gospodarskega življenja, je učil Marks, se spreminja tudi človeška psihika. Čim bo kapital doigral svojo vlogo, bo v človeku ugasnil instinkt za osebno lastnino. Tedaj ne bo imel več volje za tako lastnino, za lastno streho in ločeno malo proizvajajo, ki bo absolutno nemogoča, ker orodje, ki ga rabl človek pri delu sedaj, bo našel samo še v muzejih kot spomin na davno prošlost in ker človek ne bo imel niti potrebnega znanja niti spretnosti, da izvrši v celoti proizvajalni proces. Zaradi razdelitve in specializacije dela, ki jo zahteva moderna tehnika, bo delavec znal in mogel izvršiti samo en del tega dolgega in kompleksnega procesa. Skratka, Marks je učil, da iz gospodarskega procesa logično in neizogibno sledi tudi psihični kapital ne samo da gradi bodoči socialistični red v gospodarskem oziru, nego istočasno pripravljati tudi človeško psihiko za novo socialno življenje — kolektivno t. j. da se skupno proizvajajo in skupno uporabljajo po načelu: vsakemu po potrebi.

Marks je mislil, da bo proletarijat izvršil malo politično revolucijo z namenom, da iztrga iz rok buržoazije politično oblast in sicer še prej, predno bo docela končan proces družabnega napredka, ki mora človeštvo fatalno in nevdržno privedi do socializma. Pravo socialno revolucijo pa bo že prej izvršil sam kapital, ki bo zgradil veličastno stavbo socializma. Tedaj bo igralo glavno vlogo vprašanje lastnine, vprašanje, kdo bo lastnik in upravitelj v novi družbi. Tako je učil Marks.

Ako bi bili današnji komunisti markstisti, bi jim ne preostalo ničesar drugega, nego da podpirajo kapital, da čim prej in bolje doigra svojo razdiralno in ustvarjalno vlogo in da istočasno organizirajo delavstvo ter ga pripravijo za svečan vstop v novo zgradbo, ki mu jo grade. Mesto tega pa so začeli neusmiljeno kričati na kapital in skušajo podreti oni steber, ki je po Marksovem učenju edina gonilna sila, ki zamore dvigniti človeštvo do socialističnega komunizma. V naši primitivni družbi skušajo komunisti izrabiti najnižje človeško čustvo — zavist napram bogatim, požrečnost malo kulturnega človeka in njegovo nagajenje do ropa. To se jim je zlasti posrečilo, ker je vojna uničila mnogo materialnih dobrin in obrodila mase na bedno življenje. Dočim bi morali komunisti iskati načina in sredstev, kako bi ekonomsko močnejši podpirali slabše, si hočejo prilastiti socialno bogastvo, da ga konsumirajo. Kajti s tem, da se polaste politične oblasti, še niso ustvarili novega družabnega reda, ki nima v sedanjih razmerah niti materialnih niti psihičnih pogojev. Samo utopisti lahko mislijo, da je mogoče potom zakonov in dekretov uvesti nov družabni red, novo gospodarsko organizacijo in novo človeško psihiko. Pretežna večina komunistov bodisi v Rusiji ali pa v drugih državah, spada v kategorijo moralno in umstveno pokvarjenih ljudi, ki hočejo izrabiti nevednost ljudskih mas, da si prilaste bogastvo in žive brezskrbno življenje na tuj račun. Za to in ne za markizem se bore komunisti. Laž, varanje in bombastične obljube so jim edino sredstvo za politično borbo. S tem orožjem vodijo mase za seboj in seveda tudi za nos, kajti vse to, kar obetajo, je v sedanjih razmerah absolutno neizvedljivo in nemogoče.

Niti življenje ni potrdilo Marksove teorije. Po socialnem progressu, niti boljševski eksperiment v Rusiji ni opravičil nad na obetani raj na zemlji. Treba je kultivirati v človeku humanost in urediti družabno življenje tako, da bomo živeli v delu, miru in slogi val znošno človeško življenje.

Dolgot življenja odvisna od naše volje.

Znani angleški pisatelj Bernard Shaw je napisal nedavno knjigo »Povratek k Matuzalemu« Zelo zanimiv je oni del te knjige, ki govori o vplivu volje na dolgot človeškega življenja. Običajno se smatra, da naša volja ne more vplivati na življensko dobo. Ljudje žive primeroma malo časa. Umirajo zgodaj, takorekno v otroški dobi. Zakaj? Shaw trdi, da bi si mogel človek podaljšati življenje tako, da bi uredil način življenja na čisto drugačni podlagi. Odgovoreti bi se moral vsem, kar kvari njegov organi zem, kakor alkohol, kaj, počevanju ltd. Seveda je treba zato v prvi vrsti krepke volje.

REŠIMO

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar.

MALI OGLASI

Cena oglasa do 20
besed Din 3.— vsaka
nadoljna beseda 50
para, s davčino vred

Službe

**Velika železna
peč se prod.**
Tomažič Marija, Sv. Pe-
tra cesta 2/II. 11.897

Blagajničarka,
kot začetnica, iščem me-
sta. — Ponudbe na upra-
vo »Slov. Narod« pod
»Vestna/11.908«.

Šivilja
išče dela za vse perilo in
splošno popravilo za na
dom in po hišah. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 11.936

Šteparica,
izurjena in dobro izveš-
čana, išče službe. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 11.959

Trg. sodrudičnik,
šofer, foto amater, išče
primerne mesto. — Po-
nudbe pod »Takoj/11.984
na upravo »Slov. Nar.«.

Kot sobarica
ali blagajničarka iščem
službe v Dalmaciji; naj-
raje v Dubrovniku. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 11.888

Šivilja,
večja krojenja moške-
ga perila, se išče za stal-
no. — Osebnost predsta-
viti: Aleksandrova cesta
3, I. nadstropje, Ljubli-
na. 11.768

Gospodična
s trgovskim tečajem išče
mesta začetnice v kaki
trgovini. — Sprejme tudi
kako drugo službo. —
Ponudbe pod »Poštena
11.907« na upravo »Slov.
Naroda«.

Lesni uradnik
za takojšen nastop, z
veletno prakso, z zna-
njem nemškega in slo-
venskega jezika, knjig-
vodstva, z dobrim pripo-
ročilom, išče službe. —
Ponudbe pod »Marjiv
11.946« na upravo »Slov.
Naroda«.

Uradnik
s znanjem slovenskega in
nemškega jezika, knjig-
vodstva (dvostavno, am.)
ter večje pisarniških
del, išče mesto. — Po-
nudbe pod »Umetnost
11.945« na upravo »Slov.
Naroda«.

Prodajalka,
samo prvotna moč, z
daljšo prakso in letnimi
spričevili, se sprejme ta-
koj za kužno in konfek-
cijsko trgovino. — Pi-
smene ponudbe na pošti
predal št. 38, Ljubli-
na. 11.793

Kontoristinja,
zmožna korespondence,
stenografije v slovenskem
in nemškem jeziku ter
strojepisja. — Ponudbe
pod »Dobra moč« na: »Apo-
lo«, Ljubljana, Stari trg
št. 19/II. 11.818

Neveste pozor!
Na mesečne obroke dam
kompletne sialnice, ku-
hinje ter jedilnice, kakor
tudi cele sobne opreme
pod ugodnimi pogoji. —
Postrežba točna in solid-
na; obroki od 400 Din
naprej. — Naslov pove
uprava »Slov. Narod«. 11.789

Korespondentinja
se išče. Večja mora biti
slovenskega in nemškega
jezika v govoru in pisavi,
strojepisja, slovenske in
nemške stenografije, ka-
kor tudi vseh drugih pi-
sarniških del. Ozira se le
na prvotno samostoj-
no moč. — Začetnice iz-
ključene. Plača no dogo-
voru. — Ponudbe pod:
»Vztrajna/12.001 na upra-
vo »Slov. Narod«. 11.857

Potnika
za Slovenijo v stanova-
nem v Ljubljani, Celju
ali Mariboru, s stalno
mesečno plačo, plača-
njem potnih stroškov in
provizijo, išče veliko
tovarniško podjetje že-
lezne stroke z nastopom
takoj ali 1. januarja 1924.
Zahteva se znanje slo-
venske in nemške
govoru in pisavi. — To-
če ne ponudbe z nazna-
čenim zahtev, odnosno
plače, poslati na: Savje-
tnika M. R. Marsanič, Za-
greb, Gjurjevičeva ulica 8,
III. kat., desno. 11.857

Išče se za takoj
popolnoma v slovenski in
nemški stenografiji ter v
strojepisju izveščana ste-
nografijastrojepisjska. —
Ponudbe z navedbo za-
htevkov se stavi na pi-
sarno dr. Fran Novak dr.
Alojzij Kobal, odvetnika
v Ljubljani. 11.816

Praktikantinja,
absolutna trg. šola,
perfektna stenografija in
strojepisjska večja popo-
loma nemškega ter slo-
venskega ali hrvaškega
jezika, se takoj sprejme.
— Ponudbe se poslati na
upravo »Slov. Narod«
pod »Praktikantinja/11.903.

Išče se
v bližini Ljubljane za
službo pri samcu s 4 leta
starem detetom boljše
ženske za vse posle
in kuhanje, po možnosti
s približno 15 let staro
hčerko, ki bi pazila na
dete. Plača dobro. Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 11.941

Dobra šivilja,
izurjena tudi v gospo-
dinstvu, želi primernega
mesta pri boljši družini
izven Ljubljane (ere tudi
na Hrvaško), kot opora
gospodinj, ozir. kot sa-
mostojna gospodinja. —
Ponudbe pod »Izvrstna
moč/11.837« na upravo
»Slov. Narod«. 11.923

Jeftino za prodati
radi povečanja pogona:
1 kompl. sečali motor fa-
brikat Brno Königsfel-
der od 56 HP, 2 parna
kotla: 1 ogrijevne povr-
šine od 30 m² s 5 atmos-
fera, a drugi 40 m² s 8
atmosfera. Sve v dobrom
stanju te odmah sposo-
bno za pogon. — Upitati
kot Sisaške pivovare d.
d. u Sisku. 11.923

Prodaj

Lovski pes
(brak), dober, se prod.
— Naslov pove uprava
»Slov. Narod«. 11.810

Indian Big Chief
s priklopnim vozom pro-
da trdka Kenda, Ljub-
ljana. 10.818

Prodaj se pes
volčje pasme, sedem me-
secev star. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 11.940

Klavir
(Stutzflügel) se radi od-
povedanja poceni prodaj.
— Naslov pove uprava
»Slov. Narod«. 11.956

Moško kolo,
prav dobro, skoro novo
prodaj poceni. — Franc
Gattringer, Hrušica 14
pri Ljubljani. 11.954

Koncertne citre
najboljše vrste, skoro no-
ve, po ugodni ceni na
prodaj. — Naslov pove
uprava »Slov. Narod«. 11.973

Tri moške obleke
in lepo suknjo prodaj.
— Poizve se: Zeleni ja-
mi, Tovarniška ulica, no-
va hiša (Nemeth). 11.840

Damsko kolo,
elegančno, novo, kakor
tudi risalni aparat »Lor-
go« napredaj. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 11.971

Urvanlnik
(50 cm širok) in bencin-
motor (7—8 HP) takoj
po ugodni ceni napredaj.
— Ljubljana, Prule št. 8.
11.867

Napredaj razna
vinčica nosoda
in 5 velikih hranih
sodov, dokler traja za-
loga — Arvešt. Sn.
Siška, St. Jerneja c. 231

Napredaj:
dve moški zimski obleki
(ena skoro nova) in dva
ženska plašča (eden še
ne nošen). — Aleksan-
drova cesta 11, II. nad-
stropje, desna vrata od
stopnic, od 2. do 4. ure.
11.942

Specijalna zaloga
zimskega blaga
double, palmerston, flauš,
tr. izgotovljenih zimskih
raglanov, ulstrov in vsa-
kovrstnih oblek. — Dra-
go Schwab, Ljubljana,
Dvorni trg 3. 11.982

Novih sodov za
transport sadja
(več 100 komadov) z že-
lezniimi obroči s ca. 55 kg
vsebine, se prod. — Po-
vpraša se pri sadjereji
Karolinski dvor pri Pru-
ju. 11.822

Beneški gater
(samica) s popolno opre-
mo, največjega tipa na
1—3 liste, z zvako za
nazaj, več žaglin listov,
jermenica, jermen, 6 m
dolga voz z vsem ogrod-
jem, se prod. radi nado-
metitve drugega stroja.
— Ljubljana, Prule št. 8.
11.866

Prodaj:
5 velikih krasnih hranih
sodov, razno trans-
portno vinsko posodo,
kompletno vinsko sesal-
ko, sodarsko orodje, ko-
leselji, stroji za mlevec
rastlin — Ogleda se: Au-
gustin, Spodnja Siška, Sv.
Jerneja cesta 231. 11.605

Spalnica,
polnoma nova, se zara-
di pomanjkanja prostora
prodaj za 3500 Din. —
Istotam se prodajo otro-
ški stolčki z mizico in
posteljno pogrnjalo. —
Ogleda se vsak dan od
pol 11. do 13. ure, Tabor
št. 5, II. nadstr. 11.961

Trije železni
pontoni (čolni),
vsak 7 do 8 m dolga ter
700 kg povprečne teže, ki
se lahko ogledajo v skla-
dišču »Balkana« v Ljub-
ljani, se prodajo po nizki
ceni. — Ponudbe na pi-
sarno: dr. Ivo Benkovič,
odvetnika v Ljubljani,
Miklošičeva cesta 6/I,
kjer se izvedo podrobnos-
ti. 11.981

Nov stroj za
elektriziranje
na 150 in 220 voltov, z
uporabo (Schlittenwider-
stand), izstikalno, žarni-
co in galvanometrom po
ugodni ceni napredaj. —
Meatni trg št. 17, I. nad-
stropje. — Istotam citre
z rezonančno mizo in
stojalom za no. 11.833

Kino-aparat,
popolnoma komplet, z
obličnico in odpornikom,
trema žarnicama za kine-
matografske projekcije —
110, 150, 220 Volt, 500
Watt — ena izmed istih
z zrcalom in regulirnim
stojalom, odpornikom za
vse tri napetosti — po
ugodni ceni napredaj. —
Pripraven za družba, ker
je tudi akoptikon. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 11.916

Ku'm

Aluminij!
Odpadki čistega aluminij-
ja se kupijo. — Ponudbe
pod »Aluminij/11.992« na
upravo »Slov. Narod«. 11.992

Lesene sode
od petroleja in strojnih
olj kupuje družba »Zor-
na«, z o. z. v Ljubljani,
Dunajska cesta 33. 11.925

Polhove kože
in vseh drugih divjačin
kupi po ceni celotno leto
trgovina z usnjem D.
Zdravčič, Ljubljana, Flo-
rijanska ulica. 11.697

Branja zimska
jabolka
kupim takoj več vago-
nov. — Ponudbe naslo-
vite: Jozo Kovač, Ljub-
ljana, Stari trg 3. 11.972

Večjo množino
živega srebra
kupim. — Ponudbe na:
I. Augustin, tovarna za
ločenje kovin, Spodnja
Siška, Sv. Jerneja cesta
št. 231. 11.606

**Kupi se večje šte-
vilo vreč od žita**
in moke, dobro ohranje-
nih in brez luknji. — Po-
nudbe z navedbo količi-
ne, kvalitete in najnižje
cene je nasloviti na upra-
vo »Slov. Narod« pod
»Juta 444/11.782«. 11.976

Kostanjev les
za tanin, vsako množino,
kupujem stalno. Samo
obvezne ponudbe z na-
vedbo cene za franco va-
gon nakladalnih postaj je
poslati na: Rudolf Zorč
& Komp., Ljubljana. 11.706

Stanovanja

Meblovana soba
z električno razsvetljavo
v sredini mesta, se takoj
odda. — Naslov pove
uprava »Slov. Narod«. 11.943

Na hrano in
stanovanje
se sprejme priprosto go-
spod. Plača 650 Din me-
sečno. Sv. Jakoba trg 5.

Meblovana soba
v vili, s posebnim vho-
dom in električno raz-
svetljavo, se takoj odda
solidnemu gospodu. —
Ponudbe pod »S/11.939«
na upravo »Slov. Narod«. 11.967

Meblovana soba,
lepa in zračna, s poseb-
nim vhomom, v visokom
prtiščju, se odda takoj
enemu ali dveh gospo-
dom. — Naslov pove
uprava »Slovenskega Na-
roda«. 11.838

Išče se stanovanje
obstoječe iz treh sob, ku-
hinje, kopalnice in prti-
ščja proti zamenjavi in
dobri nagradi v bližini
pošte ali na Aleksandro-
vi cesti. — Ponudbe pod
»Dobra nagrada 11.985«
na upravo »Slov. Narod«. 11.985

Oddaste se dve
meblovani sobi
z eno posteljo in novi hi-
ši pod pogojem, da se
plača najemina za celo
leto naprej. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 11.858

Odda se prazna ali
meblovana soba
s posebnim vhomom v
novi hiši dotičnemu, ki
plača najemino za eno
leto naprej. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Narod«. 11.839

Stanovanje,
lepo, dve sobi, kuhinja
itd., se takoj zamenja za
stanovanje s 3 ali 2 so-
bami v okolišju sv. Jože-
fa do Marijinega trga. —
Ponudbe pod »Štev. 333
11.963« na upravo »Slov.
Naroda«. 11.921

Stanovanje,
obstoječe iz 3 sob, kuh-
ninje in prtiščja, z elek-
trično razsvetljavo in vo-
dovodom se odda mirni
stranki in najem v vili na
deželni obklesniški po-
staji. — Cena Din 450.—
mesečno. — Ponudbe pod
»Takojšnja selitev/11.996«
na upravo »Slov. Narod«. 11.996

Nenrečnine

Amerikanci pozor!
Prodaj se enonadstropna
hiša, pripravna za vsako
obrt, na lepem kraju v
Škofji Loki. — Poizve se
pri A. Pokorn, Škofja Lo-
ka-Studenec. 11.717

Enodružinsko hišo
z vrtom, blizu električne
železnice, s prostim sta-
novanjem, prodaj za 95
tisoč dinarjev Realiteta
pisarna, Ljubljana, Po-
ljanska cesta 12. 11.965

Dvodružinsko hišo
novourejeno, z velikim
vrtom in takoj prostim
stanovanjem na Rakeku
prodaj za 130.000 Din —
Realiteta pisarna, Ljub-
ljana, Poljanska cesta 12.
11.970

Mesarji pozor!
PRODA SE BARAKA
ZA PRODAJO MESA
na zelo prometnem kra-
ju z vsem inventarjem.
— Poizve se pri I. Starin-
u, mesarju na Viču-Glin-
cah 30. 11.977

**Napredaj dvo-
nadstropna hiša**
sredi Ljubljane s takoj
prostim stanovanjem za
135.000 Din v Realitetni
pisarni, Ljubljana, Po-
ljanska cesta 12. 11.966

Kovačnica
za sekire in poljsko oro-
dje, z dvema ognjiščema
in vsem potrebnim oro-
djem in vodno močjo, na
zelo prometnem kraju,
se odda v najem. Istotam
se prodaj enonadstropna
hiša s malim vrtom. —
Poizve se pri: A. Pokorn,
Škofja Loka-Studenec. 11.716

Vila v Sp. Šiški,
visokoprtilična, predvoj-
na zgradba, takoj vsa
prosta, napredaj z veli-
kim vrtom za 375.000 Din
v Realitetni pisarni, Po-
ljanska cesta 12, Ljubli-
na. 11.964

Krasno gosposko
posestvo
(16 oralov) v neposredni
bližini Maribora vsled
odpovedanja ugodno na-
prodaj. — Naslov pove
Realiteta pisarna, Ljub-
ljana, Poljanska c. 12.
11.969

Kovačnico
s hišo s 3 sobami, go-
spodarskimi poslopji, nji-
vami in vrtom, tik mesta
na Štajerskem, prodaj za
135.000 Din Realiteta
pisarna, Ljubljana, Po-
ljanska cesta 12. 11.967

Izvrstno idoča
gostilna
sredi Ljubljane, s takoj
prostim stanovanjem,
koncesijo in vsem inven-
tarjem, napredaj za 450
tisoč dinarjev v Realitet-
ni pisarni, Ljubljana, Po-
ljanska cesta 12. 11.968

Hiša s posestvom!
Prodaj se hiša, obstoječa
iz več sob in prtiščja,
kakor tudi gosposkarsko
poslopje. Daje tri njeve
in štiri parcele gorde po
židovito nizki ceni. —
Natančna pojasnila daje:
Franc Repanšek, Domž-
le, Gorenjsko. 11.820

Hišo,
novodograjeno, z dvema
stanovanjema, obsegajoče
2 sobi in kuhinjo ter klet
in 300 m² vrta prodaj
po nizki ceni vsled od-
povedanja. — S polovico
plačila bi po želji poča-
kal. — Kupec dobi takoj
stanovanje. — Zelena ja-
ma 217. 11.860

Posestvo
pri Rimskih toplicah, tri
in pol orale veliko, vino-
grad, krasen sadonosnik,
njeve, travniki in gozd,
stanovanjsko in gospo-
darsko poslopje, se pro-
da. — Pojasnila daje:
Franc Kreuh, Rimske to-
plice. 11.921

Posojila

250.000 dinarjev
se posodi na prvo mesto
solidnega podjetja. —
Vprašanja z detaljnimi
navedbami pod »Posojilo
11.950« na upravo »Slov.
Naroda«. 11.950

Posojilo ali
družabnika
išče brezkonkurenčno
podjetje. — Ponudbe pod
»Garancija 11.855« na
upravo »Slov. Narod«. 11.855

Lokali

Lokal,
oziroma špecerijarska trgo-
vina v mestu — se
takoj odda. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 11.949

Gostilno na račun
v kakem prometnem kra-
ju išče mlad zakonski
par brez otrok. — Po-
nudbe na upravo »Slov.
Naroda« pod »Gostilna
na račun/11.926«. 11.926

Išče se manjši
trgovski lokal
na prometni cesti za fe-
bruar. — Ponudbe pod
»Lokal 1924/11.596« na
upravo »Slov. Narod«. 11.596

Majhen lokal
na zelo prometnem kra-
ju v sredini mesta, se
odda. Plača se eno leto
naprej. — Ponudbe pod
»Prometen/11.938 na upra-
vo »Slov. Narod«. 11.938

Kdo odda malo
skladišče
ali primerno sobo za
skladišče ob glavni cesti
v mestu. — Pisemne po-
nudbe pod »Skladišče
100/11.962« na upravo
»Slov. Narod«. 11.962

Dopisovanje

Ekonom-trgovec
srednje starosti, želi do-
pisovati z gospodično ali
vdovo od 25 do 30 let s
premoženjem. — Dopise
je poslati pod »Zadovolj-
stvo/11.947« na upravo
»Slov. Narod«. 11.947

Ženitev!
Bogate inozemke in pro-
možne Nemke žele sre-
ne možitve. Gospodom,
tudi brez premoženja,
daje diskretno nemško
pomočnik Stabrey, Berlin
N. 113, Stolpischestrasse
48. Poština za odgovor
10 Din. 11.745

Dopisovanja
v svrhu ženitve želi mla-
denič z dežele v mladen-
ko ali vdovo, ki bi imela
lastno gostilniško obrt.
— Resne ponudbe, če
mogoče s sliko, na upra-
vo »Slov. Narod« pod
»Sreča/11.918«. 11.918

Znanja želi
eleganten, zelo dobro si-
tuiran gospod srednjih
let iz boljše družine, ži-
več zlastno v inozem-
stvu, z zelo inteligentno,
tudi premožno mlado da-
mo. — Ponudbe na upra-
vo »Slov. Narod« pod
»Inozemstvo/11.937«. 11.937

Ženitna ponudba.
Mladenčič, 24 let star,
z dvoje obrti, pa po ne-
sreči izgubil kapital, se
želi seznaniti z gospodi-
no ali mlado vdovo z
nekaj kapitala. — Le-
resne ponudbe pod »Pe-
karna/11.928« na upravo
»Slov. Narod«. 11.928

Angel ljubezn!
Mladenčič, star 25 let,
z dobro službo in 250.000
Din gotovine, želi dopi-
sovanja s Slovenko, sta-
ro od 16 do 25 let v svr-
ho ženitve. Prednost ima-
jo one, ki so izurjene in
trgovski stroki. — Po-
nudbe pod »Angel ljubez-
ni/11.715« na upravo »Slov.
Naroda«. 11.715

Razno

Pletilne stroje,
vaskovratne, nudi s po-
ukom trdka Fran Kos,
Ljubljana, Zidovska uli-
ca. 11.841

Domače klobase,
svče, kravne in rižve,
nudi gostilna Vidmar
(Tockaj), Sv. Jakoba trg
št. 5. 11.979

Rezanje drv
z motorno žago. — Lud-
vik Ileršič, na Friskovcu,
Vojaška ulica. 11.140

Pianino
se odda v najem. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 11.955

Deklico,
dve leti staro, dam za
svojo. — Ponudbe pod
»Krepka deklica/11.929«
na upravo »Slov. Narod«. 11.929

Išče se gostilna
v najem ali na procento.
— Iška Hartman, kavar-
na »Corso«, Nova Gra-
diška, Hrvaško. 11.927

Dežnike
popravlja in izdeluje no-
ve točno in solidno A.
Pavlin, Stranska pot 17,
Ljubljana-Trnovo. 11.792

Šivalne stroje
z 12letnim jamstvom, ter
izgotovljene obleke, ka-
kor tudi obleke po meri,
kupite najceneje in solid-
no pri L. Rebolju v Kra-
nju. 11.724

**V znani restav-
raciji »Pri Roži«,**
Zidovska ulica 6, Ljub-
ljana, se dobijo vsako
nedeljo znano najfinejše
domače jetrne in krvave
klobase. 11.957

Na dobro
domačo hrano
se sprejmeta takoj ali s
1. decembrom dva bolj-
ša gospoda. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 11.924

V komisijo
se sprejme večja partija
moškega in ženskega ma-
nufakturnega blaga proti
dobremu jamstvu. — Po-
nudbe je poslati na upra-
vo »Slov. Narod« pod
»Zanesljivo 50.000/11.891.
11.891

Oslabele živce
in revmatizem hodim na
dom elektrizirat in ma-
sirat. — Ponudbe pod
»Revma/11.976« na upra-
vo »Slov. Narod«. 11.976

Pohištvo
vsake vrste iz trdega in
mekkega lesa imam ved-
no v zalogi, kakor tudi
kuhinske opreme itd. ze-
po ugodnih cenah. — Mi-
zarstvo in zaloga pohiš-
va Matija Andlovic, Vi-
dovdanska cesta 6, Ljub-
ljana. 11.910

Rešimo sokolski, "Tabor"! Dražba.

Dne 16. novembra 1923 dopoldne ob 11. uri se bo vršila pri okrajnem sodišču Maribor, soba št. 27, dražba zemljišča vl. št. 73 k. o. Sv. Miklavž (na Dravskem polju).

Zemljišče obstoji iz stavbenih parcel št. 14/1, hiša št. 26 v Sv. Miklavžu in št. 14/2 gospodarsko poslopje, iz vrtov 5 a 95 m², njiv 7 ha 30 a 88 m², travnikov 78 a 48 m², gozdov 3 ha 85 a 93 m².

Izključna cena znaša K 235.496. Ostali dražbeni pogoji se lahko vpogledajo pri okrajnem sodišču Maribor, soba št. 26.

UGODNA PRILIKA!

Radi bolezni

v Mariboru takoj naprodaj

dvonadstropna hiša, 20 let stara, s 1410 m² zemlje. Posedstvo leži poleg velikega križišča ob dveh cestah in ob železnici ter je obdano z novo ograjo. Zelo pripravno za vsako trgovsko ali industrijsko podjetje.

Kupec dobi v lastno uporabo takoj

dve lepi sobi (po 5.75x4m) in veliko predsobo, primerno za stanovanje ali pisarno. Ravnotako lepe, obokane in suhe kleti, primerne za skladišča.

Elektr. razsvetljava. Cena zelo ugodna!

Naslov pove uprava Sl. Naroda 11919.

Prostovoljna prodaja zemljišč.

- Josip Goljevšček iz Ljubljane namerava prodati svoja zemljišča:
- 1.) travnik „Brenta“ s hrasti in hosto, kat. obč. Trzin v izmeri 10 orlov, razdeljen v deset približno enakih kosov,
 - 2.) njivo na Rodici pri Šmonu v kat. obč. Jarše v izmeri 1 oral, razdeljeno v tri za stavbo namenjene kose,
 - 3.) njivo in travnik na Rodici „pri Kostanju“ v kat. obč. Jarše v izmeri poldrug oral, razdeljena v pet za stavbe namenjenih kosov,
 - 4.) parc. št. 224/1, 225/1, 226/1, 227/1 in 228/1 kat. obč. Sp. Šiška, ležeče za šolo v izmeri 7.189 m², pripravne za več stavb,
 - 5.) travnik v Mestnem logu, parcele št. 519, 520 521 in 522 kat. obč. Trnovsko predmestje v izmeri 20.765 m².

Ponudbe se sprejmejo do 17. novembra 1923 med uradnimi urami v pisarni notarja Antona Galle v Ljubljani, oziroma na licu imenovanih parcel in sicer:

- 1.) glede „Brente“ dne 18. novembra ob 9. uri,
- 2.) glede parcel na Rodici, dne 18. novembra ob 14. uri,
- 3.) glede parcele v Sp. Šiški, dne 19. novembra ob 9. uri,
- 4.) glede parcel v Mestnem Logu, dne 20. novembra ob 9. uri.

L. Milkuš
Ljubljana, Model trg 15
priprava in izvedba
vseh vrst strokovnih
poslov.

H. Kenda
Ljubljana, Model trg 17.
Priprava in izvedba
vseh vrst strokovnih
poslov.

G. F. Jurasek
Ljubljana, Valiva ul. 12
Uglašujem ter poravnam
glasovirje in harmonije, specialno
strokovno in cenol.

Trgovski lokal

v novi stavbi, v sredini mesta, ob prometni ulici, se takoj odda. Ponudbe pod „Lokal 11913“ na upravo Slov. Naroda. 11913

POZORI Hišica v Ljubljani

s tremi sobami, kuhinjo in gospodarskim poslopjem, oral vrta se takoj ceno proda. Vprašanja vsak dan do srede, 14. t. m., od 7. do 9. dopoldne in od 2. do 3. pop. pri lastniku hišice v hotelu Union, soba 78.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukič & drug
Ljubljana,
Bohoričeva ulica 20

**Velika zaloga
porcelana.**
Kamjarska in kuhinjska posoda.
Priprava se 9806
Anna Kus,
LJUBLJANA, Rasljeva cesta 4
(prej trg. barv g. Hauptmanna)

Cele opreme
za neveste, in ostalno
izdeluje točno in solidno novo-
otvorjena izdelovalnica
P. Jančigaj,
Ljubljana, Rasljeva cesta 29/1 levo

Krojaški modni atelje za gospode
Izdeluje se samo boljše delo
ANDREJ ŽNIDAR, LJUBLJANA,
Rebro št. 11 (vhod iz Starega trga).

Važna iznajdba

vsakomur koristna!

„Juhan“ se imenuje novo iznajdeni, edini popolni juhn ekstrakt. Pripravljen je iz glavnih snovi, ki so potrebne za napravo dobre mesne juhe, v izbrani najboljši kakovosti in najzdravejši meri.

„Juhan“ ima poleg okusnosti veliko redilnost, torej ne spada med dosedanje kuhinjske začimbe, ki služijo samo za poostreitev okusa.

Z „Juhan“-om se pripravi brez truda in umetnosti taka izvrstnost juhe, kakršne se iz obilice samega mesa današnje kakovosti ne doseže.

Pol žličke tega ekstrakta zadostuje za krožnik slabe mesne juhe, jo v najboljšo in najredilnejšo juho spremeniti, cela čajna žlička „Juhan“-a pa zadostuje, brez mesa iz kropla v hipu en krožnik izvrstne redilne juhe napraviti.

Za polno resničnost teh trditvev jamči izdelovalnica vsakomur, ki kupi steklenico „Juhan“-a, z zneskom 10.000 dolarjev.

Denarno korist

te iznajdbe kaže sledeči račun:

Do sedaj je bilo treba za vsako porcijo dobre mesne juhe 15 dek dobrega mesa — za šestglavo družino 90 dek za 90 kron, kar znaša v letu 32.000 kron. Odslej se potrebuje za vseh 6 oseb skupaj 15 dek mesa (15 kron) in 3 žličke „Juhan“-a (7 kron), skupaj 22 kron, da se dobi 6 krožnikov najizvrstnejše juhe. Prihranek znaša na dan 68 kron, v celem letu 24.000 kron.

„Juhan“ omogoči vsakomur, se dan za dnevom z najokusnejšo in najkrepčilnejšo juho razveseliti.

Ako sedaj, po iznajdbi „Juhan“-a, še kdo toži čez slabo juho, je sam kriv, ker si lahko kupi za mal denar steklenico „Juhan“-a.

Porcija „Juhan“-a

za izboljšanje navadne juhe (pol žličke) velja 1 1/4 kroge
za napravo juhe samo iz kropla (cela žlička) 2 1/2 „

Mala steklenica „Juhan“-a (do 40 porcij) velja 14 Din (56 kron).

Večja „ „ (do 100 „) „ 30 „ (120 „).

Poskusni vzorci so brezplačno na razpolago od Glavne prodaje: Ljubljana, Gradišče 13.

Poziv

k subskripciji delnic II. emisije Celjske posojilnice d. d. v Celju

Vsled sklepa izrednega občnega zbora z dne 16. oktobra 1923 v to pooblaščen upravni svet Celjske posojilnice d. d. v Celju provaja na podlagi pooblastitve Ministrstva za trgovino in industrijo z dne 10. oktobra 1922 VI št. 4788 zvišanje delniške glavnice od

**Din 1,000.000—
na Din 2,500.000—**

z izdajo

15000 komadov delnic II. emisije po Din 100— nominale

v skupnem znesku Din 1,500.000— in to pod sledečimi pogoji

1. Dosedanji delničarji imajo pravo prevzeti na vsako delnico I. emisije eno delnico II. emisije po kurzu Din 120— tako, da prevzamejo dosedanji delničarji 10.000 komadov novih delnic II. emisije v skupnem iznosu Din 1,000.000—. V svrhu izvršitve opcije morajo v nižje navedeni dobi predložiti dosedanji delničarji delnice I. emisije brez kuponskih pol pri nižje navedenih mestih v svrhu zamembe izvršitve opcije II. emisije.

2. Novim reflektantom se ponudi 5000 delnic po Din 100— v skupnem nominalnem iznosu po Din 500.000— po kurzu Din 220—.

3. Protivrednost subskribiranih delnic je vplačati takoj ob subskripciji v gotovini. Subskribentom se izroči o plačilu potrdilo, na podlagi katerega se bodo pozneje izročile nove delnice.

4. Nove delnice imajo kupon za leto 1924 ter ne participirajo na čistem dobičku leta 1923, vendar dobijo imetniki novih delnic 8 % obresti od dne plačila novih delnic do 1. januarja 1924.

5. Subskripcija traja od 10. novembra do 30. novembra 1923, v subskripcijskem roku neizvršeno opcijsko pravo ugasne po preteku tega roka.

6. Kot subskripcijsko mesto sta določeni:

Celjska posojilnica d. d. v Celju in Savinjska posojilnica r. z. o. z. v Žalcu.

7. Dodelitev delnic je pridržana upravnemu svetu družbe, za nedodeljene delnice vplačano gotovino se vrne najkasneje do 5. decembra 1923.

8. Uspeh te emisije delnic je zasiguran po sindikatu.

CELJE, 9. novembra 1923.

Upravni svet.

**Strešno lepenko
Lesni cement**

dobavlja v vsaki množini najceneje

Jos. R. Puh, Ljubljana

Gradaška ul. 22. Tel. 513

Proda se

popolnoma nov dvosedezni zaprti

„Ford Auto“

Naslov pove uprava Slov. Naroda.

795/23

11914

Ofertalna dražba lesa.

Vsled sklepa občnega zbora agrarne zajednice **Dovje-Mojstrana** se bo prodal potom pismene (ofertalne) dražbe les na panju v skupnih gozdih imenovane zajednice in sicer:

- V „Nizki dolini“ okrog 500 plm³ mehkega porabnega lesa in okrog 400 plm³ drv, večinoma bukovih, po v dražbenih pogojih določenih sortimentih.
- V „Belci“ približno 15.000 plm³ mehkega in 5000 plm³ trdega lesa po v dražbenih pogojih določenih sortimentih (doba sečnje 8 let).
- Na „Belem polju“ približno 500 plm³ mehkega porabnega lesa povprek kakor je že zaznamovan po gozdarskih organih.

Pismene ponudbe je vložiti **do 25. novembra t. l. ob 12. uri** pri načelniku Gospodarskega odbora imenovane zajednice na Dovjem. Ponudbe naj bodo v zaprtih ovitkih z geslom:

- ad a) Ponudba za razpisani les v „Nizki dolini“.
- ad b) Ponudba za razpisani les v „Belci“.
- ad c) Ponudba za razpisani les na „Belem polju“.

Ponudbe se bodo odprle dne 25. novembra t. l. ob 13. uri v šoli na Dovjem ob navzočnosti zastopnika komisarija za agr. operacije, Gospodarskega odbora in ponudnikov. Upravičenci zemljiške zajednice imajo prost pristop. Minimalne cene in podrobni pogoji so razvidni iz dražbenih pogojev, ki so razporejeni pri županstvu občine Mojstrana, pri načelniku Gospodarskega odbora imenovane zemljiške zajednice na Dovjem in v uradu komisarija za agrarske operacije v Ljubljani, Poljanska cesta 26 (Marijanišče). — Istotam se dobe tudi prepisi dražbenih pogojev.

Kr. kralj komisar za agrarske operacije,
Ljubljana, dne 8. novembra 1923.

Grabeno podjetje**Arhitekt****V. Krainer & Ko.,****Jesenice.**

Stavbna vodstva:

LJUBLJANA DOMŽALE**ZAGREB**

Izvršuje privatne in indu-

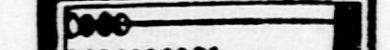
strijske stavbe, proračune

načrte, cenitve, posebni od-

delek za arhitekturo 7721

Ruska računalna

izdeluje tovarna

MILAN AUMAN IN DRUG.**KRŠKO, Slovenija, Jugoslavija**

Priljubljena po svoji prvovrstni

kvaliteti in izdelavi. Cena s poš-

tnino Din 70— za komad.

Ne zamenjajte našega izdelka z

drugimi slabimi fabrikati.

Tvornica oblek v Trstu

prodaja 60 živalskih strojev nemškega sistema; 3 stroje za vrtnanje; 1 stroj za pritrdjevanje gumbov; 1 stroj za rezanje, vse solidno blago ter popolnoma urejeno na električni pogon za napravo moških oblek in moškega in ženskega perila

Vprašanja in ponudbe le poslati na **E. Tenze, Trieste, Via S. Nicolò No. 4.**

11.900

Ceno češko posteljno perje!

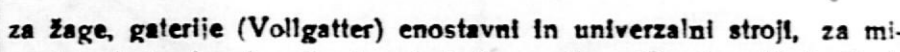
1 kg sivga skubljenega perja Din 65—; polbelega

Din 80—; belega Din 90—; boljšega Din 100— in

Din 120—; mehkega kot puh Din 150— in Din 180—

najboljša vrsta Din 225—. Pošilja prosto proti povzetju od Din 200—

višje prosto poštino. Zamenja in vrtnice dovoljena. Vzorci brezplačno.

Dopolni le na **Benedikt Sachsel, Lobez št. 35 pri Piznu,****Češko.** Poštni paketi iz Čeeke v Jugoslavijo rabijo okoli 14 dn.**Kupujem po visokih cenah****stare umetne zobe****Karnar, hotel „Zratnik“****Ljubljana, Sv. Petra cesta, soba št. 1.****Na mesečne****obroke po****Din 250—****dobite pri****L. BARAGA,****LJUBLJANA,****Selenburgova 61.****ROIFA****NAJBOLSI****PISALNI STROJ BREZ****BARVNEGA TRAKA!****Stroji za obdelavo vseh vrst lesa,**

za žage, galerije (Vollgatter) enostavni in univerzalni stroji, za mi-

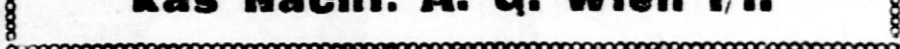
zarske stroje, komb. s krožno in trakovno žago (Band- u. Kreissäge),

stroj za struženje in uravnavanje lesa (Abricht und Dicktenhohel-

maschine), stroj za vrtnanje (Bohrmaschine), za skoblanje (Fräsen)-

krožne žage (Kreissägen). Raz-odlaga v prvovrstni izvršbi, po naj-

nižjih cenah in najpovoljnejših plačilnih pogojih

Welker-Werke, Wien X, Laxenburgstr. 12.**NOVOSTI!****Avstr. meh. tvor. igrač****išče v stroki dokazano uvedenega****prvega zastopnika****Vprašanja pod „Export-7087“****na Annonzen-Expedition M. Du-****kas Nachf. A. G. Wien I/1.****UNITED STATES****LINES****V NEW YORK****iz Southampton — Cherbourg****Leviathan****30. oktobra, 20. novembra, 15. decembra****iz BREMENA čez Southampton in Cherbourg v NEW YORK****George Washington****24. oktobra****President Roosevelt****President Harding****President Fillmore****America****President Arthur****29. decembra****7. novembra****14. novembra****21. novembra****1. decembra****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra****9. januarja****22. decembra****9. januarja****12. decembra****16. januarja****1. decembra**

„MARSTAN“

Informacijski-trgovsko-agenturni-gradbeni-strokovni-realistni biro. Maribor (začasno Rjovski trg 1). Naslov: „Marstan“ informacijski biro, Maribor.

Gleichenberški
Ema in Konstantin urdec
proti
GRIPU IN KATARJU

Prodaja čevljev
po
nizki ceni
pri
„Sorenjki“
Pogajarski trg št. 3.

Pri nizki ceni!
IGN. ŽARGI, Ljubljana
Sv. Petra cesta 8.
Nudi cenjenim odjemalcem veliko izbiro potrebnih za krojače in šivlje. Krasna izbira volnenih povratnih jopic, jamperjev, ovijakov, ro-kavic, nogavic itd. Trikotarje vseh vrst. Moško, damsko in otroško perilo. Zaloge raznih kravaf, posebno samoveznice po primerno najnižjih cenah.
NA DEBELO! NA DROBNO!

Dralle-jeon iluzija
o svetilnicah
Cvetlične kaplje brez alkohola čudovito naravne. Kapljica zadošča.
Smarnice, vijolice, urtnice, španski bezeg, heliotrop, popiji, (pro-pični mak) itd.
Glavna zaloge za preprodajalce:
„Isis“ d. d. odd. Jurij Dralle, ZAGREB,
Palatinska ulica št. 66.

Klavirje
opisane in popravljene
za
ter gre tudi na delo.
Feliks Povše
Ljubljana
Taleška c. 46

Nikadont
2934
zobna pasta, zobna voda, zobni prašek.
Dobri se povsod. — Glavna zaloge drog. A. KANC, Ljubljana.

Krznar in izdelovatelj čepic
Ellgij Eber
Ljubljana, Kongresni trg št. 7.
V zalogi imam vsakovrstne čepice: slame, slame, ali, lase, moše, ovčje. Iščite si dan-ske plašče. Prevezam vsakovrstna popravila.

Peter Semko
I. jugoslovanska barvarica, krznarstvo in strojarstvo
Ljubljana, Križevniška ulica 7.
Barva listje kože, katere izdeluje v najmodernejši garaturo. Pre-vezam tudi vsa popravila v mo-derniziranje.

Rogaška Slatina
Villa dr. Pečnik
Zdravniška penzija, sanatorij. Za bolezni na notranja bolnišnica, za oslabele in odpočitka potrebne, za katarje pljučnih vnetij. Vsa moderna zdravila sredstva. Obilna izvrstna hrana. Krasna južna lega. Prospekti. 4498

Rahim 8239
ADRIA
pecivni prašek
in vanilin-sladkor
ker je najboljši
in domači izdelek

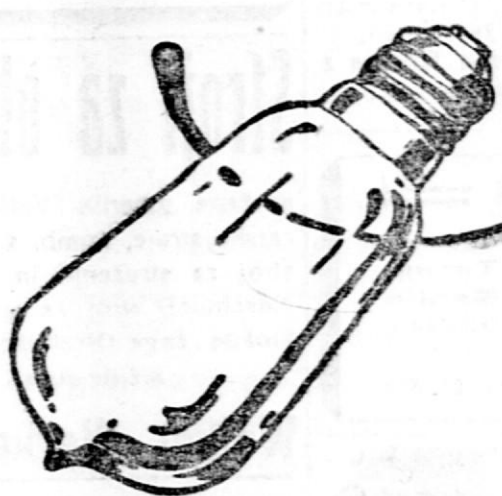
O. BERNATOVIČ
Priročnostni nakup
Moške raglane in obleke od 500 Dtn naprej
Damske kostume in obleke
Obleke za deca
Trikotarja
Kožuhovala
LJUBLJANA
Mestni trg št. 5-6

Scarilo!
Ne kupujte kargara, sakno in drugo modno blago, predno si ne ogledate najdostopnejših čevljev in angleških izdelkov pri
LENASI & GERMAN, LJUBLJANA.

FCUCCK & CO
WINE & SPIRITS
Ljubljana, Kongresni trg št. 7.

Verfex
Meinl-ov čaj
nove želve

P. A. Šivilje gospodinjice opozarjamo, da so zopet dospeli najboljše šiviljske stroje
Gritzner v vseh opremljenih
Punk v vezanju ter krpanju perila in nogavic (šifonaje) brezplačno EDINO le pri:
Josip Petoline Ljubljana
Sv. Petra nasip.

V nedeljo, dne 11. novembra ob treh popoldne bosta prodajala Knez in Zupančič iz Ljubljane na
prostovoljni javni dražbi
pet zemljiških parcel
nad bivšo Treotovo opekarno na Brdu pri Viču, kat. občina Zg. Šiška. 3 Parcele vsebujejo
priznana dobro pečarsko moč 100,
na kar se posebno opozarja. 11444

Jugoslovanski kreditni zavod
v Ljubljani — Marjin trg št. 8
registrirana zadruga z omejeno zavezo sprejema vloge na knjižice in plača čistih
7%
obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za večje in stalne vloge kakor tudi vloge v tekočem računu obrestovanje po dogovoru. — Podeljuje kratko-ročne trgovske in personalne kredite najkvalitetneje.

Zobni atelije
Leopold Weiss
zopet odprt
Sprejema od 8. do 12. popoldne in od 2. do 6. zvečer v hiši „Pokojniškega zavoda“, vogal Aleksandrove in Gledališke ulice.

Novosti v damskih klobukih
klobučevino in v vseh modnih barvah.
Najnižje cene! Največja izbira!
modni salon
Stuchly-Maške
Ljubljana, Zidovska ulica 3

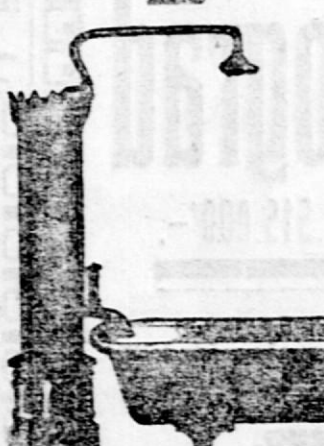
Oglasni del! Anončnega in reklamnega zavoda **APOLLO** Ljubljana, Stari trg št. 19. **Oglasni del!**
Sprejema naročila za vse tu- in inozemske časopise po predpisanih tarifnih cenah. kolodv. in prometnih prostorih. Pri večkratnih naročilih omenjenih reklam primeren popust. Točna in solidna postrežba. Konkurenčne cene. Proračuni brezplačno.

Ljubljana, palača Ljublj. kred. banke. **STEGU in DRUGI** VII — Günce št. 5.
kom. družba za stroje in elektrotehnično industrijo. Dobavljajo elektr. material, elektr. material in vse vrste stroje, transmisije, specialno podjetje za stroje lažne industrije. Konec, podjetje za: parne in vročevodne kurilne naprave, vodovodne instalacije, popravila in postavitve parnih kodov. Lastna delavnica za elektrotehniko, stavbo in strojno ključavničarstvo, mehaniko.

Pisalne stroje
na obroke
The Rex Co.
Telefon 202. Ljubljana, Gradščica 10.

VILJEM SEQUARDT,
Ljubljana, Solenburova 4 (na dvorišču).
delavnica za precizno mehaniko.
Geodetski instrumenti, isidrometrični aparati, planimetri, pentografi, logaritmi, računalni, merilni trakovi, nivel, letve in trasirke, pri-matčna in druga precizna merila.
Precizna risalna orodja.
Popravila promptno in solidno.
„KORANIT“
zajamčeno pravi subestial širini za kotle starih. KORANIT ne premoči, ne odeže, se ne lomí in ne trga, je popolnoma si-guren proti ognju, toči in viharju, tehta na 1 m² samo 12 kg, je neomejeno trpežen, je bolj kot vsi česar, je najbolj in naj-cenejša streha ker ne potrebuje nikdar popravila.
Fran Hočvar
Ljubljana, Dunajska cesta 39.

Jugometalija
Slovena kovinska industrija
izdeluje vse vrste kloparske, kotlarske, vodo-vodne-inštalacijske de-la. Prevzame najrazličnejše predmete za pocinkanje, pocinkanje in autogenično varjenje!
Točna in hitra postrežba.
Ljubljana, Kolodvorska ul. 18.

Konfekcija
Ektrolytne bakrene žice in bakrene vrvice itd. Izdelek Heddernheimer Kupferwerk und Süddeutsche Kabelwerke A. G. Frankfurt am Main. Visoko in nizkonapetostnega PORCELANA tovarne H. Schomburg & Söhne, A. G., Porzellanwerke, Margarethenbütte, Rosslau, Schwandorf. — Velika zaloge! Samo na debelo!

KAROL BASTIANČIČ
zavod za tehnične in elektrotehnične potrebe.
Centrala: Ljubljana, palača Ljubljanske kreditne banke I/III.
Brzjavni: KABA, Ljubljana.

ISOLATORJEV
za visoko napetost, motorjev, generatorjev in transformatorjev vrste Lloyd-Dynamowerte, Branen. ELEKTROLYT-BAKER. Izolirni trak „DURABIT“
Zahtevajte ponudbo!

BRATA BRUNSKOLE
LJUBLJANA
Zidovska ulica št. 5.